

Wiadomości **Uniwersyteckie**

4 | Wydarzenia

*Inauguracja roku akademickiego
2023/2024 na UMCS*

41 | Nauka i ludzie

*Łączymy tradycję z nowoczesnością.
Rozmowa z dr. hab. Andrzejem
Różańskim, prof. Uczelni – dziekanem
Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS*

52 | Nauka i ludzie

*Sport kształtuje charakter.
Rozmowa z dr. Tomaszem Bieleckim,
prof. Uczelni – dyrektorem Centrum
Kultury Fizycznej UMCS*

Fot. Bartosz Proll, Michał Piłat

Jubileusz Wydziału Pedagogiki i Psychologii, 11–12 października 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej śp. Stanisławowi Leszczyńskiemu, 25 października 2023 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 23** | Nasze sukcesy
- 28** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 41** | Łączymy tradycję z nowoczesnością. Rozmowa z dr. hab. Andrzejem Różańskim, prof. Uczelni – dziekanem Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS
- 46** | Kultura ludowa to nasze dziedzictwo. Rozmowa z prof. dr hab. Haliną Pelc – autorką *Słownika gwar Lubelszczyzny*
- 49** | Tworzymy wielką zespołową rodzinę. Rozmowa z Lechem Leszczyńskim – dyrektorem Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego
- 52** | Sport kształtuje charakter. Rozmowa z dr. Tomaszem Bieleckim, prof. Uczelni – dyrektorem Centrum Kultury Fizycznej UMCS
- 56** | Mobilność naukowa to najefektywniejszy czas. Rozmowa z dr. Magdaleną Suchorą z Katedry Geomorfologii i Paleogeografii UMCS oraz z dr. Magdaleną Mizerską-Kowalską z Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 59** | Wykład prof. dr. hab. Mieczysława Jarońca
- 60** | V Konferencja Krenologiczna
- 61** | V Kongres Archiwów Społecznych
- 62** | XXVII Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe
- 63** | Dzień Archiwisty
- 64** | Międzynarodowa konferencja poświęcona ks. Stanisławowi Konarskiemu
- 66** | Starożytni Bałtowie
- 68** | Międzynarodowa konferencja „The Impact of European and International Law on Criminal Procedure”
- 69** | Goście z IDOS i Ecologic Institute na UMCS
- 69** | Cykl spotkań z dr. Peterem Freyem
- 70** | Delegacja UMCS z wizytą w Kijowie
- 72** | VIII Ogólnopolskie Forum „GEO-PRODUKT”
- 73** | Spotkania z Fizyką i Matematyką
- 74** | Wydział Ekonomiczny rozwija współpracę międzynarodową

- 76** | Pogranicza kulturowe dla archeologii to prawdziwa „kopalnia skarbów”
- 78** | Podsumowanie projektu pn. „Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych (NLPQT)”
- 79** | Noc Innowacji
- 80** | Olomouc Biannual 2023
- 81** | IV konferencja naukowa z cyklu „Inwestycje Alternatywne”
- 82** | Jubileuszowa konferencja rusycystów UMCS
- 83** | III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Prawna ochrona zwierząt”

SPRAWY STUDENCKIE

- 84** | Prezentacja koncepcji zazielenienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Lublinie
- 85** | Przygotowanie cudzoziemców do studiów na UMCS
- 85** | Rekonstruktorzy-historycy na Polach Chwały
- 86** | „3,2,1... Studia start!” za nami
- 87** | Projekt SKNP „SmartCity” dla gminy Kraśniczyn na finiszu
- 87** | „Red & Blue – czyli weryfikacja i zarządzanie incydentami bezpieczeństwa” – meetup
- 88** | Rozmowa z Aleksandrą Ziemborską – koszykarką z drużyny mistrzyń Polski
- 89** | Asystent dydaktyczny jako towarzysz studiowania

KARTKA Z KALENDARZA

- 90** | Jubileusz 50-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii
- 92** | CKF UMCS ma już 70 lat!
- 94** | Jubileusz 40-lecia pracy naukowej prof. dr hab. Grażyny Krasowicz-Kupis
- 95** | 50 wspaniałych lat...
- 96** | Pamięci prof. Jana Zalewy

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 99** | Dedykowane Szwajcarii
- 100** | Monografia o języku dziennikarzy
- 101** | Ameryka Łacińska – niepowodzenia i wyzwania demokracji
- 102** | Nowa książka dr hab. Anny Łosowskiej

ŻYCIE KULTURALNE

- 103** | Rowerowa podróż do Lublina A.D. 1897
- 104** | Wernisaż wystawy „Grafika i malarstwo” prof. Artura Popka

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Ihor Kolinichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl,

<http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Comernet

Nakład: 400 egzemplarzy

Okładka: Późna jesień w Ogrodzie Botanicznym UMCS, fot. Marta Sapko

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka (p.o. redaktor naczelny), Magdalena Wołoszyn-Mróz, Klaudia Olender, Katarzyna Skatecka, Bartosz Proll (fotograf), Michał Piłat (fotograf)

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski,

Inauguracja roku akademickiego 2023/2024 na UMCS

23 października w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji powitano nowy rok akademicki 2023/2024.

W uroczystościach inauguracyjnych wzięła udział społeczność akademicka Uniwersytetu: władze rektorskie, studenci, doktoranci, wykładowcy, pracownicy naukowcy i administracyjni, rektorzy UMCS ubiegłych kadencji oraz zaproszeni przedstawiciele władz państwowych, samorządowych, służb mundurowych i władz sądowych, rektorzy innych lubelskich uczelni wyższych, przedstawiciele instytucji życia publicznego, kulturalnego, gospodarczego i oświatowego Lubelszczyzny, duchowieństwa oraz stowarzyszeń współpracujących z UMCS, a także absolwenci i sympatycy naszej Uczelni.

„Już od 79 lat członkowie społeczności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej dokonują wyboru i decydują, że to właśnie pod szyldem naszej Alma Mater chcą odbywać swoją naukową podróż. Dziękuję, że wybraliście Państwo właśnie ten kierunek i wspólnie możemy świętować początek roku akademickiego 2023/2024

– tymi słowami rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski powitał zgromadzonych gości i rozpoczął inaugurację nowego roku akademickiego.

Rektor w swoim przemówieniu podkreślił znaczenie wyboru i wolności w życiu jednostki i społeczeństwa. Zwrócił uwagę na to, że nasze decyzje wpływają na świat i kształtują przyszłość zarówno na poziomie osobistym, jak i społecznym. Przypomniał także, jak ważne jest budowanie dobrych relacji wśród członków akademickiej wspólnoty.

Następnie podziękował studentom za dotychczasową pracę i osiągnięcia oraz podsumował tegoroczną rekrutację. Mówił o stale rosnącej pozycji naszej Uczelni w międzynarodowych rankingach oraz o tym, że w ciągu ostatnich trzech lat pozyskaliśmy wiele środków na realizację projektów badawczych w konkursach krajowych i międzynarodowych. Na zakończenie swojego wystąpienia złożył całej społeczności akademickiej i przybyłym gościom życzenia wszelkiej pomyślności oraz podziękował współpracownikom za naukę, wsparcie i otwartość do podejmowania nowych działań.

W dalszej kolejności głos zabrał prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, który odczytał nadesłane listy gratulacyjne m.in. od Marszałka Senatu RP, Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Edukacji i Nauki. Następnie przedstawił informację o odznaczonych pracownikach naszego Uniwersytetu m.in. Złotym, Srebrnym i Brązowym Krzyżem Zasługi. Medalami za Długoletnią Służbę wyróżnionych zostało 59 pracowników UMCS. Ponadto Minister Edukacji i Nauki odznaczył Medalem Komisji Edukacji Narodowej 27 pracowników Uniwersytetu.

Od 23 lat podczas uroczystości inauguracyjnych Kapituła Konkursowa pod przewodnictwem prof. Krzysztofa Pomiana przyznaje ufundowaną przez naszą Uczelnię Nagrodę im. Jerzego Giedroycia za twórczą kontynuację przesłania redaktora paryskiej „Kultury” oraz badania nad jej dziedzictwem. W tym roku nagrodzony został Grzegorz Piątek za książkę pt. *Gdynia obiecana. Miasto, modernizm, modernizacja 1920–1939*.

» Na czym polega wyjątkowość tej książki? Na spojrzeniu historyka, architekta i osoby wrażliwej społecznie na to, jak w Gdyni, projekcie nieskończonym z powodu wybuchu wojny, ścierały się napięcia pomiędzy oczekiwaniami i możliwościami ludzi i instytucji

– mówiła prof. dr. hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, a jednocześnie sekretarz Kapituły Konkursowej.

O swoich wrażeniach związanych z otrzymaniem tej niezwykle nagrody opowiedział także jej tegoroczny laureat – Grzegorz Piątek:

» Nie muszę chyba mówić, jak wielkie jest to dla mnie wyróżnienie nie tylko ze względu na rangę Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i znakomity skład Kapituły. Dla mnie ta nagroda jest ważna ze względu na postać patrona, który do dzisiaj jest postacią imponującą, inspirującą. Jerzy Giedroyc był wielkim intelektualistą, wizjonerem społecznym, ale też odmieńcem, emigrantem, dysydem politycznym, który w bardzo niesprzyjających warunkach potrafił stworzyć przestrzeń wolności dla siebie, pracowników i przyjaciół. I ponieważ to jest dzisiaj Państwa święto, święto społeczności akademickiej, chciałem życzyć tego, żebyście w murach tej Uczelni, w tym mieście, kraju, gdziekolwiek Was życie zaprowadzi, tę przestrzeń wolności znajdowali.

Kolejnym punktem wydarzenia było wręczenie przez prorektora ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr. hab. Dorotę Kołodyńską medali i nagród zasłużonym absolwentom naszej Uczelni. Tytuł Najlepszego Absolwenta UMCS, złoty medal oraz nagrodę pieniężną w wysokości 3,5 tys. zł otrzymała Joanna Knap z Wydziału Artystycznego. Z kolei najlepszymi absolwentami poszczególnych wydziałów, laureatami srebrnych medali oraz nagród w wysokości 2,5 tys. zł zostali: Weronika Fedor z Wydziału Artystycznego, Kamila Sitarz z Wydziału Biologii i Biotechnologii, Damian Gorylewski z Wydziału Chemii, Justyna Litwinek z Wydziału Ekonomicznego, Dominika Skiba z Wydziału Filozofii i Socjologii, Julia Łysakowska z Wydziału Filologicznego, Rafał Juściński z Wydziału Historii i Archeologii, Michał Latra z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, Patrycja Adamczyk z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Anna Ledwoń z Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Jagienka Chyż z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, Jarosław Boczek z Wydziału Prawa i Administracji

Fot. Michał Piątek

Fot. Michał Piątek

Fot. Bartosz Proń

Fot. Michał Piat

Fot. Bartosz Prohl

oraz Dominika Wójcik z Wydziału Zamiejscowego w Puławach.

Tradycyjnie już podczas inauguracji odbyły się immatrykulacje studentów i doktorantów reprezentujących wszystkie wydziały. Głos zabrali również przedstawiciele społeczności akademickiej – przewodnicząca Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów – Paulina Jamrozik oraz przewodniczący Samorządu Doktorantów – mgr Maciej Bień.

» Rozpoczynamy kolejny rok akademicki na naszej Alma Mater. To ogromny zaszczyt móc reprezentować przed Państwem studentki i studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Mam nadzieję, że wszyscy bez wyjątku i bez względu na to, czy jesteśmy studentami, czy pracownikami, wkraczamy w ten rok z nową energią, która będzie rosła w nadchodzących miesiącach

– mówiła podczas swojego wystąpienia Paulina Jamrozik.

Uroczystość zakończyła się wykładem inauguracyjnym pt. *Kalejdoskopowe myślenie i jego rola w zarządzaniu różnorodnością*, który wygłosiła prof. dr hab. Anna Rakowska, zastępca dyrektora Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości, kierownik Katedry Kapitału Intelktualnego i Jakości.

Przed częścią oficjalną inauguracji grono rektorskie w osobach: rektora prof. Radosława Dobrowolskiego oraz prorektorów: prof. Doroty Kołodyńskiej, prof. Zbigniewa Pastuszaka oraz prof. Wiesława Gruszeckiego wraz z przedstawicielami Samorządu Studentów złoży-

ło kwiaty przed pomnikiem naszej Patronki. Odbył się także briefing prasowy z udziałem władz UMCS. Podczas spotkania z dziennikarzami Rektor podsumował ubiegły rok akademicki oraz przybliżył plany Uczelni.

» Wyniki ostatniej ewaluacji są znakomite. Spośród 23 ocenianych dyscyplin naukowych nasze instytuty badawcze uzyskały w większości kategorię A (najwyższą kategorię A+ zdobyła archeologia), pozostałe B+ i tylko jedna dyscyplina kategorię B. Świadczy to o wyraźnym progresie i rozpoznawalności Uczelni na arenie międzynarodowej, a to z kolei przekłada się na naszą efektywność naukowo-badawczą. Cieszę się, że polityka, którą określiliśmy na początku kadencji, rzeczywiście powoli, ale systematycznie przynosi efekty zarówno w sferze naukowo-badawczej, jak i dydaktycznej. Staramy się zachowywać swoistą symbiozę pomiędzy kulturą, sportem i innymi aktywnościami życia akademickiego

– powiedział Rektor.

Zwieńczeniem uroczystości inauguracyjnych był koncert w wykonaniu studentek i studentów kierunku jazz i muzyka estradowa Wydziału Artystycznego oraz zespołu wokalnego prowadzonego przez mgr. Mateusza Obroślaka. Za opiekę artystyczną odpowiadał mgr Michał Iwanek. Repertuar koncertu stanowił odzwierciedlenie różnorodności światów muzycznych, które były inspiracją dla wykonawców.

*Klaudia Olender
Magdalena Cichočka
Magdalena Wołoszyn-Mróż*

Nagroda im. Jerzego Giedroycia 2023

Nagroda im. Jerzego Giedroycia, ustanowiona przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w 2001 r., jest przyznawana za twórczą kontynuację przesłania redaktora Jerzego Giedroycia oraz badania nad dziedzictwem paryskiej „Kultury”. Cyklicznie do Nagrody zgłaszane są wyróżniające się monografie i wydawnictwa zbiorowe. W tegorocznej 23. edycji Nagrody podczas posiedzenia członkowie Kapituły spośród 32 zgłoszeń wybrali 9 tytułów książek. W gronie nominowanych znalazły się następujące publikacje:

- Łukasz Bertram, *Bunt, podziemie, władza. Polscy komuniści i ich socjalizacja polityczna do roku 1956*, Warszawa 2022.
- Jakub Gałęziowski, *Niedopowiedziane biografie. Polskie dzieci urodzone z powodu wojny*, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, Warszawa 2022.
- Bartłomiej Kapica, *Władysław Bieńkowski. Biografia polityczna*, Instytut Pileckiego, Warszawa 2022.
- Helena Krasowska, *Polacy między Donem, Dniestrem a Prutem. Biografie językowe*, Instytut Sławiści Polskiej Akademii Nauk, 2022.
- Grzegorz Piątek, *Gdynia obiecana. Miasto, modernizm, modernizacja 1920–1939*, Wydawnictwo WAB, Warszawa 2022.
- Marta Rakoczy, *Władza liter. Polskie procesy modernizacyjne a awangarda*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2022.
- Olha Tkachenko, *Discourse of Ukrainian Identity in the Polish Opinion-Forming Press during the Orange Revolution and the Euromaidan. Media Linguistic Analysis*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2022.

Fot. Michał Pihał

- Krzysztof Umiński, *Trzy tłumaczk*, Wydawnictwo Marginesy, Warszawa 2022.
- Agnieszka Witkowska-Krych, *Dziecko wobec Zagłady. Instytucjonalna opieka nad sierotami w getcie warszawskim*, Żydowski Instytut Historyczny, Warszawa 2022.

Laureatem tegorocznej edycji Nagrody im. Jerzego Giedroycia został Grzegorz Piątek za książkę pt. *Gdynia obiecana. Miasto, modernizm, modernizacja 1920–1939*.

Ogłoszenie wyników miało miejsce 23 października podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2023/2024 na UMCS.

We fragmencie uzasadnienia dla przyznanej Nagrody podkreślano, że

„jest to historia Gdyni widziana przez historyka, który łączy kompetencje urbanisty i architekta ze spojrzeniem uwrażliwionym na nierówności społeczne i konflikty polityczne. I który pokazuje powstawanie Gdyni jako koncentrat sprzeczności Polski międzywojennej, a zarazem jako sukces ledwo utworzonego państwa, sukces niedokończony, bo przyszła wojna, niemniej jednak bezdyskusyjny. Autor umiejętnie splota to, co się dzieje w realnej przestrzeni, gdzie rodzą się miasto i port, z oczekiwaniami, aspiracjami i nadziejami jednostek, grup i instytucji, grę interesów lokalnych z polityką państwa, inicjatywy przedsiębiorców i architektów z reakcjami ludności. Do tego dochodzą portrety głównych protagonistów, zwięzłe, ale celne, i przypomnienia najważniejszych wydarzeń. Wszystko napisane żywo, barwnie, z prawdziwym talentem literackim.

Kapituła postanowiła także przyznać nagrodę specjalną, którą otrzymał Mykoła Riabczuk za całokształt twórczości naukowej i jakość eseistyki.

Ewelina Górka

Przemówienie inauguracyjne prof. dr. hab. Radostawa Dobrowolskiego – rektora UMCS

Szanowni Państwo,

inaugurujemy nowy rok akademicki. Już od 79 lat członkowie społeczności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej dokonują wyboru, decydują, że to właśnie pod szyldem naszej Alma Mater chcą odbywać swoją naukową podróż. Dziękuję, że wybraliście Państwo właśnie ten kierunek i że wspólnie możemy świętować początek roku akademickiego 2023/2024.

Wybór, jako jedno z najważniejszych i jednocześnie najpiękniejszych pojęć w naszym życiu, stanowi fundament wolności. Zdolność do dokonywania wyborów wpływa na jakość naszego życia i możliwości rozwoju. Jednak jego znaczenie nie ogranicza się jedynie do indywidualnych decyzji, które podejmujemy na co dzień. Nasze wybory kształtują przyszłość, a także wpływają na otaczający nas świat.

Państwa wybór to dla mnie powód do dumy, ale również wielkie zobowiązanie, z którego jako rektor staram się należycie wywiązywać.

Szanowni Państwo, czas szybko mija i zacierają się szczegóły dokonań, które budują rzeczywistość. W ciągu ostatnich trzech lat, odkąd pełnię funkcję rektora, zrealizowaliśmy wiele działań na rzecz rozwoju Uczelni. Dokonałmy wielu wyborów, podyktowanych prze-

de wszystkim dążeniem do budowania wartościowych relacji w ramach naszej akademickiej wspólnoty, ale także poza nią. Uważam bowiem, że relacje są fundamentem, to one kształtują naszą tożsamość, kulturę i wartości. Dlatego tak ważne jest, abyśmy budowali silne, otwarte i szanujące różnorodność relacje. Współpraca między pracownikami, doktorantami, studentami i otoczeniem społecznym jest kluczowym elementem naszego sukcesu. Dzięki niej możemy osiągnąć znacznie więcej, niż działając samodzielnie. Jestem przekonany, że takie właśnie podejście zmienia nas na korzyść, zarówno indywidualnie, jak i instytucjonalnie.

To dobry moment, aby podziękować za dotychczasową współpracę członkom naszej społeczności. Pozwólcie Państwo, że zacznę od studentek i studentów.

Dziękuję za Waszą pasję, z którą do nas przychodzicie, za Wasze wnikliwe, często niepokorne i odważne podejście do nauki. Gratuluję Wam dotychczasowych osiągnięć naukowych, ale również tych artystycznych i sportowych. Cieszę się, że doskonale odnajdujecie się także w działalności samorządowej. Współpraca z Wami to przyjemność i przygoda. Każdy z Was jest inny, wyjątkowy, zorientowany na osiągnięcie własnego celu,

a mimo to w tak niezwykły sposób potraficie łączyć energię i oddawać ją całej akademickiej społeczności.

Dziękuję tym z Was, którzy są członkami akademickiej wspólnoty UMCS już od kilku lat, ale także tym, którzy w 2023 r. postanowili związać się z naszą Uczelnią. Witajcie na pokładzie i proszę, zapamiętajcie, że nauka jest potężnym narzędziem, które daje nam wolność myślenia, badania i tworzenia. Wolność ta ma ogromną wartość, ale wiąże się z równie wielką odpowiedzialnością. Jesteśmy odpowiedzialni za przekazywanie wiedzy, rozwijanie nowych idei i rozwiązywanie problemów społecznych. Dlatego naszą misją jest promowanie etyki naukowej, uczciwości badawczej i od-

powiedzialności społecznej. Te wartości będziemy starali się Wam przekazywać każdego dnia.

Witam Was, z Waszymi pomysłami, zainteresowaniami, talentami, ale także wątpliwościami i problemami. Jesteśmy otwarci na Was i Waszą wizję świata.

Cieszę się, że w tym roku akademickim społeczność Uniwersytetu powiększyła się o ponad 7,5 tys. nowych studentek i studentów, w tym ponad 800 obcokrajowców, reprezentujących 43 kraje.

Szanowni Państwo, w zeszłym roku akademickim 21 naszych studentów i studentek otrzymało stypendia Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe; 111 osób zostało

nagrodzonych stypendiami przez samorząd województwa lubelskiego. Było to największe grono wyróżnionych ze wszystkich uczelni Lubelszczyzny. Natomiast z Własnego Funduszu Stypendialnego UMCS skorzystało 38 studentów.

O sile naszego Uniwersytetu oraz kierunku, w którym zmierza, decydują w ogromnej mierze jego pracownicy. Dziękuję Państwu za dotychczasową mobilizację, za te przejawy aktywności, dzięki którym w ostatnich latach udało się tak wiele osiągnąć. Rozwój, kreatywność, racjonalność, wymiana idei, ale także światowe sieciowanie to elementy, które każdego dnia mogą obserwować w Państwa pracy.

Bardzo się cieszę, że od trzech lat sukcesywnie rośnie nasza pozycja w międzynarodowych rankingach.

UMCS znalazł się wśród uczelni sklasyfikowanych w zestawieniu Webometrics Ranking of World Universities. W lipcowym rankingu uzyskaliśmy 601 pozycję na ponad 6 tys. uczelni europejskich, w tym 23 lokatę wśród ponad 400 polskich uczelni ujętych w zestawieniu.

W rankingu Research.com zajęliśmy 18 miejsce na 37 sklasyfikowanych polskich szkół wyższych. W zestawieniu ogólnym daje to naszej Uczelni pierwszą lokatę wśród lubelskich szkół wyższych. Ranking Research.com ukazuje wiodące instytucje i wybitnych naukowców ze wszystkich krajów w 24 dziedzinach badań.

Czwarty rok z rzędu UMCS znalazł się również wśród uczelni ujętych w światowym rankingu The Center for World University Rankings 2023–2024. W zestawieniu znaleźliśmy się w prestiżowym gronie niespełna ośmiu procent najlepszych uniwersytetów na świecie.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie po raz kolejny znalazł się także w światowym rankingu Times Higher Education World University Rankings 2024.

Elsevier wraz z Uniwersytetem Stanforda stworzyli ogólnodostępną bazę danych najczęściej cytowanych naukowców. W gronie uczonych z całego globu znalazło się także 19 przedstawicieli naszego Uniwersytetu.

Prowadzone na UMCS badania doceniane są na świecie, artykuły pracowników publikowane są w prestiżowych periodykach, wynalazki uzyskują ochronę patentową i znajdują zastosowanie w praktyce, otrzymują również międzynarodowe wyróżnienia, przyznane m.in. przez Francuską Federację Wynalazców, Francuskie Stowarzyszenie Wynalazców Europe Fran-

ce Inventeurs i Fundację Hallera Pro Invention, Międzynarodowe Stowarzyszenie Innowatorów i Nowych Technologii z Toronto, a także te przyznane w trakcie Międzynarodowej Wystawy Wynalazków i Technologii INNO WINGS czy podczas Międzynarodowych Targów Wynalazczości i Innowacji E-NNOVATE 2023 w Bydgoszczy.

Już od ponad roku UMCS jest częścią konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA, zrzeszającego dziewięć uczelni z całej Europy. ATHENA to doskonała możliwość tworzenia wspólnych inicjatyw, projektów badawczych i programów studiów. Dzięki temu stajemy się ważnym partnerem na arenie międzynarodowej, rozwijamy potencjał naukowy, a przede wszystkim koncentrujemy działania na studentach, by mogli realizować swoje pasje również poza granicami Uczelni, regionu i kraju.

Z inicjatywy Instytutu Europy Środkowej i Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS podpisano deklarację o utworzeniu Sieci Akademicko-Analitycznej Trójkąta Lubelskiego. Sygnatariuszami dokumentu byli przedstawiciele czołowych ośrodków akademickich i analitycznych z Polski, Litwy i Ukrainy.

W zeszłym roku akademickim podpisaliśmy wraz z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim i Uniwersytetem Gdańskim porozumienie w sprawie powstania Forum Zielonych Uniwersytetów, którego celem jest podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Szanowni Państwo, stale dążymy do doskonałości naukowej, także poprzez zacieśnianie relacji ze środowiskiem akademickim Lublina. 1 października tego roku uczestniczyliśmy w historycznej, organizowanej po raz pierwszy wspólnie, Środowiskowej Inauguracji Roku Akademickiego Uczelni Lubelskich. Bardzo się cieszę, że realizujemy inicjatywy w ramach Związku Uczelni Lubelskich przy wsparciu miasta Lublin, dotyczące m.in. sfery badawczej, naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej. Serdecznie dziękuję moim kolegom rektorom lubelskich uczelni za doskonałą współpracę oraz kreatywne podejście do budowania wspólnej marki akademickiego Lublina.

W okresie ostatnich trzech lat pozyskaliśmy środki na realizację blisko 100 krajowych projektów badawczych na łączną kwotę prawie 37 mln zł; 36 projektów otrzymało finansowanie w międzynarodowych kon-

kursach, na realizację których pozyskaliśmy łącznie blisko 11 mln zł. W tym samym czasie otrzymaliśmy również fundusze w wysokości 1,4 mln zł na wypłatę 8 stypendiów dla młodych naukowców.

Ostatnie lata obfitowały również w liczne inwestycje infrastrukturalne. Zakończyliśmy m.in. przebudowę budynku Wydziału Prawa i Administracji oraz modernizację Domu Studenta „Zana”. Do użytku oddany został budynek Instytutu Pedagogiki Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Otwarta została nowa pracownia radiowo-telewizyjna na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, a także w pełni wyposażona, nowoczesna strzelnica. Pozyskaliśmy również 7,5 mln zł na przebudowę Biblioteki Głównej UMCS.

Szanowni Państwo, UMCS jest ważnym ośrodkiem kultury. Zarówno studenci, pracownicy, jak i społeczność naszego miasta i regionu mogą rozwijać tutaj swoje talenty i pasje. Mogą także uczestniczyć w licznych wydarzeniach popularnonaukowych. Wspomnę chociażby o edukacyjnej wystawie „Zmysły i emocje”, zorganizowanej w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023, która została przygotowana przez interdyscyplinarny zespół pracowników i studentów UMCS. Wystawę tę odwiedziło ponad 50 tys. osób.

Bardzo się cieszę, że naszą misję popularyzacji wiedzy o badaniach naukowych, narzędziach, technologiach i wyzwaniach naukowców doceniają ogólnopolskie gremia. Dzięki współpracy środowiska akademickiego Lubelski Festiwal Nauki zwyciężył w konkursie Popularyzator Nauki 2022 w kategorii „Zespół”. Kapituła konkursowa doceniła działania lubelskich uczelni publicznych, naszego miasta oraz współorganizatorów na rzecz promowania i popularyzowania nauki. Konkurs organizowany jest od 2005 r. przez serwis Nauka w Polsce Polskiej Agencji Prasowej przy współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

UMCS to również doskonałe miejsce do rozwijania pasji sportowych. W ubiegłym roku akademickim nasi sportowcy dostarczyli społeczności akademickiej wielu powodów do dumy, zdobywając medale podczas m.in.: Akademickich Mistrzostw Europy, Akademickich Mistrzostw Polski, Uniwersjady czy Pływackich Mistrzostw Europy U23 w Dublinie. Na uznanie zasługuje zespół Polskiego Cukru AZS UMCS Lublin, który zdobył Mistrzostwo Polski w koszykówce kobiet,

a ostatnio również Superpuchar Polski. Serdecznie gratuluję zawodnikom i zawodniczkom, trenerom i działaczom, a także kibicom.

Szanowni Państwo, już za kilka miesięcy nasza Uczelnia obchodzić będzie jubileusz 80-lecia istnienia. To wyjątkowy moment, chwila, która skupi naszą uwagę na osiągnięciach, wartościach i dążeniach, które kształtowały nas przez te wszystkie lata. Osiemdziesiąt lat to okres pełen wyzwań, sukcesów i przemian. Od chwili, gdy nasza Uczelnia powstała, przechodziliśmy razem przez różne etapy jej rozwoju. Dzięki wytrwałości pracowników, zaangażowaniu naszych studentów oraz wsparciu lokalnej społeczności staliśmy się jedną z wiodących instytucji edukacyjnych w Polsce. Niech zbliżające się obchody będą okazją do wspólnego świętowania, podczas zaplanowanych już licznych wydarzeń, ale także okazją do wyznaczenia nowych celów na przyszłość. Już teraz serdecznie Państwa zapraszam do udziału w naszym uniwersyteckim święcie.

Szanowni Państwo, drodzy Pracownicy, Studenci i Doktoranci, Przyjaciele Uniwersytetu, na zakończenie mojego wystąpienia raz jeszcze serdecznie dziękuję za Państwa pracę, naukę i wsparcie, za entuzjazm, otwartość i siłę, dzięki którym UMCS jest miejscem wyjątkowym, dynamicznie rozwijającym się i nieustannie ewoluującym. To wspólna pasja do nauki, odkrywania i tworzenia czyni naszą Uczelnię miejscem, w którym powstają niezliczone projekty, inicjatywy i osiągnięcia. Dzięki Wam UMCS to przestrzeń, w której spotykają się różnorodne osobowości, pomysły i perspektywy, tworzące niepowtarzalną całość.

Z okazji nowego roku akademickiego życzę Państwu, abyście czerpali satysfakcję z każdej chwili spędzonej na naszej Uczelni, rozwijali swoje pasje oraz pogłębiali wiedzę.

Szanowni Państwo, w tym roku obchodzimy dwa niezwykle jubileusze – 550. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika oraz 250. rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej. To wyjątkowe święta dla polskiej nauki, będące symbolem odwagi intelektualnej i zmiany paradygmatów. Życzę każdemu z nas odwagi oraz siły do przekraczania granic naszej obecnej wiedzy, a także podejmowania działań na rzecz rozwoju systemu edukacji uwzględniającego równość i różnorodność każdego z nas.

Fot. Bartosz Proń

Ruszyła wirtualna karta biblioteczna

16 października w Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej odbyła się konferencja prasowa dotycząca wirtualnej karty bibliotecznej, czyli kolejnego wspólnego projektu Związku Uczelni Lubelskich i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wzięli w niej udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor Politechniki Lubelskiej prof. dr hab. inż. Zbigniew Pater, rektor Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska, prorektor UP ds. nauki i współpracy z zagranicą dr hab. Bartosz Sołowiej, prof. Uczelni oraz prorektor KUL ds. nauki i kadr s. dr hab. Beata Zarzycka, prof. Uczelni. Obecni byli także: kanclerz UMCS Grażyna Elżbieta Fiok, dyrektor naszej Biblioteki Głównej dr Bogusław Kasperek oraz dyrektorzy pozostałych bibliotek uniwersyteckich.

Zebranych przywitał gospodarz miejsca, rektor PL prof. Zbigniew Pater, który podkreślił, że to kolejny ważny punkt współpracy lubelskich uczelni:

„Postępująca cyfryzacja wymusza zmiany w naszych uczelniach i my ciągle je wprowadzamy. To, że ruszamy dzisiaj z wirtualną kartą biblioteczną, oznacza nową jakość. Dzięki karcie będziemy mogli korzystać ze wszystkich bibliotek największych lubelskich uczelni. My doskonale się uzupełniamy i nasze biblioteki też są komplementarne. Wirtualna karta była testowana przez około pół roku, także jest to rozwiązanie już przez nas sprawdzone.

Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski dodał:

„Pomysł na wspólną kartę biblioteczną tak naprawdę zrodził się już dawno, w momencie, kiedy po raz pierwszy spotkaliśmy się po wyborach rektorskich trzy lata temu. Cieszę się, że dzisiaj wprowadzamy go w życie. Współpraca w ramach ZUL stale się rozwija. Pojawiają się nowe pomysły, które staramy się sukcesywnie wdrażać. Jestem przekonany, że to dobry przykład tego, jak powinna wyglądać kooperacja na poziomie uczelni partnerskich, funkcjonujących w jednym mieście.

W podobnym tonie wypowiedzieli się pozostali przedstawiciele lubelskich uczelni. Głos zabrała także dr Katarzyna Weinper, dyrektor CINT Politechniki Lubelskiej, która opowiedziała o praktycznej odsłonie karty:

» Żeby skorzystać z wirtualnej karty bibliotecznej, należy udać się do biblioteki macierzystej w swojej uczelni i tam nasze dane zostaną wgrane do aplikacji. Takie konto można założyć tylko w swojej biblio-

tece. Na tej podstawie będzie można korzystać z pozostałych bibliotek – wystarczy później wylegitymować się w danej jednostce np. legitymacją studencką, doktoranta czy też na podstawie dowodu osobistego lub zaświadczenia z kadry.

Na koniec konferencji przedstawiciele władz rektorskich złożyli symboliczne podpisy na planszy ilustrującej wirtualną kartę biblioteczną.

Katarzyna Skątecka

Wirtualna karta biblioteczna otwiera dostęp do bibliotek pięciu lubelskich uczelni

Od nowego roku akademickiego studenci, doktoranci i pracownicy uczelni zrzeszonych w Związku Uczelni Lubelskich oraz Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II mogą korzystać z wirtualnej karty bibliotecznej.

Do jej obsługi stworzona została aplikacja. Jest to baza danych online, dzięki której pracownicy bibliotek kontaktują się ze sobą i mają bieżące informacje m.in. o tym, czy użytkownik ma aktywny status oraz czy zalega z oddaniem pozycji w jednej z bibliotek. Autorem aplikacji jest Łukasz Litwiniuk, pracownik Politechniki Lubelskiej.

» Aplikację testowaliśmy ponad pół roku, następnie przeprowadziliśmy szkolenie dla pracowników każdej z bibliotek z obsługi programu

– informuje Ł. Litwiniuk.

Osoby, które chcą skorzystać z wirtualnej karty bibliotecznej, muszą zgłosić się do swojej biblioteki macierzystej. Warunkiem rejestracji w aplikacji jest posiadanie ważnego konta w tej bibliotece. To oznacza, że konta użytkowników tworzy i usuwa wyłącznie biblioteka macierzysta. Ich ważność trwa do 31 października danego roku akademickiego. Po nabyciu uprawnień użytkownik udaje się do biblioteki, której zbiorami jest zainteresowany. Tam bibliotekarz dokonuje weryfikacji uprawnień. Szczegółowe zasady wy-

pożyczeń są określone w regulaminach poszczególnych bibliotek.

Jak wygląda procedura założenia wirtualnej karty bibliotecznej?

1. Użytkownik zgłasza chęć uczestniczenia w projekcie wirtualnej karty bibliotecznej w macierzystej bibliotece głównej.
2. Użytkownik akceptuje regulamin projektu i zostaje wpisany do internetowej bazy danych wirtualnej karty bibliotecznej.
3. Użytkownik zgłasza się do dowolnej biblioteki głównej, której zbiorami jest zainteresowany.
4. Bibliotekarz dokonuje weryfikacji uprawnień we wspólnej bazie danych i zakłada indywidualne konto biblioteczne na swojej uczelni, skąd można wypożyczać pozycje zgodnie z regulaminem danej biblioteki głównej.

Użytkownika w systemie mogą identyfikować następujące dokumenty: legitymacja studencka, elektroniczna legitymacja studencka, legitymacja doktoranta, elektroniczna legitymacja doktoranta, zaświadczenie o zatrudnieniu wystawione przez właściwą jednostkę uczelni, dowód osobisty albo elektroniczna legitymacja pracownika.

Udział w projekcie jest bezpłatny, jednak w przypadku przetrzymania pozycji przez użytkownika zastosowanie ma cennik każdej z bibliotek.

Dariusz Gawel

Odślonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej śp. Stanisławowi Leszczyńskiemu

25 października na skwerze przed Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka została odśloniona tablica pamiątkowa poświęcona śp. Stanisławowi Leszczyńskiemu, który był założycielem, wieloletnim dyrektorem, kierownikiem artystycznym i choreografem Zespołu Tańca Ludowego UMCS, a polski folklor rozstawił niemal na całym świecie.

W wydarzeniu udział wzięli: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, kanclerz Uniwersytetu Grażyna Elżbieta Fiok, przedstawiciele władz rektorskich lubelskich uczelni, m.in. prof. dr. hab. Krzysztof Kowalczyk, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego, a także reprezentanci władz samorządowych, wojewódzkich i marszałkowskich, najbliższa rodzina Stanisława Leszczyńskiego oraz wychowankowie i przyjaciele Zespołu.

„Wielu jego wychowanków i przyjaciół przyszło, żeby uświetnić odślonięcie tablicy, która będzie mówić młodzieży, że był taki człowiek i zrobił wiele dobrego nie tylko dla Uczelni, ale również dla miasta, województwa i całej Polski. Rozstawił naszą polską kulturę i tradycję na całym świecie

– powiedział Lech Leszczyński, syn Stanisława, a jednocześnie obecny dyrektor ZTL UMCS.

„Cieszę się, że mimo niesprzyjającej pogody tak licznie zebraliśmy się przed Chatką Żaka, aby symbolicznie uhonorować dokonania Stanisława Leszczyńskiego, osoby bez wątpienia emblematycznej, rozpoznawalnej i związanej z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej niemal od początków jego istnienia

– podkreślił rektor prof. Radosław Dobrowolski. Następnie przypomniał, że w 1953 r. Stanisław Leszczyński podjął pracę jako wykładowca w ówczesnym Studium Wychowania Fizycznego (dziś Centrum Kultury Fizycznej UMCS), gdzie został oddelegowany do prowadzenia zajęć z młodzieżą, aby krzewić wśród niej polską kulturę ludową. Założony przez niego Zespół Tańca Ludowego UMCS, którym kierował do 2009 r., w tym roku obchodził jubileusz 70-lecia istnienia. Odślonięcie tablicy i kamienia pamięci stanowiło zatem symboliczne zwieńczenie obchodów tego pięknego jubileuszu.

„W podziękowaniu za dokonania śp. Stanisława Leszczyńskiego w ten symboliczny sposób chcemy uczcić jego pamięć

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

– dodał Rektor i wręczył bukiet kwiatów seniorce rodu – Janinie Leszczyńskiej, żonie Stanisława. Podziękował również za jej działania na rzecz ZTL UMCS.

Podczas uroczystości Stanisława Leszczyńskiego wspominało wielu gości, m.in. w imieniu prezydenta dr. Krzysztofa Żuka i rady miasta Lublin głos zabierała Jadwiga Mach:

» To był wielki człowiek, który czuł potrzebę krzewienia kultury ludowej, potrafił przekazać młodemu pokoleniu te wartości.

Po uroczystym odsłonięciu tablicy przez Rektora i Janinę Leszczyńską uczestnicy wydarzenia przenieśli się do małej sali widowiskowej Chatki Żaka, w której odbyła się sesja okolicznościowa pt. „Stanisław Leszczyński – całe życie folklorowi i młodzieży”. Jak zapowiedzieli organizatorzy spotkania, zebrane wspomnienia zostaną opublikowane w formie okolicznościowego wydawnictwa.

Stanisław Leszczyński (1926–2017) był cenionym folklorystą, choreografem i animatorem kultury. W 1953 r. założył Zespół Tańca Ludowego UMCS. Opracował dla niego ponad 20 godzin repertuaru, na który składają się: folklor taneczny wszystkich regionów Polski, tańce narodowe oraz sekwencja patriotyczna *Dochodzenie Polski do Niepodległości*. Grupa pod jego dyrekcją zaprezentowała 9 tys. występów, odbyła ponad 300 podróży zagranicznych, zwiedzając przy tym 56 krajów na 5 kontynentach.

Twórca ZTL UMCS został wyróżniony wieloma odznaczeniami, m.in. Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski z Gwiazdą, Złotym Medalem „Zasłużo-

ny Kulturze Gloria Artis”, najwyższym odznaczeniem folklorystycznym Austrii, Medalami Jubileuszowymi za pomoc Kościołowi Rzymskokatolickiemu i Polakom na Ukrainie, Medalem Honorowym „Meritus Patriae” przyznany przez Zarząd Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” w uznaniu zasług wieloletniej działalności na rzecz wspomagania odrodzenia i pielęgnowania tradycji, języka i kultury ojczystej Polaków na Wschodzie, Medalem „Zasłużony dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej” przyznany przez Senat UMCS za upowszechnianie tradycji polskiej inteligencji, dyplomem Honorowej Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego, medalem „Serce dla Serc” oraz honorowym tytułem Ambasadora Województwa Lubelskiego 2012.

Stanisław Leszczyński był również żołnierzem Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej w stopniu pułkownika. Został odznaczony Krzyżem Virtuti Militari, Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami, Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej oraz wieloma innymi odznaczeniami kombatanckimi i wojennymi. W latach 1974–2011 był twórcą i dyrektorem Studium Folklorystycznego dla Instruktorów Zespołów Polonijnych w Lublinie, któremu ZTL UMCS służył pomocą merytoryczną, muzyczną i kostiumową. Ponadto był inicjatorem Międzynarodowych Lubelskich Spotkań Folklorystycznych w Lublinie i Poleskiego Lata z Folklorem we Włodawie oraz członkiem Polskiej Sekcji Międzynarodowej Organizacji Festiwalu Folklorystycznych jako ekspert do spraw folkloru.

Klaudia Olender

Fot. Michał Piłat

Spotkanie z przedstawicielami uczelni ukraińskich

25 października w Sali Senatu odbyło się spotkanie z rektorami, prorektorami, kierownikami katedr i asystentami rektorów uczelni ukraińskich, funkcjonujących na terenach okupowanych tego kraju. Wydarzenie stanowiło jeden z punktów programu ich wizyty w Lublinie, gdzie gościli na zaproszenie Fundacji Inicjatyw Menedżerskich.

Podczas spotkania poruszono wiele ważnych zagadnień dotyczących m.in. projektów strategicznych umożliwiających rozwój uczelni, zarządzania kapitałem ludzkim na uniwersytetach, procesu dyplomowania i podwójnego dyplomowania, a także różnego rodzaju wspólnych inicjatyw skierowanych do polskich i ukraińskich studentów.

Ze strony UMCS w spotkaniu wzięli udział: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką, dr hab. Sylwia Kucharuk, prof. UMCS – p.o. dyrektor Centrum Europejskiego oraz dr Alina Czarnacka – pełnomocnik rektora ds. pomocy Ukrainie.

Stronę ukraińską reprezentowali natomiast: Viktor Greshta (Narodowy Uniwersytet Politechnika Zaporoska), Andrii Ivanchenko (Narodowy Uniwersytet Politechnika Zaporoska), Natalia Falko (Melitopolski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. B. Chmielnickiego), Tetiana Konovalenko (Melitopolski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. B. Chmielnickiego), Olena Bulatova (Mariupolski Uniwersytet Państwowy), Yuliia Demydova (Mariupolski Uniwersytet Państwowy), Olena Khadzhyanova (Nadazowski Państwowy Uniwersytet Techniczny), Olena Chepelyuk (Chersoński Narodowy Uniwersytet Techniczny), Larysa Sidelnikova (Chersoński Narodowy Uniwersytet Techniczny), Mykhailo Mykhailov (Narodowy Uniwersytet Budowy Okrętów im. Admirała Makarowa), Tetiana Gorokhova (Nadazowski Państwowy Uniwersytet Techniczny), Larysa Ivanchenkova (Odeski Narodowy Uniwersytet Technologiczny), Olga Olshevska (Odeski Narodowy Uniwersytet Technologiczny), Yaroslav Kichuk (Izmailski Państwowy Uniwersytet Humanistyczny), Oleksii Khovpun (Izmailski Państwowy Uniwersytet Humanistyczny).

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Wręczenie Nagrody Naukowej „Marii Curie”

25 października rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski wraz z prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesławem I. Gruszeckim oficjalnie wręczyli Nagrodę Naukową „Marii Curie” 2020 zespołowi naukowców z Instytutu Nauk Biologicznych w składzie: dr hab. Marta Fiołka, prof. UMCS; prof. dr hab. Teresa Urbanik-Sypniewska; dr hab. Jolanta Kutkowska, prof. UMCS; dr hab. Roman Paduch, prof. UMCS; dr hab. Paulina Czaplewska, prof. UG.

Naukowcy przeprowadzili badania, które zaowocowały m.in. opatentowaniem wynalazku pn. „Wysokocząsteczkowa frakcja białkowo-cukrowa wyizolowana z płynu celomatycznego dżdżownicy *Dendrobaena veneta* do leczenia grzybic spowodowanych drożdżakiem *Candida albicans*”.

Fot. Klaudia Olender

Dotychczas ogłoszenie i uhonorowanie laureatów wpisywało się w program inauguracji roku akademickiego, jednak ze względu na utrzymującą się do niedawna sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią COVID-19 i inne niesprzyjające okoliczności, wręczenie nagrody przesunięto w czasie.

Nagroda Naukowa „Marii Curie” jest przyznawana za wyjątkowo ważne dla danej dyscypliny indywidualne lub zespołowe osiągnięcia i odkrycia naukowe, do których w szczególny sposób zaliczają się: opublikowane prace naukowe (lub cykl prac), istotne dla dalszego rozwoju danej dyscypliny (lub wyróżniające się w niej), monografie naukowe, patenty (wynalazki, rozwiązania technologiczne itp.) oraz nowe metody badań.

Klaudia Olender

Baczyński, Janicki i Władyka na UMCS

11 października na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się spotkanie z autorami społeczno-politycznego tygodnika „Polityka”: redaktorem naczelnym Jerzym Baczyńskim, jego pierwszym zastępcą Mariuszem Janickim oraz publicystą prof. dr hab. Wiesławem Władyką.

Spotkanie z gośćmi oraz dyskusję wokół ich najnowszych książek pt. *PrzyPiSy, czyli krótka historia 8 długich lat* Jerzego Baczyńskiego oraz *Symetriści. Jak się pomaga autokratycznej władzy* Mariusza Janickiego i Wiesława Władyki poprowadziła prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. W wydarzeniu wzięli także udział: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Berez, prof. UMCS, prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk

Fot. Bartosz Freil

oraz znany historyk i dziennikarz, doktor *honoris causa* naszej Uczelni red. Marian Turski.

Dodatkowo podczas dyskusji reaktywowano „Salon Polityki” – cykl spotkań na WPiD ze znanymi i wybitnymi dziennikarzami oraz publicystami – ludźmi związanymi ze światem mediów.

Katarzyna Skątecka

Fot. Michał Płak

Na UMCS powstał American Corner

Na naszym Uniwersytecie, na mocy podpisanego 26 października porozumienia z Sekcją ds. Prasy i Kultury (PAS) Ambasady Stanów Zjednoczonych Ameryki w Polsce, powstało Amerykańskie Centrum Edukacji i Biznesu – American Corner.

W spotkaniu wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, radca Ambasady USA w Warszawie ds. prasy i kultury Brian J. George, Office of Inspector General ds. spraw publicznych Mark Pannell, dyrektor działu American Spaces Ambasady Monika Rokicka oraz adiunkt w Instytucie Stosunków Międzynarodowych UMCS, dyrektor nowo powstałego Centrum – dr Andrzej Demczuk.

Nasza Uczelnia zgodnie z porozumieniem zapewni utrzymanie i prowadzenie Centrum, a realizacja tego przedsięwzięcia będzie wspierana programowo i merytorycznie przez stronę amerykańską. Siedzibą jednostki zostanie Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka.

Do zadań American Corner będzie należało m.in.:

- organizowanie różnorodnych wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i biznesowych, np. warsztatów,

Fot. Maciej Cieciora

prelekcji, wystaw, koncertów, debat i konwersacji w języku angielskim;

- dostarczanie rzetelnych informacji o historii, rządzie, społeczeństwie i wartościach Stanów Zjednoczonych;
- rozpowszechnianie materiałów o programach i stypendiach oferowanych przez rząd USA;
- świadczenie usług doradztwa edukacyjnego osobom, które planują kształcenie, pracę i działalność biznesową w USA;
- zapewnienie wolnego dostępu w siedzibie jednostki do bogatego księgozbioru oraz baz danych e-Library USA. Zasoby Centrum będą dostępne nieodpłatnie.

Katarzyna Skatecka

II Radcowskie spotkania muzyczne

W Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyły się II Radcowskie spotkania muzyczne. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli okręgowych izb radców prawnych z całej Polski.

Spotkanie rozpoczęło się 27 października prezentacją wykonawców oraz jam session. Kolejnego dnia odbył się koncert galowy. Zebranych w dużej sali widowiskowej Chatki Żaka przywitał prorektor UMCS ds. ogólnych oraz dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. Uczelni. W roli konferansjerów wystąpili radcowie prawni oraz muzycy: Agnieszka Lech i Konrad Łakomy.

Muzyczną część spotkania rozpoczął występ gwiazd wieczoru – dr szt. Natalii Wilk i dr. hab. szt. Tomasza

Fot. Bartosz Proel

Momota, prof. Uczelni z Instytutu Muzyki UMCS. W foyer sali widowiskowej podczas koncertu zaprzyjaźnione stowarzyszenie „Psy z Bronic szukają domów” prowadziło zbiórkę pieniężną dla swoich podopiecznych, prezentując też zwierzaki do adopcji.

Na scenie swoje zdolności wokalne i muzyczne zaprezentowali przedstawiciele m.in. OIRP w Lublinie: Agnieszka Lech, Anastazja Lech, Artur Kokoszkiwicz, Ewa Urbanowicz, Jacek Leńczuk, Konrad Łakomy, Korneliusz Łakomy, Michał Marciniak.

Ewa Urbanowicz

Spotkanie ze sportowcami AZS UMCS

6 października przedstawiciele AZS UMCS spotkali się w Sali Senatu z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim i prorektorem ds. ogólnych dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. Uczelni.

W pierwszym spotkaniu uczestniczyli studenci, którzy wzięli udział w Uniwersjadzie, oraz prezes AZS UMCS Rafał Walczyk. Przedstawiciele władz rektorskich podziękowali sportowcom: Adeli Piskorskiej, Patrykowi Grzegorzewiczowi i Łukaszowi Żakowi za ich postawę podczas zawodów, zaangażowanie i znakomite wyniki.

W Uniwersjadzie wystąpiło łącznie siedmioro studentów naszej Uczelni. Medale zdobyli: Adela Piskorska (pływanie) – I miejsce na 50 m i 100 m stylem grzbietowym, II miejsce w sztafecie 4 × 100 m stylem zmiennym; Oskar Stachnik (lekkoatletyka) – I miejsce w rzucie dyskiem; Krzysztof Hołub i Patryk Grzegorzewicz (lekkoatletyka) – II miejsce w sztafecie 4 × 400 m. W wy-

Fot. Michał Piłat

darzeniu wzięli również udział: Łukasz Żak (VI miejsce w sztafecie 4 × 100m), Patrycja Kapała (lekkoatletyka) i Emilia Kośla (koszykówka).

Następnie rektor spotkał się z koszykarkami Polskiego Cukru AZS UMCS Lublin (Aleksandrą Kuczyńską i Emilią Kalenik), aby podsumować ostatnie osiągnięcia drużyny, m.in. zdobycie Superpucharu Polski.

Katarzyna Skątecka

Fot. Michał Piłat

UMCS współpracuje z Uniwersytetem z Kazachstanu

27 października zostało podpisane memorandum między Eurazjatyckim Narodowym Uniwersytetem im. L.N. Gumilowa w Astanie (Kazachstan) oraz UMCS. Jego celem jest nawiązanie bezpośredniej i wzajemnie korzystnej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego, nauki i kultury oraz zwiększenie efektywności działań edukacyjnych, metodologicznych i naukowo-badawczych.

Umowę ze strony UMCS podpisał prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki w obecności prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Doroty Kołodyńskiej, zastępcy dyrektora Instytutu Fizyki dr hab. Bożeny Zgardzińskiej, prof. UMCS oraz dr. hab. Zbigniewa Surowca z Katedry Fizyki Materiałowej. Stronę kazachstańską w imieniu rektora ENU prof. dr. Yerlana Sydykova reprezentowali: prof. Amangeldi Nurlan, wicedyrektor

ds. naukowych Instytutu Fizyki Jądrowej prof. Janseitov Daniyar, dr Mauvey Bakytbek oraz dr Yergaliuly Gani.

Porozumienie zakłada współpracę w obszarach:

- wymiany akademickiej nauczycieli, pracowników naukowych, doktorantów, studentów studiów magisterskich i licencjackich w celach edukacyjnych, staży długoterminowych i krótkoterminowych;
- przygotowania wysoko wykwalifikowanej kadry edukacyjnej i naukowej oraz specjalistów w dziedzinach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- studiów doktoranckich;
- wymiany projektów i programów edukacyjnych oraz doświadczeń i informacji w pracy edukacyjnej, metodologicznej, a także organizowania i prowadzenia wykładów online;
- organizacji wspólnych badań naukowych i naukowo-technologicznych z udziałem kadry profesorskiej, konsultacji naukowych przy pisaniu prac magisterskich i doktorskich;
- organizacji wspólnych konferencji, seminariów, sympozjów oraz innych podobnych wydarzeń i inicjatyw naukowych;
- przygotowania wspólnych wniosków o stypendia w ramach programów edukacyjnych istniejących w obu uniwersytetach.

Zbigniew Surowiec

Wizyta szefa Wojskowego Centrum Rekrutacji w Lublinie

18 października gościliśmy szefa WCR w Lublinie ppłk. Piotra Szczepaniuka. W spotkaniu wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska oraz pełnomocnik rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia i zarazem koordynator Legii Akademickiej na UMCS – dr Ewelina Panas.

Wizyta ppłk. Szczepaniuka była okazją do omówienia szczegółów współpracy UMCS z WCR w zakresie realizacji programu Legia Akademicka MON. Podczas

Archiwum UMCS

spotkania zaplanowano również dodatkowe wspólne aktywności na rzecz zwiększenia praktycznych umiejętności wśród studentów UMCS, zwłaszcza na takich kierunkach jak geografia wojskowa, bezpieczeństwo narodowe oraz bezpieczeństwo wewnętrzne.

*Ewelina Panas
Katarzyna Skatecka*

Pamiętamy o tych, których już z nami nie ma

Przedstawiciele władz rektorskich, Centrum Prawno-Organizacyjnego oraz Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów udali się 30 października na cmentarz przy ul. Lipowej, aby złożyć hołd zmarłym rektorom Uczelni.

Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, prorektory: prof. Dorota Kołodyńska i prof. Wiesław Gruszecki, studenci oraz pracownicy administracji złożyli kwiaty i zapalili znicze na grobach: prof. Henryka Raabego, prof. Józefa Szymańskiego, prof. Stanisława Uziaka, prof. Zbigniewa Lorkiewicza, prof. Eugeniusza Gąsiora, prof. Zdzisława Cackowskiego, prof. Grzegorza L. Seidlera, prof. Adama Paszewskiego, prof. Tadeusza Baszyńskiego, prof. Wiesława Skrzydły i prof. Kazimierza Goebła.

W tym miejscu należy wspomnieć, że w ciągu ostatniego roku zmarło wiele zasłużonych dla naszej Uczelni osób: prof. Wincenty Drożański, prof. Michał Głowiński, prof. Jan Kisyński, prof. Sławomir Kozłowski, prof. Stefan Kruk, prof. Tadeusz Kwiatkowski, prof. Jan

Lewandowski, prof. Tadeusz Matyna, prof. Dariusz Mączka, prof. Karol Poznański, prof. Göran Soneson, prof. Jan Szreniawski, prof. Krzysztof Woliński, prof. Bogumił Zagajewski, prof. Jan Zalewa, dr hab. Bronisław Janiec, prof. UMCS, dr hab. Grzegorz Koziej, dr hab. Barbara Ościk-Mendyk, dr Kazimierz Kozak, dr Janusz Kowalczyk, dr Leszek Krusiński, dr Janusz Zinkiewicz, dr Zofia Zychiewicz-Zajdel, Zbigniew Kmicic, Jakub Kudyk, Witold Mazurek, Artur Trębiński.

Cześć ich pamięci!

Katarzyna Skatecka

Fot. Barbara Proff

Fot. westock/freepik

List władz rektorskich UMCS

Szanowny Pan
Prof. Thierry Philip
Przewodniczący Zarządu
Instytutu Curie w Paryżu

Szanowny Panie Prezesie,

w związku z niepokojącymi informacjami dotyczącymi potencjalnego zburzenia zabytkowego laboratorium Marii Curie-Skłodowskiej Pavillon des Sources w Paryżu w imieniu całej społeczności akademickiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie wyrażamy zdecydowany sprzeciw wobec tego rodzaju działań. Nie możemy dopuścić do sytuacji, w której tak ważne miejsce dla historii nauk i emancypacji kobiet nauki zostanie zrównane z ziemią.

Maria Curie-Skłodowska – pierwsza kobieta, która zdobyła Nagrodę Nobla – była, jest i na zawsze pozostanie ikoną nauki oraz wzorem do naśladowania dla kolejnych pokoleń. To postać wybitna i niezwykle ważna dla naszej Uczelni, której od blisko 80 lat jest patronką, ale również wzór postępowania i wytrwałości dla wszystkich Polek i Polaków.

Pamiętajmy, że laboratorium Pavillon des Sources to nie tylko budynek, ale przede wszystkim przestrzeń o walorze edukacyjnym i historycznym, spuścizna po wielkiej uczonej – kobiecie, która pomimo wszelkich przeciwności losu wytrwale dążyła do celu i na zawsze zapisała się na kartach historii światowej nauki. Tym bardziej my – potomkowie jej idei musimy zrobić wszystko, co w naszej mocy, aby chronić to, co po sobie pozostawiła.

Jesteśmy głęboko przekonani, że należy chronić dorobek oraz dziedzictwo naszej Noblistki, dlatego zwracamy się do Zarządu Instytutu Curie z apelem o niezwłocz-

ne podjęcie wszelkich możliwych działań zapobiegających wyburzeniu laboratorium. Ocalmy od zniszczenia to historyczne miejsce, będące swego rodzaju muzeum pamięci o Marii Curie-Skłodowskiej i jej dokonaniach, tak przecież ważnych dla całego świata. Jeśli nasz Uniwersytet będzie mógł w jakikolwiek sposób włączyć się w te starania, np. przez przejęcie elementów wyposażenia laboratorium i stworzenie Izby Pamięci Noblistki, będziemy zobowiązani za informację zwrotną.

Jeśli zaś nie występują w Państwa ocenie żadne warunki do fizycznego zachowania laboratorium naszej Patronki, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zwraca się z prośbą o umożliwienie nawiązania kontaktu z właścicielami obiektu w celu realizacji wizyty specjalistów UMCS, którzy dokonaliby cyfrowej archiwizacji pomieszczeń z wykorzystaniem technologii TLS (Terrestrial Laser Scanning). Zgromadzone w ten sposób dane posłużyłyby do stworzenia wirtualnego laboratorium badawczego Marii Curie-Skłodowskiej, pozwalając na jego cyfrowe zachowanie dla przyszłych pokoleń. Bylibyśmy zainteresowani współpracą z Państwem w potencjalnym projekcie utworzenia takiego laboratorium.

Raz jeszcze, z całą mocą podkreślamy, że jako kilkudziesięciotysięczna wspólnota akademicka jesteśmy przeciwni zniszczeniu miejsca, które uznajemy za część naukowego dziedzictwa naszej Patronki i zarazem wielkiej Polki. Mamy głęboką nadzieję, że Zarząd Instytutu Curie weźmie pod uwagę niniejszy głos płynący prosto z ojczyzny Marii Curie-Skłodowskiej.

Z poważaniem
Kolegium Rektorskie
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ELSEVIER

Naukowcy z UMCS wśród najczęściej cytowanych ludzi nauki na świecie

Wydawnictwo Elsevier opublikowało ranking najczęściej cytowanych naukowców w 2022 r., zawierający ujednolicone informacje na temat cytowań, indeksu Hirscha, indeksu hm skorygowanego o współautorstwo, cytowań artykułów o różnych pozycjach autorstwa oraz wskaźnika złożonego (c-score). W zestawieniu przyporządkowano badaczy do 22 dziedzin naukowych i 174 poddziedzin zgodnie ze standardową klasyfikacją Science-Metrix. Wybór opierał się na 100 tys. najlepszych naukowców według c-score (z i bez autocytowań) lub rangi percentylowej 2% albo wyższej w danej poddziedzinie.

Wśród badaczy ujętych w rankingu obejmującym cytowania za 2022 r. znalazło się kilkunastu (byłych i obecnych) pracowników naszego Uniwersytetu (wymienieni w kolejności alfabetycznej):

- dr hab. Mariusz Barczak, prof. UMCS;
- prof. dr hab. Emil Chibowski;
- prof. dr hab. Andrzej Dąbrowski;
- prof. dr hab. Andrzej L. Dawidowicz;
- prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki;
- prof. dr hab. Dorota Kołodyńska;
- prof. dr hab. Patryk Oleszczuk;
- dr Małgorzata Olszowy-Tomczyk;
- dr hab. Roman Paduch, prof. UMCS;
- prof. dr Jean Poesen;

- prof. dr hab. Wojciech Rzeski;
- dr hab. Aleksandra Szczeń, prof. UMCS;
- dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS;
- dr hab. Dorota Wianowska, prof. UMCS;
- dr hab. Agnieszka Ewa Wiącek, prof. UMCS;
- prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska;
- dr hab. Iwona Wojda, prof. UMCS.

Warto dodać, że w zestawieniu na wysokich pozycjach uplasowali się także naukowcy zagraniczni, zatrudnieni na naszej Uczelni: dr Irena Hajdas, prof. UMCS (ETH Zürich) i prof. dr Jaco Vangronsveld (Hasselt University).

Pod względem liczby pracowników wyróżnionych w rankingu UMCS znalazł się na 19. miejscu wśród 175 sklasyfikowanych polskich jednostek badawczych.

Analizy przeprowadzono przy użyciu wszystkich profili autorów Scopus według stanu na 1 października 2023 r. Wskaźnik c (c-index), ujęty w zestawieniu, koncentruje się na wpływie (liczbie cytowań), a nie na produktywności (liczbie publikacji), a także uwzględnia informacje o współautorstwie i pozycji autora (pojedynczy, pierwszy, ostatni autor).

Szczegółowe informacje na temat zestawienia oraz metodyki można znaleźć pod adresem: <https://elsevier.digitalcommonsdata.com/datasets/btchxktzyw/6>.

Katarzyna Skątecka

Naukowcy z UMCS i ich badania na mikroskopie za 4,5 mln zł

Naukowcy z Katedry Biofizyki zakupią mikroskop do obrazowania biomolekularnego poza limit rozdzielczości typowej mikroskopii optycznej, aby móc zobaczyć najmniejsze struktury biologiczne. Ten unikatowy system zarówno w Polsce, jak i na świecie pozwoli na rutynowe obrazowanie z rozdzielczością przestrzenną około 60 nm.

Warta 4,5 mln zł aparatura będzie działać w oparciu o technologię, która zdobyła Nagrodę Nobla z chemii w 2014 r. i przyczyni się do wzmocnienia środowiska naukowego w całej Polsce. Zakup mikroskopu superrozdzielczego z wyposażeniem do przygotowania próbek (kriostat-mikrotom) będzie realizowany w ramach grantu aparaturowego pozyskanego z dofinansowania Ministerstwa Edukacji i Nauki na lata 2023–2024.

» Do tej pory w Polsce wykorzystywano pięć tego typu urządzeń, przy czym tylko jedno z nich pracuje w tzw. układzie otwartym, czyli umożliwiającym przestrajanie do pożądanej konfiguracji pomiarowej

– tłumaczy dr hab. Rafał Luchowski, prof. UMCS, autor wniosku grantowego, prowadzący w Stanach Zjednoczonych oraz w Polsce badania, podczas których wyzwaniem było przekraczanie kolejnych limitów rozdzielczości w mikroskopii optycznej.

» Mamy już ogólny zarys tego, jak ten mikroskop ma wyglądać. To będzie urządzenie unikalne w skali światowej. Nikt takiego nie posiada. Może to brzmieć górnolotnie, ale tak właśnie jest. W pełni wykorzystaliśmy możliwości posiadanego obecnie mikroskopu. Bazując na doświadczeniu, które zostało zebrane na sprzęcie będącym – można

powiedzieć – poziom niżej, jeśli chodzi o tę złożoność technologii, chcemy pójść jeszcze dalej

– dodaje dr Karol Sowiński.

Naukowcy z Katedry Biofizyki od kilkunastu lat angażują się w badania na poziomie molekularnym. Obecnie posługują się znakomitym mikroskopem fluorescencyjnym do obrazowania czasowo-rozdzielczego, również o unikatowej konfiguracji w skali światowej. Wcześniej w celu prowadzenia podobnych badań musieli jeździć do USA. To właśnie podczas staży w ośrodkach zagranicznych zdobyli cenne doświadczenia i umiejętność obsługi tego typu sprzętu. Nowa aparatura podniesie poprzeczkę możliwości badawczych jeszcze wyżej – o obrazowanie molekularne poza kolejną granicą rozdzielczości.

» Mikroskopia optyczna, którą obecnie stosujemy, wykorzystująca technikę fluorescencyjną lub ramanowskie rozpraszanie światła, posiada ograniczenia związane z długością fali promieniowania – możemy zobaczyć obiekty, które są odległe od siebie o około 200 nm, podczas gdy nas interesuje znacznie większa dokładność obrazowania. Chcemy zobaczyć m.in. jak przebiega przekazywanie energii, która pojawia się na skutek absorpcji światła w membranach fotosyntetycznych; zbadać, jakimi kanałami dociera i do jakich obszarów. Nobel z chemii sprzed kilku lat pokazał, że jest to możliwe, więc i my chcemy pokonać te ograniczenia

– mówi prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, kierownik Katedry.

» Mikroskop superrozdzielczy pozwoli nam zobaczyć rzeczy, których tradycyjne mikroskopy, używające fali świetlnej z zakresu widzialnego,

Fot. Michał Piła

← Zespół z Katedry Biofizyki (od lewej): dr Karol Sowiński, mgr Sebastian Janik, dr Monika Zubik-Duda, mgr Balbina Krzyżańska-Wojciechowska, prof. Wiesław I. Gruszecki, prof. Rafał Luchowski, prof. Wojciech Grudziński

nie potrafią dostrzec. Zastosowana w nim technologia pozwoli uzyskać rozdzielczość dwa razy większą niż ta, którą jesteśmy w stanie osiągnąć w dotychczasowych badaniach optycznych

– dodaje dr hab. Wojciech Grudziński, prof. UMCS.

Obrazowanie żywych obiektów biologicznych, w tym pojedynczych komórek to codzienność w pracy Katedry Biofizyki. Doposażenie laboratorium w superrozdzielczy mikroskop optyczny umożliwi rozwój badań z czterech głównych obszarów, takich jak:

- rola i funkcje ochronne karotenoidów obecnych w oku, w szczególności związanych z obroną przed chorobą starczego zwyrodnienia plamki żółtej oka ludzkiego;
- oddziaływanie cząsteczek o znaczeniu biologicznym i medycznym z błonami lipidowymi, głównie w odniesieniu do leku przeciwgrzybiczego – amfoterycyny B;
- funkcja regulacyjna antenowych układów fotosyntetycznych u roślin;
- oddziaływanie biomolekuł z nanocząsteczkami i platformami plazmonicznymi (celem poprawienia własności detekcyjnych cząsteczek charakteryzujących się niską wydajnością kwantową emisji oraz zastosowania nanocząstek jako nośników leków).

Ta nowoczesna, zaawansowana aparatura w połączeniu z wiedzą, umiejętnościami oraz kompetencjami naukowców z Katedry Biofizyki znacznie podniesie jakość interdyscyplinarnych badań naukowych prowadzonych na naszej Uczelni, a także stworzy dodatkowe możliwości współpracy z innymi jednostkami, umożliwiając tym samym przeprowadzanie badań na światowym poziomie. Eksperymenty za pomocą mikroskopu będą mogli wykonywać zarówno biofizycy, fizycy, medycy, jak i biolodzy czy chemicy.

» Współpracę z nami chce nawiązać lub kontynuować wielu badaczy, a wśród nich: dr inż. Tomasz Laskowski i dr hab. inż. Jacek Czub z Politechniki Gdańskiej; dr hab. Agnieszka Nawrocka oraz dr Renata Welc-Stanowska z Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie; dr Tomasz Trombik oraz dr hab. Anita Płazińska z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie; dr hab. inż. Łukasz Piątkowski z Politechniki Poznańskiej; prof. dr hab. Jacek Jemielity z Uniwersytetu Warszawskiego oraz dr hab. Arkadiusz Matwijczuk z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

– wymienia dr hab. Rafał Luchowski, prof. UMCS.

» Aplikacja o grant zakończyła się sukcesem, ponieważ osoby, które analizowały wnioski, uznały, że nasz ośrodek ma tak duże doświadczenie w tego typu badaniach, że możemy dzięki temu sprzętowi wejść na ich wyższy, do tej pory nieosiągalny, poziom. Pomogły w tym też listy polecające. To znak, że inni naukowcy nam ufają i wierzą w powodzenie przyszłych badań

– podsumowuje dr hab. Wojciech Grudziński, prof. UMCS.

Na zakup mikroskopu naukowcy mają rok. Obecnie trwają rozmowy z firmami takimi jak: Zeiss, Picoquant czy Olympus, które posiadają bogate doświadczenie i specjalizują się w budowaniu zaawansowanych systemów mikroskopowych. Wnioskowany zestaw aparatury obejmuje: mikroskop optyczny superrozdzielczy wraz z jednostką sterującą i oprogramowaniem, wyposażony w układ niezbędny do pracy z materiałem pochodzenia biologicznego, czyli komorę przyżywiową dla komórek oraz mikrotom z zestawem noży diamentowych.

*Klaudia Olender
Magdalena Cichočka*

Naukowcy z Instytutu Sztuk Pięknych nagrodzeni

Prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz oraz dr hab. szt. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS z Instytutu Sztuk Pięknych zostali laureatami 6. edycji międzynarodowego konkursu graficznego International Mini Print Cantabria, organizowanego przez Port Authority of Santander (APS) i SM Pro Art.

W tym roku tematyka prac dotyczyła morza i latarni morskich. Do konkursu zgłosiło się aż 329 artystów z 50 krajów, którzy nadesłali 848 grafik o bardzo wysokich walorach estetycznych. Członkami jury były znane osobistości ze świata sztuki: Javier Martín-Jiménez, Laura Olea López, Marta Aguilar Moreno i Marta Fermín. Obrady odbyły się 22 września, wtedy też wyłoniono laureatów.

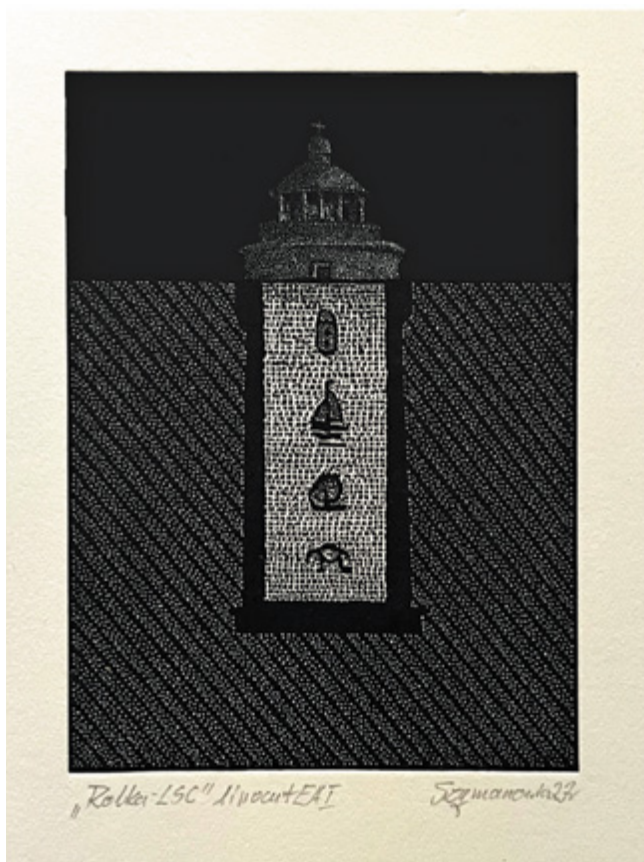
Dyrektor Instytutu Sztuk Pięknych prof. Krzysztof Szymanowicz zdobył I miejsce za pracę pt. „Rolka LSC” w technice linorytu. Z kolei II nagrodę uzyskała dziekan Wydziału Artystycznego prof. Alicja Snoch-Pawłowska za pracę „Implication 3” w technice serigrafii.

Prof. Krzysztof Szymanowicz w następujących słowach skomentował swoją wygraną w konkursie:

» W mojej twórczości mała forma graficzna zajmuje bardzo ważne miejsce. Jest osobistym komentarzem o człowieku, stała się także symbolicznym elementem w kompozycjach dużego formatu grafik z cyklu „Pamiętki”. Tak się złożyło, że moje małe formy graficzne były wielokrotnie nagradzane na międzynarodowych konkursach i przyniosły mi uznanie w światowym środowisku graficznym. Każda nagroda i wyróżnienie są dla mnie jednakowo ważne. Nagroda w konkursie 6 International Mini Print Cantabria dała mi dużo radości i wiary w możliwość kontynuowania na wysokim poziomie artystycznym mojej twórczości.

Pierwszy raz brałem udział w konkursie, którego tematyka dotyczyła morza i latarni morskich. Nagrodzona praca „Rolka LSC” podejmuje zagadnienie latarni nie jako ciekawej budowli i roli, którą pełni, ale jako miejsca, w którym przebywa człowiek i doświadcza samotności.

*Katarzyna Skąlecka
Magdalena Wołoszyn-Mróz*

UMCS w Times Higher Education World University Rankings 2024

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej po raz kolejny znalazł się w światowym rankingu Times Higher Education World University Rankings. W najnowszym, jubileuszowym zestawieniu zostaliśmy sklasyfikowani w grupie miejsc 1501+.

Uczelnie oceniane były w pięciu podstawowych kategoriach: teaching, research environment, research quality, industry oraz international outlook. Łącznie uwzględniono 1904 uczelnie ze 108 krajów świata, w tym 37 ośrodków naukowych z Polski. W czołówce światowego rankingu uplasowały się kolejno: University of Oxford, Stanford University oraz Massachusetts Institute of Technology.

W zestawieniu dziedzinowym najwyższym wynikiem mogą poszczycić się kierunki studiów UMCS sklasyfikowane w dziedzinie prawo (miejsce 301+) oraz nauki

humanistyczne i sztuka (miejsce 601+). W rankingu znalazły się także nauki przyrodnicze (miejsce w przedziale 801–1000), nauki społeczne (miejsce 801+) oraz nauki fizyczne (miejsce 1001+).

THE World University Rankings cieszy się zaufaniem naukowców, rad zarządzających uczelni, partnerów z sektora gospodarki oraz branżowych ekspertów. Zestawienie jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i cenionych rankingów na świecie – przygotowuje je brytyjskie czasopismo „Times Higher Education” i publikuje corocznie od 2010 r.

Pełne zestawienie dostępne jest na stronie: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2024/world-ranking>.

Katarzyna Skatecka

Laury Uniwersyteckie 2023 rozdane

Podczas ósmej gali Laurów Uniwersyteckich, która odbyła się 28 października na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, w kategorii projekt dydaktyczny nagrodzeni zostali przedstawiciele naszego Uniwersytetu.

Laur Uniwersytecki przyznano za Festiwal Naukowy „What is Love? Miłość pod lupą psychologów”, który odbywał się od 31 stycznia do 3 lutego br. w Chatce Żaka i został zorganizowany przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów UMCS oraz Akademickie Centrum Wsparcia.

Konkurs „Laury Uniwersyteckie” został stworzony przez Forum Uniwersytetów Polskich. Ma on na celu wyłonienie interesujących projektów, osób i organizacji, które wspierają działalność studentów. Podczas tegorocznej gali nagrody zostały przyznane w dziewięciu kategoriach: projekt naukowy, projekt dydaktyczny, media studenckie, projekt (e-)sportowy, projekt społeczny, projekt kulturalny, projekt ekologiczny, rozwój kompetencji, uniwersytet otwarty.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Fot. Robert Lasak (Facebook Forum Uniwersytetów Polskich)

Wydział Artystyczny

Sukcesy

Dr szt. Małgorzata Gorzelewska-Namiota z Katedry Intermediów i Włodzimierz Maciejczyk, student V roku malarstwa zakwalifikowali się do 2. Biennale VIA CARPATIA 2023. Na konkurs zgłoszenia przesłało 668 artystów ze wszystkich krajów objętych Biennale (Łotwa, Litwa, Polska, Ukraina, Słowacja, Węgry, Bułgaria, Rumunia, Serbia, Kosowo, Macedonia Północna, Grecja). Jury postanowiło wytypować prace 48 artystów na wystawę finałową.

Dr szt. Małgorzata Gorzelewska-Namiota znalazła się w gronie 65 finalistów VII Piotrkowskiego Biennale Sztuki 2023. Jej praca pt. „Wypełnienie” zaprezentowana została na wystawie pokonkursowej.

Animowany film fabularny *Dar natury* absolwenta Jerzego Górskiego otworzył 21. SAELA HAPPY END Festiwal Filmów Optymistycznych w Rzeszowie, który odbył się w dn. 12–14 października.

Wystawy

14 października w Międzynarodowym Centrum Sztuk Graficznych w Krakowie odbył się wernisaż wystawy prof. dr. hab. Krzysztofa Szymanowicza pt. „Zapiski z pamięci”.

20 października w Wolskim Centrum Kultury – Otwarta Kolonia w Warszawie odbył się wernisaż wystawy pt. „Walenty Wróblewski i Grupa 2000”. Wystawa wpięsała się w obchody 45-lecia pracy artystycznej i pedagogicznej dr. hab. Walentego Wróblewskiego, prof. UMCS. Autorami prac są absolwenci Wydziału Artystycznego.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Habilitacje

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 25 października nadała stopień doktora ha-

bilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne dr Jolancie Polak, zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Katedrze Biochemii i Biotechnologii. Osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę postępowania habilitacyjnego: cykl artykułów naukowych powiązanych tematem *Lakaza grzybowa jako uniwersalny biokatalizator syntezy nowych związków organicznych o potencjale aplikacyjnym*. Skład Komisji Habilitacyjnej: przewodniczący – prof. dr hab. Jerzy Długoński (Uniwersytet Łódzki), recenzenci: dr hab. Ewelina Celińska, prof. UPP (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu), dr hab. Małgorzata Cieśla (Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie), prof. dr hab. Katarzyna Turnau (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), dr hab. Jolanta Mierzejewska, prof. PW (Politechnika Warszawska), członek: prof. dr hab. Adam Choma (UMCS), sekretarz: dr hab. Jolanta Kutkowska, prof. UMCS.

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 25 października nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Katarzynie Suśniak. Temat pracy: *Wpływ zmian w składzie błony zewnętrznej Agrobacterium tumefaciens na proces infekcji roślin na modelu pomidora*. Promotor: dr hab. Iwona Komaniecka, prof. UMCS, recenzenci: prof. dr hab. Małgorzata Barańska (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), prof. dr hab. Magdalena Frąc (Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie) oraz prof. dr hab. Piotr Sobiczewski (Państwowy Instytut Badawczy w Skierniewicach).

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 25 października nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Karolinie Włodarczyk. Temat pracy: *Genetyczna i fizjologiczna charakterystyka endofitów szczodrzeńca zmienno (Chamaecytisus albus) i ich potencjalne zastosowanie w ochronie gatunku*. Promotor: dr hab. Jerzy Wielbo, prof. UMCS, recenzenci: prof. dr hab. inż. Janusz Błaszowski (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie), dr hab. Justyna Bohacz, prof. UP (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie) oraz dr hab. Anna

Gałązka, prof. IUNG-PIB (Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach).

Wydarzenia

z października w auli Wydziału Chemii odbyła się uroczysta immatrykulacja studentów I roku. Ślubowanie studentów odebrał rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. W trakcie uroczystości Nagrodą im. Anny Siedleckiej wyróżniono najlepszych absolwentów w roku akademickim 2022/2023: lic. Mykytę Osadchya, mgr Kamilę Sitarz, lic. Natalię Maciejczyk, mgr Klaudię Mularczuk.

W dn. 6–8 października w Zamościu odbyło się wydarzenie pn. „Grzybobranie Lubelskie – naturalnie!”, zorganizowane przez miasto Zamość oraz Zamojski Dom Kultury. Partnerem spotkania było Województwo Lubelskie „Lubelskie. Smakuj życie!”. W programie znalazły się wykłady wygłoszone przez dr Monikę Kozłowską, dr Urszulę Świdorską oraz dr Annę Rysiak z Katedry Botaniki, Mykologii i Ekologii.

6, 20 oraz 26 października odbyły się kolejne warsztaty w ramach projektu Objazdowy Festiwal Nauki. W Szkole Podstawowej w Wyżnicy uczniowie mogli obserwować, jak działają enzymy, rozpoznawać zioła i olejki eteryczne, przygotować samodzielnie mydła glicerynowe, wybarwić tkaninę za pomocą barwników grzybowych, a także przekonać się, jak smakują przekąski z kuchni molekularnej. Dodatkowo w salach na piętrze odbywały się ciekawe lekcje dla poszczególnych klas. Uczniowie szukali biologicznych śladów przestępcy, izolowali DNA oraz poznawali bliżej układ nerwowy i zmysły. W warsztatach poświęconych enzymom wzięli również udział uczniowie Szkoły Podstawowej im. ks. Stanisława Konarskiego w Niedrzwicy Kościelnej oraz dzieci w wieku 7–12 lat, uczęszczające na zajęcia prowadzone przez Centrum Kultury w Gminie Wólka. Dzieci wykonywały eksperymenty, rozwiązywały łamigłówki oraz robiły mydła glicerynowe.

11 października odbyło się kolejne spotkanie w ramach inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych pt. „Naukowe 60 minut” – cyklicznie odbywających się wykładów online z naukowcami o uznanym dorobku w kraju i za

granicą oraz młodymi, obiecującymi badaczami. Gościem była dr hab. Marta Palusińska-Szys, prof. UMCS z Katedry Genetyki i Mikrobiologii, która wygłosiła wykład pt. *Występowanie, chorobotwórczość i czynniki wirulencji bakterii Legionella*.

21 i 28 października w ramach projektu edukacyjnego pt. „Czego potrzebują zapylacze? Edukacja ekologiczna na rzecz zachowania różnorodności owadów i roślin” odbyło się szkolenie pt. „Inwazyjne gatunki obce – zagrożenia dla zapylaczy, regulacje prawne”. Szkolenie realizowane było ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej. W obu edycjach udział wzięło 75 osób, w tym architektki krajobrazu, nauczyciele, studenci, ogrodnicy, działkowcy, pracownicy RDOŚ oraz naszego Uniwersytetu. Celem szkolenia było podniesienie kompetencji uczestników w zakresie identyfikowania i eliminacji inwazyjnych gatunków obcych (IGO), uznanych za stwarzające zagrożenie dla Polski i Unii Europejskiej, zaprezentowanie podstaw prawnych dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się IGO, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrażających zapylaczom. Każdy uczestnik otrzymał materiały szkoleniowe oraz imienny certyfikat potwierdzający udział w szkoleniu.

23 października odbyło się spotkanie Studenckiego Koła Fotografii Przyrodniczej, podczas którego miało miejsce oficjalne ogłoszenie wyników konkursu fotograficznego „Fotoreaktywacja”. Konkurs był skierowany do studentów naszej Uczelni. I miejsce zajął Jan Dragan za pracę pt. „Perkoz Dwuczuby”, II miejsce – Tomasz Szafran za zdjęcie pt. „Droga Donikąd”, natomiast III miejsce – Maciej Cwetkow za fotografię pt. „Serce Poleskiego”. Jury przyznało także jedno wyróżnienie. Otrzymała je Magdalena Michalew za pracę pt. „Morska Bryza”.

27 października odbył się konkurs „Przyrodę szanuję – pszczoły ratuję!” dla uczniów klas IV–VIII szkoły podstawowej, którego celem było uświadomienie uczestnikom, jak wielkim problemem jest zmniejszająca się liczba owadów zapylających na Ziemi oraz jakie znaczenie mają usługi ekosystemowe dostarczane przez

zapyłacz. W konkursie wzięło udział niemal 40 uczniów szkół podstawowych z Lublina, Łukowa i Chełma. Komisja konkursowa wyłoniła trzech laureatów oraz przyznała trzy wyróżnienia, nagradzając również przygotowujących uczniów nauczycieli. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy oraz drobne upominki. I miejsce zajęła Aleksandra Dziduszko z Międzynarodowej Szkoły Podstawowej Paderewski w Lublinie, II miejsce – Patryk Wais ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Łukowie, III miejsce – Szymon Smyk ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Józefa Piłsudskiego w Łukowie. Wyróżnienia otrzymały: Rita Podkańska oraz Anna Sprysak ze Szkoły Podstawowej nr 6 im. Ireny Senderowej w Chełmie i Aleksandra Szelchauz ze Szkoły Podstawowej nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Lublinie.

Doktoraty

14 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Pauliny Godlewskiej. Temat pracy: *Ocena ryzyka w zastosowaniu biowęgla do gleb w kontekście trwałości i biodostępności WWA w glebach*. Promotor: prof. dr hab. Patryk Oleszczuk. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Żaneta Polkowska (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. Katarzyna Zarębska (Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie), dr hab. Katarzyna Szewczuk-Karpisz (Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN w Lublinie). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 25 października przyjęła uchwałę o nadaniu mgr Paulinie Godlewskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne i postanowiła wyróżnić rozprawę doktorską.

Konferencje

Doktorantki Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych: mgr Adrianna Biedrzycka, mgr Klaudia Kowalska i mgr Victoria Paientko, które wykonują prace doktorskie w Katedrze Radiochemii i Chemii Środowiskowej, wzięły udział w konferencji 13th International Conference Nanomaterials: Applications & Properties

w Bratysławie (Słowacja), zorganizowanej przez Slovak Academy of Sciences. Tematyka tej cyklicznej konferencji skupia się na materiałach w skali nano, ze szczególnym naciskiem na badania interdyscyplinarne wykorzystujące unikalne właściwości fizyczne i chemiczne tych materiałów do zastosowań praktycznych. Podczas wydarzenia doktorantki przedstawiły wystąpienia ustne i posterki.

W dn. 24–26 września prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych i dr hab. Cecylia Wardak, prof. UMCS z Katedry Chemii Analitycznej uczestniczyły w spotkaniu naukowym grupy badawczej WG 1 w ramach programu Cost Action CA21112 „Offshore freshened groundwater: An unconventional water resource in coastal regions?”, zorganizowanym przez University of Malta w Valettcie. Tematyką spotkania było zapoznanie uczestników z planem działania WG 1, której celem jest charakterystyka alternatywnych, niekonwencjonalnych zasobów wody słodkiej w rejonach przybrzeżnych.

W dn. 24–27 września prof. dr hab. Irena Malinowska z Katedry Chemii Fizycznej oraz dr hab. Irena Choma, prof. UMCS z Katedry Chromatografii wzięły udział w międzynarodowym sympozjum naukowym 27th International Symposium on Separation Sciences (ISSS 2023), które odbyło się w Cluj-Napoca (Rumunia). Sympozjum dotyczyło różnych metod separacyjnych, głównie chromatograficznych i elektromigracyjnych. Na zaproszenie Komitetu Organizacyjnego obie naukowczynie wygłosiły wykłady: *Chromatography – an important tool in biomedical research* – prof. dr hab. I. Malinowska oraz *Chromatographic Profiling and Effect-Directed Analysis of Schisandra rubriflora* – dr hab. I. Choma, prof. UMCS.

W dn. 1–4 października dr hab. Mariusz Barczak, prof. UMCS z Katedry Chemii Teoretycznej uczestniczył w międzynarodowej konferencji 8th International Sol-Gel Society Workshop SUSGEM 2023, zorganizowanej przez Institute of Advanced Materials, działający na Uniwersytecie Jaume I w Castelló de la Plana (Hiszpania).

W dn. 16–21 października prof. dr hab. Patryk Oleszczuk, kierownik Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej wzięł udział w międzynarodowym sympozjum naukowym 2023 International Symposium on

Agro-Environmental Quality October, zorganizowanym w Nankinie (Chiny). Podczas wyjazdu złożył również wizytę naukową w National Taiwan University w Taipei, gdzie odwiedził Department of Chemical Engineering.

Goście

Katedra Technologii Chemicznej w październiku gościła dr Joan Papavasileiou oraz dr. Kostantinos Papageorgiou z Uniwersytetu Patraskiego w Grecji. Celem przyjazdu było prowadzenie wspólnych badań w ramach programu Hellenic Foundation for Research & Innovation (H.F.R.I.) 2nd Call for Research Projects for Postdoctoral Researchers w latach 2020–2023.

Naukowcy w mediach

O innowacyjnej paście do zębów, wyróżnionej brązowym medalem podczas wystawy International Invention and Technology Exhibition InnoWings 2023, w mediach opowiedziały jej twórczynie – dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS z Katedry Chemii Radiochemii i Chemii Środowiskowej i doktorantka Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych mgr Victoria Paientko. Osiągnięciem naszych naukowczyń zainteresowała się m.in. red. Liliana Kaczmarczyk z Polskiego Radia „Trójka”, która przygotowała artykuł pt. *Innowacyjna pasta do zębów nie tylko je myje, ale i leczy*. Temat ten podjęto także w artykule pt. *Myje i leczy. Lubelscy naukowcy stworzyli pastę na medal*, zamieszczonym na portalu Polskiego Radia Lublin.

Wydział
Ekonomiczny

Awanse naukowe

27 września Senat UMCS zaopiniował pozytywnie wniosek dr. hab. Bogusława Gulskiego z Katedry Zarządzania o awans na stanowisko profesora Uczelni.

Sukcesy

Absolwentki kierunku logistyka I stopnia: Emilia Kuśmirska (I miejsce) i Weronika Torbiczuk (wyróżnienie) zostały nagrodzone w III Ogólnopolskim Konkursie na najlepsze prace z zakresu logistyki, organizowanym przez

Katedrę Logistyki Uniwersytetu Szczecińskiego. Wręczenie dyplomów miało miejsce 20 października na Wydziale Ekonomii, Finansów i Zarządzania US. Opiekunem naukowym nagrodzonych prac była dr Elżbieta Małyszek.

Konferencje

28 września w siedzibie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie odbyła się pierwsza konferencja z cyklu „Ubezpieczenia: sprzedaż, innowacje, ryzyko”, która zgromadziła wielu przedstawicieli zakładów ubezpieczeń, pośredników (multiagencji, porównywarek i brokerów), instytucji regulacyjno-nadzorczych, firm doradczych i prawnych, środowiska naukowego, a także dostawców rozwiązań technologicznych dla zakładów ubezpieczeń. Wydział Ekonomiczny w tej inicjatywie organizowanej w ramach projektu Europejskiego Kongresu Finansowego reprezentowała dr hab. Teresa Bednarczyk, prof. UMCS, która była zarazem członkinią Rady Programowej konferencji.

W dn. 7–9 października pracownicy Katedry Bankowości i Rynków Finansowych: dr hab. Robert Zająkowski, prof. UMCS oraz dr Ada Domańska uczestniczyli w konferencji „Zarządzanie wartością”, która została zorganizowana przez Szkołę Główną Handlową w Warszawie oraz Uniwersytet Gdański. Naukowcy wzięli udział w sesji „Wartość w ujęciu społecznym i niemierzalnym – morze wyzwań, ocean możliwości”.

W dn. 23–27 października prodziekan dr Anna Tatarczak i dr Marek Mędrak uczestniczyli w Staff Week – Empowerment through Collaboration, zorganizowanym przez Business and Technology University w Tbilisi. Podczas wydarzenia omawiano współpracę międzynarodową w dziedzinie dydaktyki i nauki z partnerami z różnych europejskich uczelni. Poruszono także kwestie projektów międzynarodowych, komercjalizacji badań naukowych, procesu dyplomowania oraz programów podwójnego dyplomowania w ramach programu Erasmus+. Przedstawiciele Wydziału poprowadzili ponadto zajęcia z analizy danych dla gruzińskich studentów.

Wydarzenia

12 października odbył się University Management Accounting Day, który był okazją do zapoznania się ze szczegółami dotyczącymi kwalifikacji CGMA. W spotkaniu

uczestniczyli: Paweł Rozen – Lead Manager, University Partnerships Europe, AICPA & CIMA; dr Mariusz Sagan – dyrektor Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin; Michał Wierzbowski – dyrektor Global Support for Performance Europe, Orange Polska; Marcin Mitrus – CFO w Bempresa Sp. z o.o. (CIMA in progress); dr hab. Elżbieta Bukalska, prof. UMCS; dr hab. Mariusz Kicia – dziekan WE, ambasador CIMA na Wydziale oraz student Jakub Brzeziński.

Studenci III roku zarządzania wraz z dr. Bartłomiejem Twarowskim, prof. UMCS 27 października uczestniczyli w wizycie studyjnej w lubelskim Centrum Usług Wspólnych firmy Orange – GSPE (Global Support for Performance Europe). Wizyta miała na celu poznanie specyfiki działania przedsiębiorstwa i jego kultury organizacyjnej oraz zdobycie informacji niezbędnych do realizacji projektu doradczego polegającego na opracowaniu planu promocji GSPE jako pracodawcy jutra. Projekt jest realizowany dzięki współpracy Wydziału z firmą Orange w ramach zajęć dydaktycznych doradztwo biznesowe w praktyce.

Goście

25 września Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości gościł przedstawicielki Politechniki Wrocławskiej: dr hab. inż. Katarzynę Tworek, prof. PWr – dziekan Wydziału Zarządzania, prof. dr hab. inż. Agnieszkę Bieńkowską – kierownik Katedry Systemów Zarządzania i Rozwoju Organizacji, dr inż. Annę Zabłocką-Kluczkę, dr hab. inż. Edytę Ropuszyńską-Surmeń, prof. PWr oraz dr inż. Annę Sałamachę. Program wizyty obejmował spotkania z władzami Uniwersytetu, Wydziału i Instytutu oraz uczestnictwo gości w seminarium naukowym. Obie uczelniane jednostki zakładają współpracę na poziomie realizowania wspólnych projektów naukowych oraz oferowanie staży dla pracowników.

Wyjazdy

W dn. 22–30 października dr hab. Paweł Pasierbiak, zastępca dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów oraz dr Monika Wojtas z Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej przebywali w Stanach Zjednoczonych. W programie wizyty znalazły się: spotkania w George Washington University (GWU) w Waszyngtonie oraz udział w konferencji zorganizowanej przez Academy of International Business w Atlancie. Pracownicy UMCS wy-

głosili wykłady dla studentów GWU oraz prowadzili rozmowy na temat potencjalnych możliwości współpracy.

W dn. 25–30 września studenci naszego Uniwersytetu uczestniczyli w szkoleniach w ramach „Sustainability summer school”, zorganizowanych na Uniwersytecie Technicznym im. Giedymina w Wilnie. Wydział Ekonomiczny reprezentowała Olga Kubiakowska, studentka II roku studiów licencjackich na kierunku finanse i rachunkowość. W trakcie szkolenia wykładowcy z Hiszpanii, Polski, Słowenii oraz Litwy przeprowadzili prelekcje na temat zrównoważonego rozwoju gospodarki. Studenci byli również zaangażowani w rozwiązywanie praktycznych zadań, które zostały przygotowane przez duże litewskie firmy.

Wydział Filologiczny

Doktoraty

28 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Michała Hułyka pt. *Lenguaje dramático en la obra de Eduardo Pavlovsky (Język wypowiedzi dramatycznej w utworach Eduardo Pavlovsky'ego)*, napisanej pod kierunkiem dr hab. Marii Falskiej, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Cezary Bronowski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) oraz dr hab. Carlos Dimeo Álvarez, prof. UBB (Uniwersytet Bielsko-Bialski). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa na posiedzeniu 18 października nadała mgr. Michałowi Hułykowi stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo.

Sukcesy

Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska oraz dr Jarosław Cymerman z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa zostali powołani na mocy zarządzenia Ministra Edukacji i Nauki w skład zespołu ekspertów do spraw programu „Regionalna inicjatywa doskonałości” na okres od 30 października 2023 r. do 31 grudnia 2027 r.

Konferencje

W dn. 18–19 października dr Katarzyna Wójcik wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Renegaci»

narodu niemieckiego czy »zdraycy narodu« polskiego? Obywatele II RP niemieckiego pochodzenia podczas II wojny światowej», zorganizowanej przez berlińskie oddziały Instytutu Pileckiego i Centrum Badań Historycznych PAN. Wygłosiła referat pt. *Die Propaganda-schrift „Die Cholmer und Lubliner Deutschen kehren heim ins Vaterland” von Kurt Lück als geschichtliche Quelle über die Volksdeutschen im Cholmer und Lubliner Land.*

W dn. 19–20 października w Katowicach odbyła się VIII Międzynarodowa Konferencja „Przestrzenie przekładu”, w której wzięły udział badaczki z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego. Dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS wygłosiła referat poświęcony leksykografii przekładowej (*Rejestracja par przekładowych w słowniku „Dyplomacja i polityka. Rosyjsko-polski słownik przekładowy” – kontynuacja badań*). Z kolei dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek, prof. UMCS swoje wystąpienie poświęciła problematyce przekładu dla dzieci (*O przekładzie prawie doskonałym. Grzegorz Kasdepke po rosyjsku*). Lubelskie badaczki przewodniczyły także obradom dwóch sekcji: „Przekład specjalistyczny” (E. Białek) oraz „Przekład artystyczny” (E. Manasterska-Wiącek). W konferencji, która została zorganizowana przez Instytut Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego pod patronatem Komisji Przekładoznawczej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów, uczestniczyło kilkudziesięciu naukowców z kraju i zagranicy.

Wydarzenia

18 października Wydział Filologiczny i Centrum Języka Portugalskiego/Camões odwiedziła grupa uczniów oraz nauczycieli z I Liceum Ogólnokształcącego im. Ruy Barbosy z Oddziałami Integracyjnymi w Warszawie. Podczas wizyty zostało zawarte porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej w zakresie portugalistyki. Wydział reprezentowała dziekan prof. dr hab. Barbara Hlibowicka-Węglarz, będąca zarazem dyrektorem jedynej w Polsce Centrum Języka Portugalskiego/Camões, zaś I LO – dyrektor Piotr Cacko. W ramach współpracy uczniowie i nauczyciele z warszawskiego liceum będą mogli m.in. uczestniczyć w wybranych zajęciach, imprezach, konferencjach naukowych, dniach otwartych, spotkaniach (np. z przedstawicielami świata nauki) oraz innych wydarzeniach organizowanych na Wydziale.

19 października w ramach organizowanego przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wileńskiego cyklu spotkań naukowych odbył się wykład dr. Damiana Gocoła z Katedry Semantyki, Pragmatyki i Teorii Języka pt. *Kierunki rozwoju historii mówionej z perspektywy nauk o języku i kulturze*. Wystąpienie zostało wygłoszone w języku polskim z tłumaczeniem na litewski.

Publikacje

Dr hab. Piotr Sorbet i dr Verónica Del Valle Cacula z Katedry Hispanistyki opublikowali w wydawnictwie Peter Lang monografię pt. *Traducción e interpretación especializadas en ámbito panhispánico*. Książka zawiera 16 rozdziałów autorów pochodzących z różnych krajów (Hiszpania, Włochy, Kolumbia, Chiny, Czechy i Polska). Artykuły obejmują następujące pary językowe: hiszpański – angielski, hiszpański – włoski, hiszpański – chiński, hiszpański – czeski oraz hiszpański – polski.

W Łódzkim Wydawnictwie Naukowym ArchaeGraph ukazała się czterotomowa pokonferencyjna publikacja Rady Wydziałowej Samorządu Studentów Wydziału Filologicznego pt. *Lubelskie Seminarium Humanistyczne. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej (I edycja)* pod redakcją Dawida Kobylańskiego. Wydanie publikacji zostało dofinansowane ze środków konkursu grantowego Samorządu Studentów UMCS.

Wydział Filozofii i Socjologii

Doktoraty

19 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Mateusza Cichockiego. Temat pracy: *Wpływ zakresu uwagi na detekcję nieoczekiwanych bodźców*. Promotorzy: dr hab. Jolanta Kociuba, prof. CH (Collegium Humanum w Warszawie) i dr hab. Marcin Trybulec, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Anita Pacholik-Żuromska, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Robert Poczobut, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku) oraz dr hab. Magdalena Szubielska (Katolicki Uniwersytet Lubelski). Rada Naukowa Instytutu Filozofii na posiedzeniu

27 września podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Mateuszowi Cichockiemu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

22 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej dr Marleny Stradomskiej. Temat pracy: *Etyczne aspekty komunikacyjne w sytuacji śmierci*. Promotor: prof. dr hab. Lesław Hostyński, promotor pomocniczy: dr Krzysztof Rojek. Recenzenci: dr hab. Piotr Domeracki, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Agnieszka Nogal, prof. UW (Uniwersytet Warszawski) oraz dr hab. Marcin Zdrenka, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu). Rada Naukowa Instytutu Filozofii na posiedzeniu 27 września podjęła uchwałę o nadaniu dr Marlenie Stradomskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

26 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Patrycji Zalewskiej-Blechar. Temat pracy: *Lecznictwo niemedyczne jako konstrukt społeczny*. Promotor: prof. dr hab. Włodzimierz Piątkowski, promotor pomocniczy: dr Michał Nowakowski. Recenzenci: dr hab. Magdalena Florek-Łuszczki, prof. IMW (Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie), dr hab. Justyna Klingemann (Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie) oraz dr hab. Mariusz Zemło, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku). Rada Naukowa Instytutu Socjologii na posiedzeniu 29 września podjęła uchwałę o nadaniu mgr Patrycji Zalewskiej-Blechar stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne.

11 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Moniki Bergiel-Klon. Temat pracy: *Znaczenie czasu w refleksji Emila Ciorana*. Promotor: dr hab. Andrzej Ostrowski. Recenzenci: dr hab. Piotr Domeracki, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) i prof. dr hab. Paweł Dybel (Państwowa Akademia Nauk w Warszawie). Rada Naukowa Instytutu Filozofii na posiedzeniu 18 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr Monice Bergiel-Klon stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia i wystąpiła z wnioskiem o przyznanie przez Rektora UMCS wyróżnienia za szczególnie wysoki poziom naukowy rozprawy doktorskiej.

Wydarzenia

W dn. 20 i 27 października na Wydziale Filozofii i Socjologii odbyło się szkolenie „Virtual reality – zastosowania badawcze z wykorzystaniem eye-trackingu” dla ośmiu pracowników Instytutu Filozofii i studentów kierunku kognitywistyka. Program szkolenia obejmował m.in. takie zagadnienia jak: historia technicznych aspektów sprzętu do wirtualnej rzeczywistości, obszary zastosowania VR w pracy edukacyjnej i wspieraniu odbiorców z różnych grup wiekowych, zasady projektowania i realizacji badań eye-trackingowych z wykorzystaniem VR na przykładzie HTC Vive Pro EYE. Szkolenie zostało sfinansowane ze środków Instytutu Filozofii.

Wydział Historii
i Archeologii

Sukcesy

Monografia pt. *Gierek. Droga do władzy* dr hab. Mirosława Szumiły, prof. UMCS z Instytutu Historii, wydana przez Wydawnictwo UMCS we współpracy z Wydawnictwem Księży Młyn, została nominowana w prestiżowym Konkursie „Książka Historyczna Roku” o Nagrodę im. Oskara Haleckiego.

Wydarzenia

29 września odbyły się lubelskie obchody Dnia Archiwisty. W związku z tym Archiwum Państwowe w Lublinie zorganizowało spotkanie pod nieco przewrotnym tytułem „Co gryzie archiwistę zakładowego?”. Podczas otwarcia wydarzenia głos zabrał dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS, zastępca dyrektora Instytutu Historii. W swoim wystąpieniu podkreślił rolę archiwistów w zabezpieczeniu i udostępnianiu obecnych i przyszłych źródeł archiwalnych, tak potrzebnych w pracy historyka. Również podczas otwarcia pracownik IH dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS i zarazem prezes zarządu lubelskiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich złożył zebranych życzenia z okazji Dnia Archiwisty.

Podczas finału V Międzynarodowego Festiwalu Renesansu, który odbył się w dn. 6–8 października, dr hab. Wiesław Bondyra, prof. UMCS wygłosił wykład pt. *Hetman*

Stanisław Żółkiewski – życie i działalność wojskowa, a prof. dr hab. Dariusz Kupisz – *Jak Polacy wkroczyli do Moskwy*.

18 października podczas wydarzenia „3,2,1... Studia start!”, zorganizowanego przez Centrum Promocji, zespół Wydziału Historii i Archeologii przygotował wiele atrakcji i konkursów. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele i członkowie kół naukowych: Koła Naukowego Amatorów Antyku, Koła Naukowego Historyków Oratorów, Sekcji Rekonstrukcji Historycznej im. Kapitana Zdzisława Brońskiego ps. „Uskok” Koła Naukowego Historyków Studentów oraz Koła Metodologicznego Historyków, którzy opowiedzieli uczestnikom o możliwościach dodatkowego rozwoju w czasie studiów i zaprezentowali gry, łamigłówki i zagadki logiczne. Wszystko to połączone było z degustacją słodkich przysmaków, które zostały przygotowane przez studentów Wydziału i zarazem członków wybranych organizacji studenckich.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się monografia prof. dr hab. Jana Pomorskiego (Katedra Humanistyki Cyfrowej i Metodologii Historii) pt. *Podążając za Karolem Wojtyłą... Sześć wykładów z pedagogii tolerancji*. Publikacja, jak wskazuje tytuł, składa się z sześciu wykładów poświęconych źródłom pedagogii tolerancji, znaczeniu encykliki *Veritatis splendor* jako fundamentu pedagogii tolerancji, relacjom między wiarą i rozumem w edukacji szkolnej i w kulturze akademickiej, problemom tolerancji i nietolerancji w środowisku pracy szkolnej, etyce plemiennej i etyce tolerancji oraz solidarności z wykluczonymi jako wyzwaniu naszych czasów.

Naukowcy w mediach

24 października w formule online miało miejsce kolejne Q&A z cyklu „We wczesnym to było...”, zorganizowane przez Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. Gościem spotkania była dziekan dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS, która opowiedziała o Czechach i ich władcach we wczesnym średniowieczu. Podczas wydarzenia można było dodatkowo wygrać książkę pt. *Bolesław II Przemysłyda: Pobożny buntownik i mąż znamienitej damy (zm. 999)*, ufundowaną przez Wydawnictwo Avalon.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Sukcesy

Prof. dr hab. Tadeusz Domański został wybrany na członka Rady Doskonałości Naukowej w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne na kadencję 2024–2027.

Konferencje

W dn. 12–16 września mgr Mayank Kumar z Katedry Fizyki Teoretycznej wziął udział w konferencji UK Space Weather and Space Environment Meeting I: Transitioning from the SWIMMR Space-Weather Program, zorganizowanej przez Institute of Physics, UK Research and Innovation, The Science and Technology Facilities Council (STFC) oraz Rutherford Appleton Laboratory w Cardiff (Wielka Brytania).

W dn. 18–22 września w Krakowie odbyła się The 9th Conference of the Polish Society on Relativity. W konferencji wzięli udział prof. dr hab. Marek Rogatko i prof. dr hab. Andrzej Gózdź, który wygłosił referat pt. *Projection evolution and quantum spacetime*.

Wydarzenia

W październiku odbyły się dwa wykłady prof. dr hab. Marka Rogatki, będące częścią cyklu „Wszechświat znany i nieznan”. 12 października podczas wykładu pt. *Czarne dziury w teoriach grawitacji* Profesor opowiedział o problemach związanych z teorią czarnych dziur, z kolei 26 października jego wystąpienie pt. *Ciemność widzę – pierwsze zdjęcia czarnej dziury* dotyczyło rezultatów pierwszych obserwacji supermasywnych czarnych dziur M87 i SgrA. Wykłady były realizowane w ramach projektu „Ucz się z MaFiI-ą 3”, finansowanego ze środków programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” – moduł: Popularyzacja nauki i promocja sportu.

18 października odbyło się spotkanie z przedstawicielem firmy Intel, w którym wzięli udział pracownicy Instytutu Informatyki i studenci. Wystąpienie na temat „Distributed Ranges” – projektu rozszerzenia Intela do C++20 wygłosił Łukasz Ślusarczyk, przedstawiciel firmy.

Goście

W dn. 22 września – 11 października prof. Xin Guan (Liaoning Normal University, Chiny) odbyła wizytę konsultacyjną w Katedrze Fizyki Teoretycznej. Podczas wizyty wygłosiła referat pt. *Pairing interaction in atomic nuclei*.

Wyjazdy

W dn. 1–30 września dr Luis Sinki Kadowaki z Katedry Fizyki Teoretycznej wziął udział w wizycie konsultacyjnej w Catholic University of Leuven (Belgia).

26 października odbyły się zajęcia dla uczennic i uczniów VI klasy Szkoły Podstawowej nr 39 im. Szarych Szeregów w Lublinie. Warsztaty z programowania torów dla ozobotów poprowadzili członkowie Studenckiego Koła Dydaktyków MaFiL wraz z dr Anną Gąsior, a „Kostki do gry na zajęciach edukacji matematycznej. Myślenie logiczne i algorytmiczne” – dr Magdalena Skrzypiec oraz dr Iwona Ćwiklińska.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

29 września na Przewodniczącym Komisji Krajowego Kulturowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego został wybrany dr hab. Sebastian Bernat, prof. UMCS, a dr hab. Małgorzata Flaga została członkiem zarządu Komisji. Oboje są pracownikami naukowymi Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

Prof. dr hab. Tomasz Komornicki z Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej oraz kierownik Zakładu Przestrzennego Zagospodarowania Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN został ponownie wybrany członkiem Rady Doskonałości Naukowej w Zespole V Nauk Społecznych. Kadencja Rady potrwa do 2027 r.

Inż. Alicja Nieć, absolwentka kierunku geoinformatyka I stopnia, zdobyła I miejsce w kategorii prac inżynierskich w XIV Ogólnopolskim Konkursie Prac Dyplomowych z zakresu Kartografii, Geomatyki i Geoinformacji. Finał konkursu odbył się 20 października na Wydziale

Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. W finałowych zawodach wzięło udział 14 dyplomantów z 6 uczelni. Inż. A. Nieć jest autorką pracy inżynierskiej *Opracowanie modelu 3D zespołu budowlanego Pałacu Marii Kazimiery w Warszawie*, którą przygotowała pod opieką dr. Jakuba Kuny z Katedry Geomatyki i Kartografii.

Mgr inż. Wiktoria Tarka, absolwentka kierunku gospodarka przestrzenna, otrzymała wyróżnienie w II edycji Konkursu naukowego na najlepszą pracę dyplomową z zakresu szeroko pojętej regionalistyki, zorganizowanego przez European Regional Science Association (ERSA) – Sekcja Polska. Mgr inż. W. Tarka jest autorką pracy *Ocena skali procesów suburbanizacji w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Stalowej Woli*, której promotorem była dr hab. Bogusława Baran-Zgłobicka, prof. UMCS z Katedry Gospodarki Przestrzennej.

Wydarzenia

4 października został podpisany list intencyjny wyrażający wolę współpracy między Wydziałem Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Instytutem Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, reprezentowanymi przez dziekan dr Jolantę Rodzoś, prof. UMCS oraz dyrektora Instytutu dr. hab. Wojciecha Janickiego, prof. UMCS a ukraińską organizacją społeczną Tsentr Hromads'koyi Advokatury ze Lwowa, reprezentowaną przez przewodniczącą organizacji Tetianę Yatskiv. Organizacja działa od 2007 r. Przez ten czas zrealizowała ponad 50 projektów lokalnych oraz międzynarodowych wdrożonych przy wsparciu różnych grantodawców, prywatnych darczyńców, biznesu oraz pracy wolontariuszy.

18 października podczas wydarzenia „3,2,1... Studia start!” zaprezentowały się dwa koła naukowe: Studenckie Koło Naukowe Turystyki i Rekreacji „Globtroter” i Studenckie Koło Naukowe Geografii Wojskowej i Zarządzania Kryzysowego „Kryzysowcy”. Akcja miała na celu integrację społeczności akademickiej, wymianę doświadczeń oraz prezentację oferty studenckich kół naukowych i organizacji, stwarzających możliwość dodatkowego rozwoju w czasie studiów.

26 października w Auli im. E. Romera odbył się odczyt prof. dr. Jean-Luca Schneidera z Uniwersytetu w Bor-

deaux pt. *Sturzstroms: Large-scale debris avalanches in volcanic and mountainous areas. Dynamics and consequences*. Prelegent jest attaché Ambasady Francuskiej odpowiedzialnym za kontakty z uniwersytetami, a jego specjalność naukowa oraz dorobek związane są z naukami o Ziemi i środowisku. W transmisji online licznie uczestniczyli członkowie Stowarzyszenia Geomorfologów Polskich oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego. W interesującej dyskusji merytorycznej po odczycie wzięli udział m.in. rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prof. dr Jean Poesen.

Naukowcy w mediach

System zmierzy zmiany klimatyczne. Stworzyli go lubelscy naukowcy – to tytuł artykułu Polskiego Radia Lublin, w którym przedstawiono projekt badawczy mający na celu stworzenie autonomicznego systemu pomiaru temperatury na Spitsbergenie w Bazie Polarnej UMCS. W artykule przytoczono wypowiedzi dr. hab. Piotra Zagórskiego z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku i dr. hab. Pawła Mergo, prof. UMCS z Pracowni Technologii Światłowodów.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Sukcesy

19 października prof. dr hab. Anna Kanios, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej została wybrana na prezesa zarządu Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej (PSSPS) na kadencję 2023–2027. PSSPS jako przestrzeń dyskusji, inspiracji i rozwoju kształcenia do pracy socjalnej, badań i działania społecznego powstało 9 marca 1991 r. Jego pierwszym prezesem i założycielem była prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka. Obecnie w skład Stowarzyszenia wchodzi około 40 uniwersytetów kształcących w obszarze pracy socjalnej. Dzięki wieloletniej współpracy PSSPS z Europejskim Stowarzyszeniem Pracy Socjalnej (EASSW) i innymi organizacjami międzynarodowymi realnie stają się: realizacja projektów badawczych i rozwijanie badań porównawczych, wydawanie wspólnych programów oraz podręczników akademickiej edukacji do pracy socjalnej, wymiana doświadczeń w zakresie tzw. dobrych praktyk edukacyjnych.

Konferencje

Dr Anna Bieganowska-Skóra wzięła udział w Konferencji Międzynarodowego Stowarzyszenia Krótkiej Przerwy, która odbyła się we Wrocławiu w dn. 12–14 września. Wystąpiła jako prelegentka podczas bloku tematycznego pn. „Turystyka włączająca, wsparcie poprzez aktywną rekreację i przygodę – innowacje wytchnieniowe”.

Wydarzenia

W dn. 18–20 października w klasach VII i VIII Szkoły Podstawowej nr 21 im. Królowej Jadwigi w Lublinie odbyły się pierwsze warsztaty w ramach programu profilaktycznego „Wzmocnij siebie!”, którego twórczynią i koordynatorką jest dr Magdalena Boczkowska, pracowniczka Katedry Metodologii Nauk Pedagogicznych. Warsztaty miały na celu zwiększenie świadomości uczniów na temat stresu i poznanie konstruktywnych sposobów radzenia sobie z nim. Rolę prowadzących wraz z dr M. Boczkowską pełniły studentki: Amanda Bukała, Justyna Dębicka, Aleksandra Kołodziejczyk, Maja Kozdruń, Amelia Mazur, Gabriela Nieradka, Marcelina Sidor, Martyna Sulmińska, Karolina Syta, Paulina Siwiec, Małgorzata Tomczyk oraz Barbara Żróbek. W ramach programu, który jest wynikiem współpracy badawczo-wdrożeniowej pomiędzy Instytutem Pedagogiki UMCS i SP nr 21 w Lublinie, przewidziano 10 spotkań z uczniami.

25 października odbyła się inauguracja projektu „Odkrywanie niepełnosprawności”, realizowanego w ramach programu „Dzielnice Kultury – Młodzież Inspiruje Dzielnicę”. Wydarzenie wpisuje się w kalendarz imprez Europejskiej Stolicy Młodzieży. Na zaproszenie Rady Wydziałowej Samorządu Studentów oraz dr Anny Bieganowskiej odpowiedział Maciej Białek, niewidomy nauczyciel historii w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Lublinie, którego losy stały się kanwą do nakręconego przed ośmiu laty filmu *Carte Blanche*.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

Dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach prof. dr hab. Iwona Hofman i dyrektor Instytutu

Stosunków Międzynarodowych prof. dr hab. Marek Pietraś zostali wybrani na członków Rady Doskonałości Naukowej w kadencji na lata 2024–2027.

Czasopismo naukowe „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” pozytywnie przeszło proces oceny za rok 2022 i uzyskało ponownie wskaźnik ICV: 100.00. Przedmiotem przeprowadzonej w ramach ICI Journals Master List oceny były tomy: 13/2022 i 14/2022. Czasopismo „Anuario Latinoamericano” jest wydawane w języku hiszpańskim i angielskim przez Instytut Stosunków Międzynarodowych. Zostało założone w 2014 r. i prowadzi je dr hab. Katarzyna Krzywicka, prof. UMCS. To pierwszy w Polsce periodyk politologiczny z zakresu studiów regionalnych w obszarze Ameryki Łacińskiej i Karaibów.

Konferencje

W dn. 24–26 września prof. dr hab. Jan Hudzik, dr Przemysław Wiatr i dr Kamil Aksiuto z Katedry Teorii Mediów uczestniczyli w konferencji teoretyków polityki w Starej Jedlance. Tematem wydarzenia były „Mechanizmy sterowania i granice sterowności w procesach politycznych”.

W dn. 26–27 września dr Justyna Maguś z Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu wzięła udział w międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Barbara Toporska i Józef Mackiewicz – fenomen pisarskiego duetu. Odrębność – relacje – wpływy”, która odbyła się na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wileńskiego. Podczas konferencji wygłosiła referat pt. *Barbary Toporskiej związki z Instytutem Literackim w Paryżu*.

Dyrektor INoKSiM prof. dr hab. Iwona Hofman wzięła udział w 24. seminarium z serii „Co się dzieje z uniwersytetem?”, które odbyło się 19 października w formule hybrydowej w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Przedmiotem dyskusji była monografia *Nauka polska. Szanse, bariery, wyzwania* pod redakcją Macieja J. Nowaka i Rafała Rakoczego (Warszawa 2023). Prof. Hofman wygłosiła referat pt. *Problemy towarzystw naukowych w Polsce*.

Dr Damian Szacawa z Katedry Międzynarodowych Stosunków Politycznych wzięł udział w konferencji

„Marinmuseums årsbok 2024/2025”, poświęconej kolejnej edycji Rocznika Muzeum Marynarki Wojennej w Szwecji, która została zorganizowana w dn. 19–20 października w Karlskronie. Podczas konferencji wygłosił (wspólnie z dr. hab. Kazimierzem Musiałem, prof. PG z Sekretariatu Rady Państw Morza Bałtyckiego) referat pt. *Critical junctures and changing identity of the Baltic Sea Region*.

21 października odbyło się XVI Ogólnopolskie Forum Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich pod hasłem „Biblioteka szkolna – przestrzeń szyta na miarę”. Wzięło w nim udział około 160 osób (40 stacjonarnie oraz 120 w trybie online), reprezentujących środowisko bibliotekarskie z Lublina, regionu i kraju. Gości w progach Wydziału oficjalnie powitała prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor INoKSiM. Następnie wspólnie z dr hab. Anitą Has-Tokarz, prof. UMCS – kierownik Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej przekazała Bożenie Milanowskiej – prezes lubelskiego Oddziału Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich list gratulacyjny z okazji jubileuszu 30-lecia istnienia Oddziału Lublin TNBSP.

W dn. 26–27 października dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS z Katedry Mediatyzacji wzięł udział w konferencji naukowej „Philosophical challenges, new communication theories”, zorganizowanej przez sekcję filozofii komunikacji European Communication Research and Education Association na Uniwersytecie w Barcelonie.

Wydarzenia

Dr hab. Piotr Celiński, prof. UMCS z Katedry Teorii Mediów wzięł udział w odbywającym się w dn. 22–24 września w Olsztynie 4. Złocie Animatorów Warmii i Mazur. Uczestniczył w panelu „OK BOOMER: trendy, wyzwania, próby rozumienia rzeczywistości”.

10 października Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach oraz gazeta „Dziennik Wschodni” przeprowadzili w murach Wydziału publiczną debatę przedwyborczą z udziałem kandydatów w wyborach do parlamentu RP. Na pytania prowadzących: dr. Wojciecha Magusia z Katedry Mediatyzacji i Tomasza Maciuszczaka z redakcji „Dziennika Wschodniego” odpowiadali kandydaci pięciu komitetów reprezentujących ugrupowania parla-

mentarne: Joanna Mucha (KKW Trzecia Droga Polska 2050 Szymona Hołowni – Polskie Stronnictwo Ludowe), Szymon Furmaniak (KW Nowa Lewica), Artur Soboń (KW Prawo i Sprawiedliwość), Rafał Mekler (KW Konfederacja Wolność i Niepodległość), Michał Krawczyk (KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni).

11 października odbyła się kolejna debata przedwyborcza, tym razem z udziałem młodych kandydatów z okręgu nr 6. Spotkanie, w którym wzięli udział: Marek Woch (Bezpartyjni Samorządowcy), Edyta Lipniowiecka (Trzecia Droga), Kamil Krzos (Nowa Lewica), Wojciech Cioczek (PiS), Rafał Kulicki (Konfederacja), Filip Jastrzębski (KO), poprowadził absolwent mgr Michał Kucharski.

12 października odbyła się przedwyborcza debata ekspercka pt. „W ogniu pytań”. Wydarzenie było okazją do poznania opinii naszych nauczycieli akademickich z zakresu procedur wyborczych, praw kobiet, przyszłości Polski w Unii Europejskiej oraz wpływu mediów na procesy polityczne w kraju. W rolę dyskutantów wcielili się: prof. dr hab. Wojciech Sokół, dr hab. Agnieszka Demczuk, prof. UMCS, dr hab. Konrad Pawłowski, prof. UMCS i dr Wojciech Maguś. Debata została zorganizowana przez studentów II roku studiów I stopnia stosunków międzynarodowych oraz Radę Wydziałową Samorządu Studentów WPiD.

13 października w trybie hybrydowym odbył się panel dyskusyjny pt. „Kampania wyborcza okiem ekspertów”, zorganizowany przez Politologiczne Koło Naukowe UMCS i Stowarzyszenie Racja. Wśród zaproszonych ekspertów znaleźli się: prof. dr hab. Wojciech Sokół, dr Tomasz Wicha oraz dr Łukasz Jędrzejski. Eksperci wzięli pod lupę działania komitetów wyborczych pod względem budowania narracji i strategii wyborczej. Przyjrzyli się także temu, w jaki sposób podmioty polityczne kreują swój przekaz, do kogo jest on kierowany oraz jakie cele zakłada.

19 października, na zaproszenie organizacji Pracodawcy Lubelszczyzny „Lewiatan”, zastępca dyrektora INoKSiM dr Wojciech Maguś wziął udział w 7. spotkaniu z cyklu „Rynek pracy i wyzwania lubelskich przedsiębiorców”. Wygłosił prelekcję poświęconą wynikom wy-

borów parlamentarnych oraz przedstawił potencjalne scenariusze powyborcze.

19 października odbyło się spotkanie informacyjno-rekrutacyjne z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji w Lublinie. Powitania gości i licznie przybyłych studentów dokonał dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dziekan WPiD.

Przedstawiciele Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu: prof. dr hab. Iwona Hofman, red. Andrzej Peciak, dr Ewelina Górka i dr Justyna Maguś uczestniczyli w spotkaniu dotyczącym książki pt. *Bierut i jego partia* autorstwa Grażyny Pomian, które odbyło się 20 października w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauki w Warszawie. Książka ukazała się w tym roku nakładem Wydawnictwa UMCS jako XXIX tom w serii „W kręgu paryskiej »Kultury«”.

Dyrektor INoKSiM prof. dr hab. Iwona Hofman wzięła udział w drugiej edycji Festiwalu Nowe Oświecenie, zorganizowanym w dn. 21–28 października w Warszawie pod hasłem „Kim jest człowiek?”. Podczas wydarzenia dyskutowano m.in. o problemach ekologii, kryzysie klimatycznym, znaczeniu aktywizmu społecznego i mapowaniu relacji. Prof. I. Hofman poprowadziła wspólnie z twórcą festiwalu dr. Krzysztofem Czubaszkiem spotkanie z doktorem *honoris causa* UMCS red. Marianem Turskim pt. „Czy w Auschwitz był człowiek?”. Uczestniczyła także w spotkaniach z Jerzym Baczyńskim („Wojna o wartości a porządek międzynarodowy”) i z prof. Adamem Rotfeldem („Czy człowiek to zwierzę polityczne?”).

24 października odbyło się kolejne wydarzenie z cyklu „Spotkanie z książką”, którego organizatorem jest Politologiczne Koło Naukowe UMCS i Stowarzyszenie Racja. Tym razem gościem był Miłosz Szymański – autor książki *Kto zgasi światło? Opowieści z Mołdawii*.

Wyjazdy

Dr Justyna Maguś przebywała na kwerendzie naukowej w Instytucie Literackim w Paryżu w ramach grantu otrzymanego z programu MINIATURA 6 Narodowego Centrum Nauki. Podczas wyjazdu zapoznała się z materiałami, które umożliwiają realizację projektu

pt. „Polska po 1989 roku w dialogu Jerzego Giedroycia z Ewą Berberysz i Tomaszem Jastrunem”.

Publikacje

W wydanej nakładem prestiżowego wydawnictwa Palgrave Macmillan monografii *War in Ukraine. Media and Emotions* ukazał się rozdział pt. *Courage, Coincidence or Intricate Plan? Conditions for the President Volodymyr Zelenskyy's Political Leadership* autorstwa pracowników Instytutu Nauk o Polityce i Administracji: prof. dr hab. Bożeny Dziemidok-Olszewskiej i dr Marty Michalczyk-Wlizio.

Naukowcy w mediach

Dr hab. Piotr Celiński z Katedry Teorii Mediów był gościem webinaru „#MEDIACHALLENGE: cyborgiczna przyszłość – technologie wewnątrz nas”, zorganizowanego 28 września przez Centrum Edukacji Medialnej, podczas którego opowiedział, w jaki sposób istniejące i nadal opracowywane technologie cyfrowe wpływają na życie ludzi.

Wydział Prawa
i Administracji

Doktoraty

16 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Krzysztofa Brysiewicza. Temat pracy: *Postępowanie w sprawie zwrotu dofinansowania z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności*. Promotor: dr hab. Rafał Poździk, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Maciej Perkowski (Uniwersytet w Białymstoku) i dr hab. Dawid Miąsik, prof. INP PAN (Instytut Nauk Prawnych PAN). Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych na posiedzeniu 25 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Krzysztofowi Brysiewiczowi stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Konferencje

W dn. 19–20 października w Balatonlelle (Węgry) odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Current Issues of Interpretation and Practice of Legal Capacity in Polish, Hungarian, European and International Law”, zorganizowana przez Wydział Prawa Uniwer-

sytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie. W wydarzeniu uczestniczyli: dyrektor Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Leszek Leszczyński, dziekan prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak i prodziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS. Referaty podczas konferencji wygłosili: dr hab. Małgorzata Dumkiewicz, prof. UMCS, dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, dr Katarzyna Hanas, dr Agata Przylepa-Lewak oraz doktorantki: Aleksandra Zawisłak-Białek i Julia Mucha.

Wydarzenia

We wrześniu dr Barbara Dudzik z Katedry Postępowania Karnego wraz z mgr Julią Muchą oraz mgr Karoliną Więcek (doktorantkami Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych) wzięły udział w międzynarodowym projekcie „Legal Answers to Violence in the Virtual Space – A Criminal Law Approach”. Pierwsza część projektu była realizowana online, zaś druga miała formę ośmiodniowego seminarium na Węgrzech. Podczas pobytu w Szeged (12–19 września) mgr J. Mucha pracowała nad zagadnieniem „Cyberstalking, cyberharassment and so-called dox(X)ing on the need for demarcation”, a mgr K. Więcek zajęła się tematem „Online prostitution versus online pornography and criminal law”. Dr B. Dudzik pełniła rolę tutora grupy zajmującej się tematem „#MeeToo – Gathering and use of evidence from Social Media Posts in Criminal Proceedings”. Projekt był realizowany w ramach nowego programu Erasmus+ pn. „Blended Intensive Programme”.

19 października w Budapeszcie została podpisana umowa o współpracy między Wydziałem Prawa i Administracji oraz Instytutem Nauk Prawnych UMCS a Wydziałem Prawa Uniwersytetu Loránda Eötvösa w Budapeszcie. Władze obu jednostek UMCS były reprezentowane przez dziekana prof. dr hab. Annę Przyborowską-Klimczak i prodziekana dr hab. Jarosława Kostrubca, prof. Uczelni oraz dyrektora Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Leszka Leszczyńskiego.

27 października odbyło się walne zebranie członków Studenckiego Koła Naukowego Prawników UMCS, podczas którego podsumowano działalność SKNP w roku akademickim 2022/2023 oraz dokonano wyboru nowego zarządu. Prezesem został Michał Janik. Funkcję opiekuna Koła sprawuje dr Mateusz Chrzanowski.

Łączymy tradycję z nowoczesnością

Rozmowa z dr. hab. Andrzejem Różańskim, prof. Uczelni – dziekanem Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS

Wydział Pedagogiki i Psychologii obchodził w październiku piękny jubileusz 50-lecia swojego istnienia. Jak zmienił się na przestrzeni lat?

Początki istnienia Wydziału sięgają 1973 r. Przez wiele lat tworzyły go trzy instytuty: Instytut Pedagogiki, Instytut Psychologii oraz Instytut Wychowania Artystycznego. W wyniku dynamicznego rozwoju staliśmy się kolebką dwóch nowych wydziałów. W 1988 r. Instytut Wychowania Artystycznego przekształcono bowiem w odrębną jednostkę – Wydział Artystyczny, a kierunek wychowanie techniczne przekazano Politechnice Lubelskiej. Obecnie funkcjonuje tam Wydział Podstaw Techniki.

Od 1973 r. studia na WPiP ukończyło ponad 35 tys. absolwentów: licencjatów, magistrów oraz ponad 400 doktorów. W roku akademickim 2023/2024 kształcenie na Wydziale na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich rozpoczęło blisko 400 studentów, łącznie zatem kształcą się u nas prawie 2000 osób z Polski i zagranicy. To niewątpliwy sukces. Kierunki oferowane przez Wydział cieszą się niesłabnącą popularnością wśród młodych ludzi.

Wydział przez te lata krok po kroku budował swoją pozycję w świecie nauki, stawał się silnym ośrodkiem kształcącym pedagogów i psychologów. Staraliśmy się to wyeksponować, prezentując wybrane osiągnięcia właśnie teraz, w 50. rocznicę jego powstania, z myślą o naszych studentach, którzy tworzą jego przyszłość.

Należy podkreślić, że uroczystości jubileuszowe stanowiły zwieńczenie wielu wydarzeń realizowanych na Wydziale przez cały rok akademicki, takich jak: otwarcie Izby Pamięci, odsłonięcie (przeniesienie) tablic pamiątkowych wybitnych przedstawicieli naszej społeczności, promocja kalendarza jubileuszowego z dziełami pracowników, konferencje, seminaria, wystawy, publikacje sygnowane logiem 50-lecia WPiP. Z tej okazji wydaliśmy również medal okolicznościowy. Otrzymał go ci, którzy wnieśli znaczący wkład w rozwój naszej jednostki.

Podczas jubileuszu miały miejsce spotkania w gronie pracowników, studentów, absolwentów, byłych pracowników oraz dziekanów poprzednich kadencji (obecni byli: prof. dr hab. Stanisław Popek, dziekan senior, który trzykrotnie pełnił tę zaszczytną funkcję; prof. dr hab. Zdzisław Bartkowicz, dziekan dwóch kadencji; prof. dr hab. Ryszard Bera, doktor *honoris causa* Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, dziekan dwóch kadencji oraz prof. dr hab. Janusz Kirenko). Na wydziale gościliśmy także pierwszego przewodniczącego i założyciela Rady Wydziałowej Samorządu Studentów – mgr. Andrzeja Bojanka. W miłej atmosferze odbyło się też uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej śp. prof. Mieczysławowi Łobockiemu. Oprócz tego wspólnie, z pięknym przesłaniem do kolejnych pokoleń, organizatorów 100-lecia Wydziału w przyszłości, wmurowaliśmy kapsułę czasu. Otworzyliśmy również unikalną wystawę malarską

Fot. Bartosz Prohl

twórców, pracowników i byłych pracowników WPiP, a nasze międzypokoleniowe spotkanie animowali studenci, członkowie kół naukowych i RWSS. Złożyliśmy też kwiaty na grobach naszych byłych pracowników, studentów i absolwentów. Uroczystości uświetnili swoją obecnością: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, przedstawiciele władz lokalnych i samorządowych, rektorzy, dziekani i dyrektorzy reprezentujący ośrodki akademickie z całej Polski. Wydział został uhonorowany medalem „Zasłużony dla miasta Lublin” oraz dyplomami wojewody, marszałka i starosty.

Co udało się osiągnąć przez minione 50 lat?

Myślę, że przede wszystkim udało nam się zdobyć rozpoznawalność akademicką, ponieważ Wydział jest znany w całej Polsce. Nasza jednostka kojarzy się z wysokim poziomem kształcenia, interesującymi kierunkami studiów, unikalnymi specjalnościami oraz uznanymi osiągnięciami naukowymi i dydaktycznymi.

Obecnie na Wydziale funkcjonują dwa instytuty naukowe: Instytut Psychologii z 4 katedrami oraz Instytut Pedagogiki z 10 katedrami i trzema pracownikami. Zatrudniamy ponad 120 nauczycieli akademickich. Do chwili obecnej funkcję kierowniczą na Wydziale pełniło 8 dziekanów i 30 prodziekanów.

Posiadamy uprawnienia do prowadzenia studiów magisterskich na wszystkich oferowanych kierunkach, a także prawo do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego w zakresie psychologii i pedagogiki.

Wydział należy do najnowocześniejszych kompleksów dydaktyczno-naukowych wśród tego typu jednostek w Polsce. I nie mówimy tu tylko o obiektach, które stanowią bazę dydaktyczną niezbędną do nauki i rozwoju zainteresowań studentów, ale również o przestrzeni dającej pracownikom wiele różnych form rozwoju działalności naukowej, dydaktycznej i badawczej.

W jaki sposób na Wydziale łączy się tradycję z nowoczesnością?

„Tradycja i nowoczesność” – to hasło, które pojawiło się w 2008 r. podczas Drzwi Otwartych, zorganizowanych dla kandydatów na studia, i pozostaje z nami do dziś. Kiedyś to tradycja górowała nad nowoczesnością, co podkreślały historyczne siedziby, do których byliśmy przywiązani, a których funkcjonalność niestety przegrywała nierówną walkę z postępem. Wydział ma już 50 lat i można metaforycznie powiedzieć, że niedawno przenieśliśmy się do nowoczesności – do nowych budynków („szklanych domów”), w których możemy obecnie pracować i kształcić studentów.

Ale tradycja i nowoczesność są obecne również w naszych doświadczeniach i kształceniu przyszłych specjalistów: pedagogów (od 1973 r.) i psychologów (od 1974 r.). W odpowiedzi na rosnące potrzeby rynku pracy powstało wiele kierunków studiów (wywodzących się ze specjalności w ramach dyscyplin): pedagogika specjalna wiele lat temu, nieco później animacja kultury, praca socjalna, resocjalizacja. Niedawno dołączył do nich nowy kierunek – rozwój zasobów ludzkich, który rozwijany jest we współpracy z partnerami amerykańskimi i cieszy się dużym zainteresowaniem wśród kandydatów na studia.

Ponadto nieustannie spajamy nasze wieloletnie doświadczenia z nowoczesnym podejściem do kształcenia. Mamy bardzo dobrze rozwiniętą ofertę edukacyjną w systemie zdalnym (ponad 6000 kursów), elastycznie łączymy nauczanie online ze stacjonarnym, np. konsultacje i zajęcia realizowane są w systemie hybrydowym. Coraz mocniej rozwijamy również współpracę zagraniczną, mamy wielu studentów obcokrajowców przyjeżdżających do nas w ramach programu Erasmus+. Nasze koła naukowe zdobywają laury w ogólnopolskich

konkursach, przeżywamy swoisty renesans aktywności studenckiej (w ubiegłym roku studenci zorganizowali na Wydziale kilkanaście wydarzeń o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym). Jesteśmy dumni ze wszystkich osiągnięć i dokonań, którymi możemy poszczycić się na przestrzeni minionych 50 lat.

Jakie wydarzenia w historii WPiP możemy uznać za ważne, przełomowe? Czy są osoby, które włożyły szczególny wkład w rozwój tej jednostki?

To, jak dziś funkcjonuje Wydział, zawdzięczamy pracy wielu pokoleń, przede wszystkim tych ludzi, którzy w poprzednich latach kierowali jednostką. Każdą kadencję dziekańską charakteryzowały inne wyzwania, każda z nich miała swoje priorytety. Prof. dr hab. Karol Poznański – pierwszy dziekan, pojawił się w Lublinie, aby zorganizować na UMCS Wydział Pedagogiki i Psychologii. Z kolei doc. dr hab. Marcei Klimkowski (był uczniem światowej sławy neuropsychologa – Aleksandra Łurii) doprowadził do uruchomienia kierunku psychologia, a prof. dr hab. Leon Popek zabiegał o pozyskanie obiektów pierwszej siedziby Wydziału (przy ul. Narutowicza), rozbudowywał organizacyjnie jego strukturę, nadając obecny kształt jednostce. Prof. dr hab. Zdzisław Bartkiewicz pracował nad utrzymaniem integralności Wydziału (w tym zagrożonych wówczas uprawnień do nadawania tytułów i stopni naukowych), zaś prof. dr hab. Ryszard Bera znacząco wpłynął na dynamiczny rozwój kadry oraz doprowadził do remontów historycznych siedzib. Kierowali oni Wydziałem w okresie względnej stabilizacji. Zdarzały się jednak kadencje, które władzom dziekańskim przyszło sprawować w trudnych, pełnych zawirowań społecznych czasach, np. podczas stanu wojennego (dziekanem była wtedy prof. dr hab. Zofia Sękowska).

Chciałbym podkreślić, że obecna kadencja (2019–2024) również jest pełna wyzwań, obfituje w precedensowe w historii Wydziału wydarzenia: stworzenie koncepcji budowy Kampusu Zachodniego, a w konsekwencji opuszczenie po ponad 40 latach historycznych siedzib przy ul. Narutowicza i pl. Litewskim. Nie da się ukryć, że była to decyzja, która wywołała mnóstwo wątpliwości i niepokoju. Wytworzyła wiele napięć i barier, których przełamywanie zajęło nam kilka lat (sama budowa obiektów trwała dwa lata). Jednak wspólna praca zespołów planistycznych, w tym nasz wkład w obec-

ny kształt nowych siedzib, pomogły w pokonywaniu nieufności. Wreszcie czas budowy i przenosiny 2000 studentów i 200 pracowników, aranżowanie przestrzeni (przypomnę, że w 100% została wymieniona infrastruktura w stosunku do okresu sprzed 2019 r.). Jeżeli dodamy do tego fakt, że trafiliśmy ze zmianami akurat na okres pandemii COVID-19, wymagający całkowitej reorganizacji pracy Wydziału i na późniejszy wybuch wojny w Ukrainie oraz wsparcie uchodźców z tego kraju, narastające problemy z kondycją psychofizyczną ludzi młodych (w tym naszych studentów), to ukazują się ogromna skala wyzwań, z jakimi przyszło się nam zmierzyć. Muszę dodać, że wszystko to miało miejsce przy pełnej realizacji zadań dydaktycznych związanych z trybem funkcjonowania Uniwersytetu podczas pandemii.

Należy pamiętać, że historię Wydziału tworzyli wybitni przedstawiciele środowiska naukowego, m.in.: prof. Zofia Sękowska (lubelska szkoła pedagogiki specjalnej), prof. Mieczysław Łobocki (wybitny pedagog, wrażliwy i ujmujący człowiek), a także prof. Maria Cackowska (twórczyni lubelskiej koncepcji nauczania integralnego i edukacji wczesnoszkolnej). Z Wydziałem związana jest plejada znanych psychologów, a wśród nich m.in.: prof. Tadeusz Tomaszewski, dr Marian Rytel, prof. UMCS, prof. Kazimierz Pospiszyl, doc. dr hab. Natalia Reuttowa, doc. dr hab. Marceli Klimkowski, prof. Jan Dobrzański. Ważną rolę w naszej historii odegrali także: doc. dr Mieczysław Marczuk, były prodziekan, który we wrześniu 1985 r. powołał do życia Lubelski Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz prof. Tadeusz W. Nowacki – twórca Polskiej Szkoły Pedagogiki Pracy, który pod koniec kariery zawodowej związał swoje losy z Wydziałem, a także prof. Janusz Plisiecki, uczeń prof. Bogdana Suchodolskiego, wybitny humanista i pedagog oraz prof. Konstanty Lech, pedagog, inicjator działalności szkół eksperymentalnych na Lubelszczyźnie, którego popiersie zdobi Izbę Pamięci.

Chciałbym wspomnieć też naszych wybitnych doktorów *honoris causa*: prof. Jerzego Brzezińskiego, prof. Bogusława Śliwerskiego i Aleksandra Łurę. To postaci niezwykle ważne dla polskiej i światowej pedagogiki i psychologii, a także dla naszej historii.

Jak obecnie wygląda kształcenie na Wydziale?

Zawsze przywiązywaliśmy dużą wagę do poziomu kształcenia, staramy się tworzyć studentom odpowied-

nie warunki do nauki oraz przestrzeń do rozwijania zainteresowań w ramach działalności w licznych kołach naukowych. Wspieramy różnego rodzaju aktywności, konferencje, seminaria i wydarzenia studenckie.

Po naszej przeprowadzce do nowych obiektów przeszliśmy pozytywnie akredytację na pięciu kierunkach studiów (pedagogika, psychologia, animacja kultury, pedagogika specjalna, praca socjalna), uzyskując bardzo wysokie oceny, z czego jesteśmy dumni.

Krajowa Komisja Akredytacyjna Europejskiego Certyfikatu Psychologa EuroPsy ustanowionego przez Europejską Federację Stowarzyszeń Psychologicznych (EFPA) potwierdziła, że program nauczania na pięcioletnich jednolitych studiach magisterskich na kierunku psychologia jest zgodny ze standardami europejskimi. Ten kierunek może poszczycić się również rekomendacją Polskiej Akademii Nauk. Nasi absolwenci z powodzeniem podbijają rynek ogólnopolski, a nawet światowy.

Od lat kształcimy przyszłych nauczycieli w systemie pedagogiki Marii Montessori, prowadzimy unikalne w skali kraju studia w zakresie animacji kultury, podczas których studenci mogą korzystać z nowoczesnej bazy dydaktycznej: sali teatralnej, tanecznej, plastycznej, muzycznej. Posiadamy też dwa bardzo dobrze wyposażone laboratoria do badań nad neuroedukacją. Kierunki takie jak pedagogika, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna czy praca socjalna są jednymi z najbardziej cenionych nie tylko w regionie, ale również w Polsce. Pedagogika specjalna kontynuuje tradycje tzw. lubelskiej szkoły pedagogiki specjalnej prof. Z. Sękowskiej. Nasi studenci uczestniczą w programach wymiany międzynarodowej Erasmus+. W ostatnich latach najbardziej ożywioną współpracę prowadziliśmy z uczelniami włoskimi i hiszpańskimi, choć warto dodać, że współpracujemy również z uczelniami w Norwegii, Irlandii, Grecji oraz w Turcji.

Od lat jesteśmy liderem w kształceniu zdalnym, m.in. projekt „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym” (ang. „Open Innovative Resources For Distance Learning”), realizowany we współpracy z partnerami z Włoch (Università degli Studi di Messina) i Hiszpanii (Universidad de Oviedo) został uznany przez Narodową Agencję Erasmus+ za przykład dobrej praktyki i może służyć innym organizacjom jako źródło inspiracji. Zysaliśmy partnerów amerykańskich dla nowego kierunku magisterskiego rozwój zasobów

ludzkich, m.in. wykładowcy z The George Washington University będą prowadzili wybrane zajęcia z naszymi studentami.

Jakie wyzwania stoją przed jednostką, którą Pan kieruje? Jakiego rodzaju przedsięwzięcia są w planach?

Misją Wydziału jest wszechstronne wspieranie rozwoju naukowego pracowników oraz ich potencjału dydaktycznego w celu zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie współczesnej pedagogiki i psychologii. Misję tę konsekwentnie realizujemy od lat.

Biorąc pod uwagę coraz mniejszą stabilność środowiska, w którym funkcjonujemy, strategia rozwoju Wydziału ukierunkowana jest na uelastycznienie działań umożliwiających płynne dostosowanie się do zmian w otoczeniu przy jednoczesnym osiągnięciu zamierzonych celów. W przygotowywanej ofercie edukacyjnej wykorzystujemy wypracowane przez lata unikalne pro-

gramy (jednocześnie stale je udoskonalając), które dały nam rozpoznawalność, oraz kreujemy nowe rozwiązania dydaktyczne przy wykorzystaniu najnowszych osiągnięć naukowych, badawczych i edukacyjnych naszych pracowników.

W planach mamy dalsze konsekwentne umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wymianę doświadczeń w zakresie podejmowanej współpracy bilateralnej oraz aktywność w konsorcjach międzynarodowych. Zależy nam na ciągłym wzmacnianiu współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jako naturalnym środowiskiem pracy naszych studentów (w ciągu ostatnich dwóch lat podpisaliśmy ponad 60 nowych umów). Niezwykle ważne jest także wzmacnianie więzi międzypokoleniowej absolwentów, studentów i pracowników – istotne jest dla nas budowanie społeczności poprzez łączenie tradycji z nowoczesnością.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

Siedziba
Wydziału
Pedagogiki
i Psychologii ↓

Kultura ludowa to nasze dziedzictwo

Rozmowa z prof. dr hab. Haliną Pelc –
autorką *Słownika gwar Lubelszczyzny*

Czym jest kultura ludowa? W jaki sposób można ją badać?

Kultura ludowa to część kultury narodowej, wspólne dobro tworzone od wielu pokoleń, przekładające się na sposób rozumienia tradycyjnego świata, zamkniętego w słowie, pamięci i wyobraźni. To dziedzictwo wyznaczające specyfikę regionu z wplecioną różnorodnością i bogactwem kulturowym, przekazywanym z pokolenia na pokolenie. Kultura ludowa wyrasta z tradycji i jest trwałym jej elementem, wpisanym w globalną i regionalną wizję świata i człowieka, w którym mieści się mowa, zwyczaje, obyczaje, obrzędy, wierzenia mieszkańców wsi. To jednocześnie ściśle obcowanie człowieka z przyrodą, szacunek dla miejsc i ludzi, a także wierność wobec przeszłości, bez której nie można budować ani teraźniejszości, ani przyszłości.

Należy jednak zadać pytanie: czy chcemy utożsamiać się z ludowym obrazem świata i czy chcemy, aby dawne obyczaje, obrzędy i wiedza o świecie nie odeszły w zapomnienie? Odpowiedź znajdujemy w odkrywaniu własnych tożsamości z przełożeniem na praktyczną działalność regionalnych placówek kultury i samorządów oraz inicjatyw lokalnych (zagrody regionalne, lokalne muzea przestrzeni dawnej wsi itp.), zespolonych z profesjonalnym opisem zróżnicowania regionalnego i pełną integracją działań pracowników naukowych z placówkami kultury i urzędami gmin.

Ważną rolę w ocalaniu regionalnej i lokalnej tożsamości językowej i kulturowej pełnią słowniki regionalne i lokalne, rozumiane jako wytwory o wymiarze dydaktycznym i społecznie użytecznym. Są to opraco-

wania o szczególnym znaczeniu dla ochrony i zachowania dziedzictwa oraz podkreślenia wartości kulturowej regionu i jego miejsca w globalnym świecie.

Czy, Pani zdaniem, współcześnie kultura ludowa zanika, jest nadal żywa, a może znajduje się w rozkwicie?

Odpowiedź na to pytanie nie jest łatwa i nie może być jednoznaczna. Z jednej strony kultura ludowa zanika, bo zmienia się rzeczywistość, która warunkuje jej istnienie, z drugiej pewne jej elementy są nadal żywe lub ożywiane czy kultywowane w pełni świadomie. Jest też inny aspekt ludowości, a mianowicie jej wartość komercyjna.

Należy zwrócić uwagę na postrzeganie kultury ludowej jako tradycji przekazywanej z pokolenia na pokolenie, bogactwa doznań i mądrości naszych przodków, ale też niepotrzebnego obciążenia, z mową, obrzędami i zwyczajami należącymi do przeszłości i kojarzącymi się z zacofaniem dawnej wsi. Jest jeszcze inny aspekt. W globalnym świecie człowiek potrzebuje czegoś bliskiego, własnego miejsca na Ziemi, i tym staje się kultura ludowa.

Kultura ludowa jest wartościowana i ciągle budzi emocje. To dziedzictwo odbierane ambiwalentnie (od akceptacji po całkowitą negację), ale żywe i trwałe, które wpisuje się w realizację funkcji tożsamościowej oraz działań ochronnych i zabezpieczających, wynikających z Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. Ochrona tego dziedzictwa to szacunek dla szczególnego rodzaju tożsamości miejsca, czasu oraz uniwersalnych wartości dziedzicznych i przekazywanych pokoleniowo, ale należy pamiętać o zachowaniu ostrożności przy włącza-

niu w te działania „tradycji wynalezionych” i rekonstrukcji z „tradycją na sprzedaż”.

Kultura ludowa stanowi wartość w kontekście tożsamości narodowej, dlatego powinniśmy dążyć do nadania jej właściwej rangi w perspektywie regionalnej. Od nas zależy, czy będziemy ją traktować jako niepotrzebny balast obciążający regionalnie, czy jako dziedzictwo językowe i kulturowe (o wymiarze obyczajowym, symbolicznym, magicznym), któremu należy zapewnić honorowy status wpisany w specyfikę i odrębność regionu. Lubelszczyzna takiego wsparcia potrzebuje, bo mimo deklarowanej więzi z regionem, nie ma zbyt silnych wyróżników regionalnej tożsamości, uprawomocnionych w świadomości mieszkańców.

Jest Pani autorką *Słownika gwar Lubelszczyzny*, będącego nowatorskim projektem badawczym, który ma szczególne znaczenie dla ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu. Niedawno ukazał się XII jego tom. Jak przebiegały prace nad *Słownikiem na przestrzeni lat*?

Słownik gwar Lubelszczyzny wpisuje się w nowoczesną metodologię dialektologiczno-etnolingwistyczną, pozostając jednocześnie w zgodzie z tradycją i wypełniając przesłanie cywilizacyjne współczesnego świata, wymagającego nie tylko stworzenia leksykonu jako zbioru słów, ale głębokiego zanurzenia tych słów w strukturę regionu i sferę obyczajową, kulturową, wierzeniową, symboliczną i magiczną, z szerokim obudowaniem kontekstowym, układami geograficznymi i ikonografią. Jest to połączenie aspektu dialektologicznego, etnolingwistycznego, socjolingwistycznego, kartograficznego i ikonograficznego, wpisane w ramę pojęciową ludowej konceptualizacji świata.

Słowa gwarowe zebrane w 12. tomach *Słownika* i w 23 tys. artykułów hasłowych kumulują dziedzictwo ludowe, wynikające z wrażliwości językowej ludności wiejskiej, jej mądrości życiowej, a także związanej z tym potrzeby nadawania nazwy nawet najmniejszemu elementowi czy fragmentowi przestrzeni wiejskiej. *Słownik* włączony w wielokulturowość regionu lubelskiego i międzypokoleniowy dialog językowy, pełni misję zachowania i ochrony dziedzictwa przodków oraz tożsamości regionalnej i lokalnej.

Praca nad *Słownikiem* wymagała ode mnie wielu poświęceń i czasu. Materiały gwarowe zbierałam sukcesywnie już od połowy lat 70. XX w. Potem były transkry-

Archiwum prywatne

bowane, archiwizowane, a następnie tak przygotowany materiał był poddawany ekscerpcji merytorycznej i naukowej klasyfikacji, dającej podstawę do przygotowania artykułu hasłowego. W 2009 r. w ramach grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego rozpoczęłam pracę nad koncepcją *Słownika* i hasłami do tomu pierwszego, który ukazał się w 2012 r. Ostatni tom został opublikowany w 2023 r. W każdym jest reprezentowana jedna domena tematyczna lub kilka domen połączonych wspólnotą odbioru i interpretacji otaczającego świata, z układem alfabetycznym wewnątrz działu tematycznego. Ta różnorodność jest wartością, ale jednocześnie wyzwaniem, bo każdy dział kultury materialnej i duchowej, mimo wspólnej osi metodologicznej, ma swoją specyfikę, rządzą nim inne prawa i uwarunkowania kulturowe, obyczajowe, dlatego też przy zróżnicowanym tematycznie nazewnictwie potrzebne były odmienne mechanizmy selekcyjne. Ostatnie 15 lat było dla mnie trudnym i bardzo pracowitym okresem, z realizacją haseł słownikowych po 10 godzin dziennie. Jednak każdy następny tom przynosił mi ogromną satysfakcję i radość.

Kontynuacja prac nad kolejnymi tomami *Słownika* (od VI do XII) była możliwa dzięki uzyskaniu grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na lata 2018–2023, bez którego realizacja zamierzonego celu i całościowe opracowania leksyki gwarowej regionu lubelskiego byłoby nieosiągalne. Dzięki wsparciu grantowemu możliwe było ukazanie bogactwa leksykalnego i wielokulturowości regionu lubelskiego w pełnej odśło-

nie, z rozbudowaną dokumentacją leksykograficzną, ikonograficzną, kartograficzną i dźwiękową.

Jak zbudowany jest artykuł hasłowy w *Słowniku*? Jakie zagadnienia zostały poruszone w poszczególnych tomach?

Artykuł hasłowy w *Słowniku* składa się z siedmiu elementów: wyrazu hasłowego i jego znaczenia realizowanego w postaci definicji realnoznaczeniowej, ilustracji desygnatu, kontekstów występowania wyrazu, źródeł, geografii wyrazu wraz z mapą językową, wyjątkowych zjawisk fleksyjnych i najczęstszych odmian fonetycznych, odwołania do synonimów i heteronimów.

Pełny obraz nazwy i desygnatu uzyskałam przez ściśle zespolenie: definicji realnoznaczeniowej, ilustracji, wyrażenia cytatowych (bezpośrednich wypowiedzi mieszkańców wsi) i mapy. Obraz (ilustracja, mapa) jest dopełnieniem i uzupełnieniem tekstu, dając tym samym możliwość dodatkowego dointerpretowania tego, czego nie da się wyrazić w sposób dla wszystkich zrozumiały (szczególnie dla ludzi młodego pokolenia) tylko słowami. Staje się formą definicji, uzupełniającej tekst pisany i w sposób jednoznaczny włączającej go w opisywaną rzeczywistość. Ilustracja pozwala na pełniejszą identyfikację desygnatu i jego szczegółową charakterystykę wizualną, a mapa językowa służy specyfikacji geograficznej, jest nie tylko ekspozycją materiału, ale także jego interpretacją oraz wizualnym przeniesieniem i konkretyzacją opisywanej przestrzeni. Wkomponowana w tekst *Słownika* pełni w charakterystyce hasła słownikowego podobną rolę jak wyrażenia cytatowe (fragmenty wypowiedzi mieszkańców wsi). Ważną rolę spełniają też kwalifikatory wpisane w konteksty gwarowe.

Słownik ma układ tematyczny, a każdy tom stanowi samodzielną integralną całość semantyczną, opartą na jednakowych zasadach metodologicznych. Układ tomów jest następujący: I. *Rolnictwo: Narzędzia rolnicze. Prace polowe. Zbiór i obróbka zbóż*; II. *Rolnictwo: Transport wiejski. Rośliny okopowe i paszowe. Gleby i rodzaje pól. Uprawa lnu i konopi. Zbiór siana*; III. *Świat zwierząt*; IV. *Sad i ogród warzywny. Budownictwo i przestrzeń podwórza*; V. *Świat roślin*; VI. *Pokarmy*; VII. *Odzież i obuwie. Przędzenie lnu i tka-*

nie płótna; VIII. *Człowiek i rodzina. Higiena i choroby. Meble, sprzęty i prace domowe*; IX. *Przestrzeń wsi. Ukształtowanie powierzchni. Życie społeczne i zawodowe*; X. *Obrzędowość i obyczajowość ludowa*; XI. *Meteorologia i astronomia. Czas. Kolory*; XII. *Czynności – Miary – Uczucia – Cechy i właściwości – Inne. Teksty gwarowe. Indeks haseł*. Wybrane hasła i teksty gwarowe są zamieszczone na stronie internetowej: www.sgl.umcs.pl.

Wszystkie tomy *Słownika* zostały ukończone i wydane, w druku jest jeszcze monografia pt. *Dziedzictwo leksykalne wyznacznikiem tożsamości regionu lubelskiego*, podsumowująca projekt.

Jakie działania mające na celu pielęgnowanie kultury ludowej i jej krzewienie wśród młodych pokoleń powinniśmy obecnie prowadzić?

Kultura ludowa to dziedzictwo powoli zapominane i dlatego przekaz pokoleniowy wskazujący na jej ochronę powinien być wyraźny. Jeżeli starsze pokolenie odejdzie, nie ucząc następców szacunku do przeszłości, młodzież nie będzie znała zwyczajów swoich przodków. Należy o tym mówić i pisać w Internecie, książkach, zachęcać młode osoby do rozmów z dziadkami, pradiadkami, uczestniczenia we wspólnych dyskusjach. Mogą temu służyć spotkania w szkołach, bibliotekach, ośrodkach edukacyjnych, a także wakacyjne warsztaty na wzór organizowanych na Mazowszu i Podlasiu przez Uniwersytet Warszawski i Towarzystwo Kultury Języka w ramach projektu „Dialog Pokoleń”. Od kilkunastu lat uczestniczę w tych spotkaniach i zapewniam, że bierze w nich udział spore grono uczniów i nauczycieli.

Należy również powrócić do realizacji edukacji regionalnej w szkole i dziedzictwa kulturowego na uczelniach wyższych. Do młodych ludzi należy docierać nie tylko słowem pisanim, ale i ikonografią. Ilustracja, mapa językowa, portale internetowe to współczesne instrumenty pomocne w uświadomieniu wartości dziedzictwa językowego i kulturowego, a jednocześnie wskazaniu, że jest to wartość, która odchodzi wraz z najstarszym pokoleniem mieszkańców wsi

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróz

Tworzymy wielką zespołową rodzinę

Rozmowa z Lechem Leszczyńskim – dyrektorem Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego

Niedawno byliśmy uczestnikami ważnego wydarzenia, a mianowicie odsłonięcia przed Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka tablicy pamiątkowej poświęconej Stanisławowi Leszczyńskiemu – założycielowi Zespołu Tańca Ludowego UMCS. Obecnie to Pan kieruje Zespołem, a prywatnie jest synem śp. pana Stanisława. Czy Pana tata opowiadał skąd wzięło się u niego zamiłowanie do pracy z młodzieżą i zainteresowanie polskim folklorem?

Kultura ludowa interesowała go w zasadzie od dzieciństwa, a to za sprawą mojej babci, czyli jego mamy, która organizowała różne wydarzenia kulturalne w remizie strażackiej w Liśniku Dużym. Uczestniczył w nich już jako mały chłopiec i tam wszystkiego się nauczył. Te doświadczenia były dla niego bardzo cenne.

Potem studiował na Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, gdzie wówczas jednym z obowiązkowych zajęć był taniec. Miało to związek z tym, że w okresie międzywojennym dobrze wykształcony młody człowiek umiał tańczyć, grać na różnych instrumentach i śpiewać. Mój tata skończył również czteroletnie studia choreograficzne CPARA.

Po studiach, kiedy w 1953 r. rozpoczął pracę na naszym Uniwersytecie, postanowił stworzyć Zespół Tańca Ludowego UMCS. Dodatkowo był inicjatorem Międzynarodowych Lubelskich Spotkań Folklorystycznych w Lublinie i Poleskiego Lata z Folklorem we Włodawie. Stworzył także Studium Folklorystyczne dla Instruk-

torów Zespołów Polonijnych w Lublinie. Praca z młodzieżą była jego życiową pasją.

Pańska rodzina jest związana z Zespołem od początku – tata był jego założycielem, mama choreografem i kostiumologiem. Czy to właśnie rodzice zaszczytli w Panu miłość do tańca i śpiewu?

Można powiedzieć, że byłem ich trzecim dzieckiem: pierwszym dzieckiem był Zespół, drugim – mój brat i dopiero później pojawiłem się ja. Gdy byliśmy mali, rodzice nie mieli z kim nas zostawiać, dlatego zabierali nas na obozy szkoleniowe, gdzie wszystkiego się uczyliśmy. Poza tym chodziłem do przedszkola, a w tamtych czasach panie przedszkolanki, aby pracować z dziećmi, musiały ukończyć liceum pedagogiczne – dzięki temu umiały tańczyć, śpiewać, grać na instrumentach i znały podstawowe tańce, jak np. krakowiak czy polonez. Tańczyłem więc już w przedszkolu, niezależnie od moich rodziców.

W okresie od początku szkoły podstawowej aż po studia tańczyłem w różnych grupach dziecięcych i młodzieżowych, a potem w Zespole Tańca Ludowego UMCS. Tam zaczynałem w grupie młodszej, następnie przeszedłem do średniej i w dalszej kolejności do starszej. Później byłem solistą, muzykiem, instruktorem, a w końcu zostałem dyrektorem.

Moja mama jako kostiumolog tworzyła pierwsze nasze stroje. Dzięki jej zaangażowaniu w tę pracę, dbałości o każdy szczegół oraz odpowiedni dobór materiałów

i krajów młodzież tańczy w nich do dziś. Kostiumy te mają już ponad 60 lat. Proszę zwrócić uwagę, że nie mamy garderobianych, młodzi ludzie sami opiekują się strojami. To dla nich duże wyzwanie, bo muszą je prac, reperować, to dla nich taka trochę szkoła życia. Ale mimo to nie narzekają, wręcz przeciwnie – sami chcą o nie dbać.

A jak Pan wspomina tatę?

Przede wszystkim jestem mu wdzięczny za to, czego mnie nauczył. Dlatego staram się, najlepiej jak potrafię, przekazywać tę wiedzę innym.

W tym roku ZTL obchodził 70-lecie swojego istnienia. To dobry czas do podsumowań. Proszę zatem opowiedzieć, jak zmienił się Zespół przez te wszystkie lata. Co udało się np. osiągnąć?

Studenci należący do Zespołu początkowo nie mieli nawet strojów, nie było żadnych wyjazdów. Ale z czasem ta sytuacja uległa zmianie, a ZTL pięknie się rozwinął.

Najpierw została utworzona jedna grupa, później bywały lata, że tych grup było cztery – to zależało od zainteresowania młodzieży taką formą spędzania wolnego czasu.

Obecnie pracujemy z trzema grupami tanecznymi, dwiema grupami kapel oraz z grupą solistek. Jak wyglądają te trzy grupy taneczne? Do pierwszej z nich (młodszej) należą debiutanci, którzy dopiero dołączyli do Zespołu i nigdy wcześniej nie mieli nic wspólnego z tańcem ani ze śpiewem. Po roku tańczenia, gdy już nauczyli się podstaw, mają swój debiut i przechodzą do grupy średniej. Tam poznają inne, nowe tańce i zaczynają występować przed publicznością. Ostatnia grupa to grupa reprezentacyjna, mająca określony repertuar, i to ona występuje najczęściej, m.in. bierze udział w konkursach i festiwalach.

Nasz repertuar obejmuje około 20 godzin. W jego skład wchodzi tańce niemal ze wszystkich regionów, nie tylko Polski, ale także krajów ościennych, przyśpiewki, muzyka i różne opracowania choreograficzne. Nawet gdybyśmy chcieli go zaprezentować w całości podczas

Janina Leszczyńska – choreograf, kostiumolog, prywatnie żona śp. Stanisława Leszczyńskiego

Z mężem poznałam się pod koniec studiów. Oboje jesteśmy absolwentami Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Kiedyś organizowano kursy magisterskie, których ukończenie było wymaga-

ne do pracy na uczelniach wyższych. Po raz pierwszy spotkaliśmy się właśnie na takim kursie. Poznaliśmy się w lipcu, a już w grudniu wzięliśmy ślub. Początkowo mąż pracował w Lublinie, a ja w Wałbrzychu, więc na spotkania przyjeżdżał do mnie do Wałbrzycha.

Mąż stworzył Zespół Tańca Ludowego UMCS od podstaw. Po ślubie zaczęłam mu pomagać w jego pracy, sama też przez jakiś czas tańczyłam. Później zostałam instruktorem tańca II kategorii. Byłam również kostiumologiem, dbałam o to, żeby Zespół miał autentyczne stroje, zgodne pod względem wizualnym z regionem, który miały reprezentować. I faktycznie, to mi się udawało, mnóstwo czytałam na ten temat, żeby pozyskać jak najwięcej informacji. Poza tym na wszelkich wyjazdach byłam też pielęgniarką – zawsze miałam przy sobie apteczkę, a jeśli była taka potrzeba, robiłam nawet zastrzyki. Zajmowałam się również kroniką Zespołu, aby wszystkie wiadomości na jego temat zostały spisane i zapamiętane, na jej podstawie powstały książki dotyczące ZTL. Starłam się jak najbardziej do wszystko usystematyzować.

Muszę powiedzieć, że Zespół był dla mojego męża drugą rodziną, drugim domem, spędzał z młodzieżą wiele czasu, nieraz od rana do wieczora. Po prostu tym żył.

jednego występu, to jest to niemożliwe, ponieważ ani wykonawca, ani widz by tego nie wytrzymał.

Młodzież, która dołącza do Zespołu, ma ogromne możliwości rozwoju i poznaje świat. Koncertowaliśmy m.in. w siedzibie ONZ w Nowym Jorku, w siedzibie UNESCO w Wiedniu, podczas otwarcia XXIV Letnich Igrzysk Olimpijskich w Seulu. Czterokrotnie występowaliśmy przed Ojcem Świętym Janem Pawłem II, wiele razy przed głowami różnych państw. To niesamowite emocje, których nikt nie zapomni.

Co ciekawe, w Zespole poznało się bardzo dużo przyszłych małżeństw. Sam jestem tego dobrym przykładem, mój syn również poznał tutaj swoją żonę. Tworzymy taką zespołową rodzinę.

Oprócz ZTL prowadzę też Zespół Tańca Ludowego „Leszczyńscy” w Świdniku, który w przyszłym roku będzie obchodził 40-lecie istnienia. To takie zaplecze dla naszego Zespołu, bo dzieci, które uczyć od 6. roku życia, dorastają i przychodzą studiować na UMCS, a tym samym zasilają nasze szeregi. Pasją do folkloru można się zarazić jak chorobą – jak już ktoś się tym zainteresuje, to chce iść w to dalej.

Mówiliśmy o osiągnięciach. Jest ich tak wiele, że nawet nie sposób wszystkich wymienić. A jakie są trudności związane z funkcjonowaniem Zespołu?

Najwięcej trudności rodzi niestety dwustopniowy system studiów. Ma to związek z tym, że młodzi ludzie, którzy przez trzy lata studiów licencjackich lub inżynierskich u nas występują, czasami na studia magisterskie wyjeżdżają z Lublina. W ten sposób przygotowujemy m.in. solistów i muzyków z gotowym materiałem dla innych zespołów. Jest jednak też pozytywny aspekt tej sytuacji – osoby, które od nas odchodzą, są przyjmowane z otwartymi ramionami w zespołach działających na innych uczelniach, ponieważ zostały dobrze wykształcone.

Mierzymy się również z niewystarczającymi środkami finansowymi, a nie możemy przecież przerzucić na młodzież wszystkich kosztów. Oczywiście władze Uczelni bardzo nas wspierają na tym polu i pomagają, jak tylko mogą.

Czego możemy życzyć Zespołowi na kolejne lata?

Żeby dalej istniał; żeby się rozwijał, bo mimo że mamy stworzony bogaty repertuar, to musi się rozwijać, nie może stać w miejscu; żeby dużo młodzieży chciało kultywować polskie tradycje i żeby zarażało się naszą polską kulturą, bo – według mnie – nie ma kultury wysokiej i niskiej, jest jedna kultura, tylko są różne jej odłogi.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Sport kształtuje charakter

Rozmowa z dr. Tomaszem Bieleckim, prof. Uczelni – dyrektorem Centrum Kultury Fizycznej UMCS

CKF UMCS obchodzi jubileusz 70-lecia istnienia. Może wyjaśnijmy na początku, jak w ogóle doszło do powstania tej jednostki.

Historia zajęć wychowania fizycznego na UMCS sięga tak naprawdę 1948 r., kiedy to z inicjatywy rektora prof. Tadeusza Kielanowskiego na Wydziale Lekarskim wprowadzono obowiązkowe zajęcia z tego przedmiotu. Była to pierwsza tego typu inicjatywa w Lublinie i jedna z pierwszych w Polsce. Jednak wraz z końcem 1949 r. i odłączeniem się od UMCS Wydziału Lekarskiego, wychowanie fizyczne na UMCS przestało istnieć. Na szczęście nie trwało to długo, bo dwa lata później Ministerstwo Oświaty wydało zarządzenie, zgodnie z którym szkoły wyższe zostały zobowiązane m.in. do umieszczenia tych zajęć w siatce godzin obowiązujących na I i II roku studiów oraz powołania Studiów Wychowania Fizycznego jako dydaktyczno-wychowawczych jednostek międzywydziałowych. W związku z tym w 1951 r. wprowadzono na UMCS zajęcia z wychowania fizycznego do programu studiów oraz powołano jednostkę, która miała realizować program według wytycznych Ministerstwa Oświaty. Pierwsza jej nazwa brzmiała Studium Wychowania Fizycznego. Początek funkcjonowania SWF to bardzo trudny okres, gdyż nie posiadaliśmy obiektów sportowych. Dopiero w latach 1967–1972 na podstawie projektu Eryka Moja, inżyniera Politechniki Krakowskiej, został zaprojektowany i wybudowany bardzo nowoczesny, jak na tamte lata, obiekt, czyli Akademicki Ośrodek Sportu.

Mimo tak długiego okresu funkcjonowania CKF miało tylko pięciu kierowników-dyrektorów.

Na pierwszego kierownika mianowano Stanisława Rejznera, który pełnił tę funkcję przez rok do 1952 r. Potem kierownikiem Studium został Aleksander Strycharzewski i był nim przez kolejne 17 lat. Następnie stanowisko kierownicze przejął Andrzej Prędkiewicz, który prowadził ośrodek do 2000 r. Po nim z kolei dyrektorem do 2013 r. był dr Krzysztof Krawczyk, prof. UMCS, a od 10 lat to ja mam zaszczyt pełnić tę funkcję, moim zastępcą jest Bartosz Kędracki.

Powstanie SWF związane było z wprowadzeniem obowiązkowych zajęć z wychowania fizycznego do programu studiów. Czy takie zajęcia cieszyły się powodzeniem?

Początki nie były łatwe, korzystaliśmy m.in. z wynajętych sal sportowych, gdyż posiadaliśmy tylko korty tenisowe i boisko do gier zespołowych. Trudno było też zachęcić młodzież do aktywności fizycznej – sport nie był wtedy tak popularny. Studenci realizowali zajęcia z wychowania fizycznego zarówno w ramach ćwiczeń ogólnorozwojowych, jak i *stricte* sportowych. I podobnie jak dziś przeważały grupy żeńskie. Przykładowo w roku akademickim 1965/1966 było 14 grup żeńskich i tylko 4 męskie. Do dyspozycji studentów były również sekcje sportowe poza programowym profilem zajęć.

Oprócz typowych zajęć z wychowania fizycznego bardzo popularną wówczas formą aktywności

Fot. Michał Piłat

ci sportowej była działalność grup turystyczno-rekreacyjnych.

To było bardzo popularne w latach 60., 70. oraz 80. XX w. Studenci zapisywali się do akademickich grup turystycznych, aby w ten sposób odbyć swoje zajęcia wf. Popularne były wówczas wędrówki piesze, spływy kajakowe, obozy żeglarskie i narciarskie. Takie zajęcia prowadzili m.in. Andrzej Prędkiewicz, dr Wiesław Doliński, Marian Derkacz i Marian Kołodziej. Organizowano też obozy sekcji sportowych, które przygotowywały do akademickiej rywalizacji uniwersytetów. Ówczesne Studium Wychowania Fizycznego i Sportu miało świetnie wyposażony magazyn sprzętu sportowego, w którym były np. namioty, kajaki oraz sprzęt narciarski.

Siedem dekad istnienia to wiele ważnych momentów. Które z nich możemy uznać za najbardziej przełomowe?

Na pewno wybudowanie i oddanie do użytku budynku, choć odbywało się to etapami. Najpierw powstała sala nr 1 wraz z widownią na 300 osób, to tam przeprowadzano m.in. rozgrywki AZS w koszykówce i piłce siatkowej, korzystali z niej również studenci innych uczelni, bo w tamtym okresie AOS był najnowocześniejszym obiektem w Lublinie. Rok później (1972) oddano do użytku krytą pływalnię, a w kolejnym roku pawilon szatniowy, zaopatrzone w węzły sanitarne. Później, w 1993 r., gdy rektorem był prof. Marian Harasimiuk, powstała nowoczesna siłownia oraz ścianka wspinaczkowa. Przez kolejne 40 lat nie było remontów, dopiero

Tomasz Borkowski, trener personalny trójboju siłowego

» Ludzie, którzy tworzyli to miejsce, są motywacją oraz inspiracją dla młodszych pokoleń. Sport kształtuje w naszym życiu bardzo dużo cech, m.in. pewność siebie.

Zdzisław Szabała, trener koszykówki

» Przed pójściem na UMCS grałem w koszykówkę w zespole pierwszoligowej Lublinianki i na studiach w WKS Śląsk Wrocław. Byłem zawodnikiem pierwszoligowych zespołów, reprezentacji Polski w latach 70., a na juniorskich mistrzostwach Europy w dawnej Jugosławii zdobyłem nawet wicekróla strzelców tej imprezy. Prowadziłem sekcję koszykówki UMCS przez 40 lat, szkoliłem m.in. zespół pierwszoligowy AZS Lublin, który wprowadziłem w 1996 r. do ekstraklasy, w 1998 r. przejąłem Start Lublin, który również wprowadziłem do ekstraklasy.

Andrzej Strycharzewski, trener koszykówki i zastępca kierownika SWFiS ds. sportowych

» Prowadziłem sekcję koszykówki, byłem też instruktorem Polskiego Związku Narciarskiego. To były moje dwie pasje sportowe, w któ-

rych wyzywałem się jako trener i instruktor. Wtedy była ścisła współpraca mojej sekcji, która stanowiła niejako zaplecze sekcji ligowej środowiskowego AZS. KU AZS był wówczas w pierwszej lidze, a wtedy to była najwyższa z lig, jakie były w każdym sporcie, m.in. w koszykówce i siatkówce.

Józef Tkaczyk, trener judo

» Zawodnicy przychodzili głównie z klubu województwa lubelskiego, dzięki czemu udało mi się zebrać ekipę, która pozwoliła mi w 2011, 2013 i 2015 r. wywalczyć trzecie miejsce w klasyfikacji drużynowej Akademickich Mistrzostw Polski. Zawodnicy zdobywali złote, srebrne i brązowe medale. To były najlepsze lata sekcji, którą prowadziłem. Studenci UMCS startowali w wielu dyscyplinach sportu, nawet w narciarstwie, we wszystkich sportach zespołowych i indywidualnych, jakie były możliwe, więc ta wszechstronność naszej Uczelni dawała korzyści w klasyfikacjach ogólnych, które były prowadzone przez Zarząd Główny AZS. Zawsze mówiłem studentom, że „sport uczy przegrywać i uczy wygrywać, sport uczy życia”. Uważam, że w tych słowach wszystko jest zawarte.

Źródło: Telewizja Akademicka TV UMCS

za kadencji rektora prof. Stanisława Michałowskiego obiekt został poddany modernizacji, którą kontynuują obecne władze rektorskie na czele z prof. Radosławem Dobrowolskim. Od 2010 r. przeprowadzono termomodernizację, sukcesywnie wyremontowano sale sportowe, a także odnowiono węzeł sanitarny, obiekt został przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Z kolei w roku akademickim 2017/2018 pawilon szatniowy został przebudowany na nowoczesny budynek B, wyposażony m.in. w sale do sportów walki, fitnessu, siłownię z systemem PRAMA i salę rehabilitacyjną, a w budynku A zamontowano windę. Do 2024 r. zostanie wyremontowana pływalnia i hol główny.

Ważnym momentem w dziejach CKF był również rok 1989, kiedy polskie uczelnie wyższe uzyskały autonomię w podejmowaniu działań związanych z prowadzeniem zajęć z wychowania fizycznego.

Do 1989 r. wszelkie prace jednostki, głównie w obrębie badań sprawności i wydolności fizycznej, były narzucone przez ministerstwo. Od tego czasu nie ma już takiego obowiązku, skupiamy się przede wszystkim na dydaktyce. Oczywiście kontynuujemy również działalność naukowo-badawczą, ale w takim zakresie, w jakim chcemy. Mamy swoje laboratorium badawcze w budynku A, uczestniczymy w konferencjach naukowych,

publikujemy artykuły. Dzięki badaniom zdobywamy wiedzę, którą później przekazujemy studentom.

Można powiedzieć, że CKF i Klub Uczelniany AZS UMCS to niemal równolatki. Studium Wychowania Fizycznego powstało w 1951 r., a w 1954 r. wyrósł w jego strukturach AZS.

Równoległe z zajęciami ogólnymi, organizowanymi przez Studium Wychowania Fizycznego, rozwijały się sekcje sportowe. W 1954 r. został powołany Klub Uczelniany Akademickiego Związku Sportowego, który od początku znajdował się w strukturach naszego Uniwersytetu. Obecnie rywalizacja w akademickich mistrzostwach Polski odbywa się w kilkudziesięciu dyscyplinach i nasz Uniwersytet w wielu kategoriach znajduje się w czołówce. Przez ostatnie 23 lata na 20 startów w akademickich mistrzostwach Polski UMCS uplasował się wśród 10 najlepszych uczelni wyższych w sporcie. Przełomem w dziejach CKF okazał się również 2012 r., w którym na mocy decyzji władz Uczelni nadzór nad sekcjami sportowymi przejął AZS UMCS i Biuro ds. Sportu.

70 lat istnienia CKF to również niezliczone sukcesy w poszczególnych dyscyplinach sportu. Które z nich były najważniejsze?

Lata 60., 70. i 80. to pasma sukcesów w grach zespołowych, np. w 1984 r. zespół koszykarski prowadzony przez Andrzeja Prędkiewicza uzyskał tytuł mistrza Polski uniwersytetów, w latach 70. pięciokrotnie tytuł mistrza Polski zdobyła drużyna siatkarzy pod okiem trenera Jerzego Welcza. Ostatnie lata to tytuły mistrzów Polski w klasyfikacji generalnej w lekkiej atletyce, pływaniu, wspinaczkę skałkowej i w snowboardzie. W 2016 r. zespoły koszykarskie kobiet i mężczyzn zdobyły tytuły Akademickich Mistrzów Polski. W 2019 r. uzyskaliśmy tytuł wicemistrza Polski w klasyfikacji generalnej w futsalu, a w 2021 r. w piłce nożnej mężczyzn. W bieżącym roku piłkarki nożne zdobyły po raz pierwszy w historii tytuł wicemistrzyń w klasyfikacji generalnej. KU AZS UMCS jest potęgą w sporcie wysokokwalifikowanym. Do największych jego sukcesów można zaliczyć zdobycie złotego i srebrnego medalu olimpijskiego przez Małgorzatę Hołub-Kowalik w biegach sztafetowych 4 × 400 podczas Igrzysk Olimpijskich w Tokio oraz brązowego medalu w konkursie rzutu młotem przez Malwinę Kopron. Do największych i zarazem historycznych sukcesów Klubu można również zaliczyć zdobycie tytułu mistrza (2023) i wicemistrza Polski (2022) w koszykówce kobiet oraz Pucharu i Superpucharu Polski.

Od 2014 r. pełni Pan funkcję dyrektora CKF. Ostatnie 10 lat to również znaczący rozwój jednostki na wielu płaszczyznach.

Kiedy w 1989 r. rozpoczynałem swoją pracę w SWFiS, byłem najmłodszym pracownikiem, dziś jestem jednym z najstarszych, ale pracując z młodzieżą, czuję się wciąż młodo. Kierowanie CKF to wbrew pozorom niełatwe zadanie. Jako dyrektor zarządzam pracownikami z różnych grup zawodowych: nauczycielami akademickimi, pracownikami administracji, gospodarczymi i inżynierijno-technicznymi. W celu usprawnienia organizacji pracy powołaliśmy w 2017 r. kilka zespołów do realizacji określonych zadań: Zespół ds. dydaktyczno-metodycznych, któremu przewodzi Bartosz Kędracki; Zespół ds. promocji i organizacji wydarzeń pod wodzą dr. Macieja Tarnowskiego; Zespół ds. rozwoju i badań naukowych pod przewodnictwem dr. Krzysztofa Krawczyka i Zespół ds. studentów z niepełnosprawnością, którym to ja mam zaszczyt kierować. Od 10 lat organizujemy wiele ciekawych wydarzeń, które na stałe

wpisały się w kalendarz lokalnych imprez sportowych, m.in. Sztafetę pływacką UMCS 70 × 25, Akademicki Turniej o Puchar JM Rektora UMCS Boccia Cup, Wojewódzki Turniej Boccia i – od tego roku – Integracyjny Turniej w Piłce Siatkowej na Siedząco. Mam nadzieję, że na nowo otwartej pływalni w 2024 r. uczymy 80-lecie Uczelni 80. sztafetą pływacką. Ponadto jako jednostka kontynuujemy badania dotyczące wskaźników zdrowia społeczności akademickiej, m.in. dzięki aplikacji mobilnej StudentFit. Prowadzimy także działalność o charakterze charytatywnym, staramy się pomagać osobom potrzebującym, aktywizujemy społeczność akademicką w ramach wolontariatu. Stale rozwijamy się organizacyjnie, dydaktycznie i naukowo, jednocześnie kontynuując tradycje SWFiS.

Zarządzanie grupą ludzi przypomina trochę kierowanie sportową drużyną, bo w jednym i drugim przypadku przede wszystkim liczy się zespołowość.

Równolegle do pracy w CKF pracowałem i pracuję jako trener. Ukończenie studiów na Akademii Wychowania Fizycznego, bycie trenerem i zawodnikiem nauczyło mnie działań praktycznych i ich planowania. Praca trenerska to przede wszystkim zarządzanie zespołem. A żeby wszystko dobrze funkcjonowało, to ten zespół musi stanowić jedność. Potrzebny jest też *spirit*, czyli niewidzialna przestrzeń, łącząca w funkcjonowaniu wszystkie ogniwa. Myślę, że pracę trenera da się przełożyć na kierowanie jednostką w wielu obszarach działalności, bo to również realizacja misji i pasji.

Gdybyśmy przeprowadzili taką rozmowę za 70 lat, to jak, według Pana, wyglądałoby CKF?

Na pewno i za te 70 lat będziemy dalej zachęcać studentów do aktywności fizycznej, edukować ich, że sport to zdrowie. Jestem przekonany, że pozostaniemy również liderem w sporcie akademickim i wyczynowym. Dziś rozwijamy i kontynuujemy misję rozpoczętą przez pierwszych kierowników ośrodka i chciałbym, aby te działania utrzymały się przez kolejne lata, choć pewnie pojawi się wiele sytuacji, z którymi przyjdzie się zmierzyć. Kto by pomyślał te 70 lat temu, że będziemy pracować w czasie pandemii i wojny. I choć dziś trudno przewidzieć, co będzie za 70 lat, to jestem pewien, że będzie dobrze, bo zmierzamy w dobrym kierunku.

Rozmawiała Klaudia Olender

Mobilność naukowa to najefektywniejszy czas

Rozmowa z dr Magdaleną Suchorą z Katedry Geomorfologii i Paleogeografii UMCS oraz z dr Magdaleną Mizerską-Kowalską z Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS

„Visiting Researches Programme” to staże naukowe realizowane w jednostkach partnerskich konsorcjum ATHENA, do którego należy UMCS. W sierpniu i wrześniu przebywały Panie na Uniwersytecie w Orleanie. Proszę opowiedzieć, nad jakimi projektami naukowymi pracowały Panie podczas tego pobytu?

M.S.: Projekt „Synergy of palaeoecological and geochemical approach in tracking selected anthropogenic pollutions and their ecosystem response in sedimentary archive of Belieu Pond”, który realizowałam, dotyczy rozpoznania wpływu zanieczyszczeń antropogenicznych (m.in. metale ciężkie, antybiotyki) na ekosystem niewielkiego zbiornika – stawu Belieu, położonego w obrębie monitorowanej szczegółowo od kilku lat podmiejskiej zlewni potoku Egoutier w pobliżu Orleanu. Było to możliwe dzięki analizom osadów zbiornikowych, stanowiących 250-letnie archiwum zmian środowiskowych. Jako paleoekolog skupiałam się na wskaźnikowej wymowie szczątków zawartych w osadzie organizmów (w szczególności zooplanktonu), dr Anaëlle Simonneau z ISTO (Institut des Sciences de la Terre d’Orléans) zajmowała się geochemiczną stroną analiz.

M.M-K.: Ja z kolei w swojej pracy naukowej zajmuję się m.in. poszukiwaniem związków o potencjale przeciwnowotworowym. Poza oceną aktywności biologicznej takich substancji przeprowadzane są również badania

in silico, czyli – bardzo ogólnie ujmując – badania bioinformatyczne, mające na celu m.in. ocenę czy badane związki będą oddziaływać z określonymi strukturami w komórce, w moim przypadku strukturami istotnymi dla procesów nowotworzenia. Badania naukowe zrealizowane przeze mnie na Uniwersytecie w Orleanie, a dokładnie w Instytucie Chemii Organicznej i Analitycznej (ICOA), we współpracy z zespołem prof. Pascala Bonneta, dotyczyły modelowania molekularnego nowych, potencjalnych inhibitorów kinazy ERK2, które we wstępnych badaniach biologicznych wykazały obiecujący potencjał przeciwnowotworowy.

Czy teraz, po zakończeniu stażu, planują Panie dalszą współpracę z naukowcami lub jednostkami badawczymi z Orleanu?

M.S.: W planach na najbliższe miesiące mam przede wszystkim dopracowywanie wyników i przygotowywanie wspólnej publikacji, którą postrzegamy raczej jako początek, a nie koniec współpracy. Pobyt i współpraca pokazały, jakim zapleczem sprzętowym i umiejętnościami dysponuje każda ze stron. Na tej podstawie chcielibyśmy poszukiwać dalszych możliwości prowadzenia wspólnych badań.

M.M-K.: Ja również planuję rozwinąć współpracę z jednostką, w której odbywałam staż, czyli ICOA, oraz roz-

Loara w Orleanie →

począć nowe projekty z naukowcami, których miałam przyjemność poznać podczas seminarium naukowego, zorganizowanego przez Le Studium Loire Valley Institute for Advanced Studies.

A jakie aspekty kulturowe i przyrodnicze Orleanu i Doliny Środkowej Loary szczególnie zapadły Paniom w pamięć? Co było największym zaskoczeniem?

M.M-K: Muszę przyznać, że obawiałam się adaptacji do nowego miejsca. Francja jest krajem wielokulturowym, i myślę, że właśnie dzięki temu Francuzi są bardzo otwarci i chętni do pomocy, co ułatwiło mi odnalezienie się nie tylko w sferze naukowej, ale również w życiu codziennym. Sam Orlean jest przepięknym miastem, oferującym liczne atrakcje turystyczne. Ponadto znajduje się w stosunkowo niewielkiej odległości od takich miast jak: Paryż, Blois, Chambord, które warto odwiedzić.

M.S.: Położony nad Loarą Orlean jest jednym z najstarszych miast Francji. Odwiedzającym jest przedstawiany jako *City of art and history*, co stanowi trafne określenie, choć do tej listy zdecydowanie dodałabym rzekę. Od pierwszego spaceru po Orleanie czuje się, że jest to także miasto Joanny d'Arc (w 1429 r. odparła tu atak wojsk angielskich, co było punktem zwrotnym wojny). Trudno zliczyć wszystkie związane z tą postacią pomniki i inne akcenty, jest tam także poświęcone jej muzeum. Z kolei nazywana „Ogrodem Francji” dolina Loary nieodłącznie kojarzy się z zamkami i winnicami. Warto podkreślić naturalny charakter tej rzeki. Ponieważ uniknęła skanalizowania, okrzyknięto ją „ostatnią dziką rzeką Europy”. I bez wątpienia tę jej „dzikość” czuć w sercu zwróconego ku niej miasta, kiedy siedząc na naturalnym, zachodnim brzegu, mamy szansę obserwować liczne czaple białe, mewy czy rybitwy. O tym, jak ważna jest Loara dla Orleanu, świadczy m.in. odbywający się co dwa lata festiwal, którego wyjątkowy klimat mogłam poczuć w trakcie pobytu. Na co dzień dolinę Loary można również poznać dzięki świetnie przygotowanym trasom rowerowym.

Zatem, jeśli ktoś z wizytujących region naukowców planował poświęcić się wyłącznie nauce, miał przed sobą naprawdę trudne zadanie. Solidna garść interesujących ofert kulturalnych docierająca co piątek do naszych skrzynek mailowych z niezawodnego Le Stu-

Archiwum prywatne

Archiwum prywatne

dium motywowała do tego, aby na weekend wyłączyć komputer i opuścić laboratorium. Dodatkowego kolorytu nadały trwające akurat we Francji mistrzostwa świata w rugby. Wzbogacały one w dni rozgrywek tętniące wieczornym życiem ulice i bary o wiele sportowych emocji.

↑ Prace terenowe – Belieu Pond: dr Magdalena Suchocka i dr Anaëlle Simonneau

Czy podczas stażu naukowego w Orleanie mierzyły się Panie z jakimiś wyzwaniami?

M.S.: Nie było wyzwań nie do pokonania, choć oczywiście wiele z działań wymagało pewnej determinacji, dobrej organizacji pracy czy skutecznej komunikacji z nowym zespołem. Dla mnie takim wyzwaniem było zorganizowanie sobie warsztatu pracy laboratoryjnej i poznanie procedur w nowym miejscu, żeby móc sprawnie wykonać zaplanowane zadania. Niekiedy, aby przetrwać, niezbędne było szybkie przypomnienie sobie podstaw języka francuskiego. Ale wszystko się udało!

M.M-K.: Z kolei dla mnie największym wyzwaniem były badania, które realizowałam w ramach stażu z obszaru bioinformatyki, ponieważ ten rodzaj badań różni się istotnie od mojej dotychczasowej specyfiki pracy, czyli typowych badań biologicznych opartych o modele komórek zwierzęcych.

Dlaczego warto brać udział w takich programach?

M.S.: Mogę powiedzieć z całym przekonaniem, że mobilność naukowa to najefektywniejszy czas w moim rozwoju naukowym. Wracam bogatsza o nowe umiejętności merytoryczne, obserwacje dotyczące organizacji pracy naukowej (zarówno w laboratoriach, jak i w zespołach). Warto zadbać o to, żeby każdy staż przełożył się na wymiar publikacyjny, zostawiając ślad, pozwalający aplikować w przyszłości o projekty naukowe, zawiązywać konsorcja. Wyjazd do innej jednostki, nawet krótki, stanowi prawdziwe dopełnienie naszego rozwoju, ale także konfrontację realnej wartości naszych umiejętności i wiedzy z nowym wyzwaniem, czekającym w nieznanym środowisku. Nie oznacza to jednak, że warto ze stażami czekać, aż zostaniemy ekspertami w naszej dziedzinie. Mobilność ważna jest na każdym etapie naukowej ścieżki i warto rozpocząć ją jak najwcześniej.

M.M-K.: Po pierwsze, taki staż to realizacja konkretnego celu naukowego, którego wykonanie nie jest możliwe w jednostce macierzystej. Po drugie, korzystając z wiedzy i doświadczenia osób, z którymi współpracujemy w ramach stażu, możemy udoskonalić swoje umiejętności lub też zdobyć nowe doświadczenia. I po trzecie, to możliwość bezpośredniego nawiązywania kontaktów

i współpracy, co moim zdaniem jest zdecydowanie lepszą opcją niż np. korespondencja mailowa.

Jakie rady i wskazówki mogłyby Panie przekazać innym naukowcom, którzy rozważają udział w programie stażowym ATHENA?

M.S.: Przede wszystkim nie warto zwlekać i należy dobrze przemyśleć cel wyjazdu. W razie problemów ze znalezieniem jednostki zajmującej się zagadnieniami, w ramach których chcemy współpracować, można skorzystać z pomocy koordynatorów – Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS i Le Studium (dla mnie była ona nieoceniona, kiedy po początkowych poszukiwaniach niemal poddałam się, nie mogąc znaleźć właściwego partnera naukowego). Warto też pamiętać o tym, żeby nie tylko wykorzystywać swoje dotychczasowe umiejętności, ale również odważnie sięgać po nowe; otworzyć się na to, czego nie ujęliśmy w planie badawczym – chwycić niespodziewane okazje podjęcia dodatkowego wątku badawczego i nawiązywać nowe znajomości. Sprzyjają temu comiesięczne spotkania „Le Studium Thursdays” naukowców odwiedzających region.

A najlepszą rekomendacją magii miasta i regionu, a także tego, jak sprzyja on rozwijaniu naukowej kariery, jest to, że naukowcy bardzo często wracają do Orleanu w ramach innych programów Le Studium.

M.M-K.: Moja rada, to jeżeli tylko istnieje możliwość realizacji badań na Uniwersytecie w Orleanie i znajdziemy jednostkę, która zgodzi się przyjąć stażystę, to warto zabrać się za sprawy formalne. W moim przypadku okazały się niezbyt skomplikowane, w dużej mierze dzięki ogromnemu wsparciu ze strony prof. dr. hab. Wiesława Gruszeckiego, prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej oraz pomocy osób pracujących w Centrum Współpracy Międzynarodowej.

M.S.: Cieszymy się, że mogłyśmy przetrzeć szlak do jednej z uczelni partnerskich sieci ATHENA i być może zainspirować innych naukowców. Jesteśmy bardzo wdzięczne za zachętę ze strony prof. Wiesława Gruszeckiego, który nie tylko wysłał pierwszy impuls do mobilności, z której udało się nam skorzystać, ale także wsparł nas poprzez częściowe dofinansowanie staży.

Rozmawiała Klaudia Olender

Wykład prof. dr. hab. Mieczysława Jarońca

26 września na Wydziale Chemii prof. dr. hab. Mieczysław Jaroniec z Kent State University w Stanach Zjednoczonych, profesor honorowy UMCS, wygłosił wykład pt. *W kierunku materiałów nowej generacji: Nanostruktury z dobrze zdefiniowaną porowatością, morfologią i funkcjonalnością.*

Wykład został zorganizowany przez Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Chemicznego przy współdziałaniu Wydziału Chemii i Instytutu Nauk Chemicznych UMCS oraz sekcji Fizykochemii Zjawisk Międzyfazowych PTChem.

Goście zostali powitani przez wiceprzewodniczącą Lubelskiego Oddziału PTChem dr. hab. Jolantę Narkiewicz-Michalek, prof. UMCS oraz przewodniczącą dr. hab. Beatę Podkościelną, prof. UMCS. Władze Wydziału podczas wydarzenia reprezentowała dziekan prof. dr. hab. Anna Deryło-Marczewska, a Instytut Nauk Chemicznych zastępca dyrektora dr. hab. Katarzyna Szymczyk, prof. UMCS. Obecni byli również członkowie PTChem, doktoranci i studenci. Szczególnie liczne grono stanowiły pracownicy Katedry Chemii Teoretycznej (wcześniej Zakładu),

w której prof. Mieczysław Jaroniec pracował przed laty, a wśród nich promotor jego pracy doktorskiej – prof. dr. hab. Władysław Rudziński.

Tematyka wykładu była poświęcona materiałom mezo- i mikroporowatym o uporządkowanej i hierarchicznej strukturze, które są określane jako materiały nowej generacji. Profesor omówił metody syntezy i charakterystyki tych materiałów, a w szczególności uporządkowanych krzemionek, krzemionek z grupa-

mi organicznymi, tlenków metali (np. glinu, tytanu), żywic fenolowych, węgla oraz materiałów kompozytowych. Materiały te mają zastosowanie w ochronie środowiska (np. do usuwania jonów metali ciężkich, fotokatalitycznej degradacji toksycznych związków organicznych, adsorpcji dwutlenku węgla), w medycynie do przedłużonego uwalniania substancji aktywnych, jako wypełnienia do kolumn chromatograficznych oraz w procesach magazynowania i wytwarzania energii.

Prof. Mieczysław Jaroniec ukończył studia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UMCS na kierunku chemia (1967–1972). Był związany z Zakładem Chemii Fizycznej jako asystent i starszy asystent (1972–1976) oraz z Zakładem Chemii Teoretycznej jako docent (1979–1985) i profesor nadzwyczajny (1985–1989). Od 1991 r. jest profesorem chemii w Kent State University (Ohio, USA). Napisał ponad 1000 publikacji naukowych, artykułów przeglądowych i monograficznych z zakresu adsorpcji, chromatografii, chemii powierzchni, chemii materiałów nanoporowatych. Jest współautorem monografii *Physical Adsorption on Heterogeneous Solids*. Został pięciokrotnie uhonorowany

nagrodą Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, otrzymał również Złoty Krzyż Zasługi (1984). Uzyskał tytuły doktora *honoris causa*: Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu (2009), Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie (2010) i Politechniki Poznańskiej (2018). Jest także honorowym członkiem Brazilian Association of Thermal Analysis and Calorimetry (2002).

*Beata Podkościelna
Urszula Jackowska*

Fot. Urszula Jackowska

Fot. Krzysztof Stepiński

↑ Uczestnicy konferencji przed wejściem do sanktuarium Matki Bożej Kazimierskiej

V Konferencja Krenologiczna

W dn. 20–22 września w Kazimierzu Dolnym odbyła się V Konferencja Krenologiczna pt. „Źródła – niedoceniany fenomen natury”, połączona z obchodami 70-lecia badań krenologicznych w UMCS. Organizatorami wydarzenia byli: Katedra Hydrologii i Klimatologii UMCS, Instytut Nauk Geologicznych PAN, Komisja Hydrologiczna Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geofizycznego.

Wśród uczestników obecni byli naukowcy z ośrodków uniwersyteckich w Polsce: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Śląskiego, a także z Instytutu Nauk Geologicznych PAN i Państwowego Instytutu Geologicznego – PIB Oddziału Geologii Morza w Gdańsku. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie reprezentowali pracownicy Zarządu Krajowego oraz Regionalnych Zarządów Go-

spodarki Wodnej w Białymstoku i Lublinie. Wśród gości z zagranicy byli przedstawiciele Uniwersytetu w Salzburgu oraz Wołyńskiego Uniwersytetu Państwowego im. Łesi Ukrainki w Łucku.

Źródła są samoczynnymi, naturalnymi i skoncentrowanymi wypływami wody podziemnej na powierzchni terenu. Ze strony naukowej obiekty te są postrzegane jako ważne zarówno dla hydrogeologii (są doskonałym wyznacznikiem zasobów wód podziemnych pod względem ilościowym i jakościowym), jak i hydrologii (dają początek strumieniom, strugom i rzekom). W przeszłości stanowiły podstawę zaopatrzenia gospodarstw i osad w wodę, były i nadal są ważnymi obiektami kultu i tradycji oraz istotnymi elementami krajobrazu.

Uczestnicy konferencji mieli okazję do wymiany wiedzy oraz doświadczeń z zakresu szeroko pojętej krenologii. Obrady podzielono na pięć sesji tematycznych, podczas których poruszano zagadnienia dotyczące uwarunkowań hydrogeologicznych funkcjonowania źródeł, ich roli w zasilaniu wód rzecznych, oceny zasobów wód źródłanych i ich wykorzystania. Podjęta została także tematyka jakości wód źródłanych oraz źródeł jako obiektów badań zmian klimatu i antropopresji. Podczas otwarcia wydarzenia referat wprowadzający pt. *70 lat badań krenologicznych w UMCS* wygłosił prof. dr hab. Zdzisław Michalczyk – wieloletni

kierownik Zakładu Hydrografii UMCS oraz badacz źródeł Wyżyny Lubelskiej i Rostocza. Interesująca dyskusja miała miejsce po wystąpieniu przedstawicieli PGW Wody Polskie, które dotyczyło koncepcji powstania rejestru publicznego źródeł i źródeł oraz stanowiło podstawę do wymiany poglądów naukowców i praktyków na temat zasobów nie tylko źródłanych. Dodatkową atrakcją pierwszego dnia konferencji był koncert zespołu Hot Plasma Orchestra.

Uzupełnieniem dyskusji z sesji tematycznych była sesja terenowa na trasie od Kazimierza Dolnego przez Wąwolnicę i Drzewce do Nałęczowa, podczas której goście mogli poznać piękno i walory krajobrazowe Płaskowyzu Nałęczowskiego oraz zobaczyć wybrane obiekty krenologiczne zachodniej części Wyżyny Lubelskiej. Ponadto, w przerwie pomiędzy sesjami, naukowcy mieli możliwość uczestniczenia w rejsie po Wiśle oraz spacerze po Kazimierzu Dolnym.

Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego oraz PGW Wody Polskie. Konferencja otrzymała dofinansowanie ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała Nauka II”.

Organizatorzy pragną jeszcze raz serdecznie podziękować uczestnikom za obecność, a instytucjom i firmom za wsparcie konferencji: Miastu Kazimierz Dolny, Piekarni Sarzyński, Majątkowi Drzewce oraz przedstawicielowi PICARRO – firmie Intertech Poland. Mamy nadzieję, że nasi Goście zachowają dobre wspomnienia, a podjęta podczas obrad dyskusja będzie miała kontynuację w trakcie kolejnych spotkań naukowych, jej odzwierciedleniem będzie także wymiar aplikacyjny.

*Stanisław Chmiel
Katarzyna Mięsiak-Wójcik
Joanna Sposób*

V Kongres Archiwów Społecznych

W dn. 29 września – 1 października odbył się V Kongres Archiwów Społecznych, zorganizowany przez Centrum Archiwistyki Społecznej.

Gospodarz i partner wydarzenia, Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, przez dwa dni gościł praktyków z Polski i Ukrainy zajmujących się na co dzień archiwami społecznymi. Motywem przewodnim Kongresu była historia mówiona.

Podczas oficjalnego otwarcia wydarzenia głos zabrali: Zbigniew Gluza, prezes zarządu Fundacji Ośrodek KARTA; prof. dr. hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM; Tomasz Pietrasiewicz, dyrektor Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”; Krzysztof Kołodziejczyk, dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie oraz Katarzyna Ziętał, dyrektor Centrum Archiwów Społecznych. Przemówienia obejmowały również odczytanie listów prof. dr. hab. Piotra Glińskiego, mini-

stra kultury i dziedzictwa narodowego oraz dr. Pawła Pietrzyka, naczelnego dyrektora Archiwów Państwowych. Prof. Iwona Hofman podkreśliła, jak ważne jest pielęgnowanie pamięci indywidualnej poprzez rejestrację i archiwizację relacji świadków historii.

W ramach wydarzenia uczestnicy zapoznali się z działalnością archiwów społecznych, a także projektami artystycznymi i kulturalnymi dotyczącymi nagrywania historii mówionej. Mieli możliwość udziału w dyskusjach, spotkaniach oraz warsztatach dotyczących storytellingu, zasad przygotowania i przeprowadzenia dobrego wywiadu, korzystania z Otwartego Systemu Archiwizacji, historii mówionej w kontekście nowych technologii czy zagadnień prawnych związanych z prowadzeniem archiwów społecznych. W gronie osób prowadzących znalazły się pracowniczki INoKSiM: dr. hab. Magdalena Piechocka, prof. UMCS oraz dr. Ewa Bulisz. Badaczki poprowadziły warsztat pt. „Od faktu do opowieści. Archiwum jako źródło i inspiracja dla reportażu historycznego”.

Przewidziano również czas na integrację oraz promocję ośrodków. Podczas spotkań przy stolikach Instytut reprezentowały: dr. hab. Marta Wójcicka, prof. UMCS oraz dr. Agata Fijuth-Dudek.

Patrycja Winiarczyk

XXVII Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe

W dn. 28–29 września na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej odbyło się XXVII Interdyscyplinarne Seminarium Krajobrazowe pod hasłem „Zmienność krajobrazu. Krajobrazy przemijające i efemeryczne”.

Zmienność jest istotną cechą krajobrazu. Zmiany ciągłe prowadzą do powstania nowego krajobrazu, zaś cykliczne wiążą się z mniej lub bardziej regularnym jego powrotem do poprzedniego stanu. Część elementów krajobrazu charakteryzuje wysokie tempo zmienności i towarzysząca mu tymczasowa zmiana jakości. Znaczenie krajobrazów przemijających i efemerycznych jest w ostatnim czasie coraz bardziej akcentowane z uwagi na ich istotny wpływ na postrzeganie krajobrazu oraz na jakość życia. Ponadto ignorowanie zjawisk efemerycznych (m.in. w procesie planowania przestrzennego) utrudnia rzetelną ocenę krajobrazu do celów użytecznych.

W seminarium uczestniczyło 65 osób reprezentujących różne dyscypliny i ośrodki naukowe, m.in. Olsztyn, Sosnowiec, Kraków, Warszawę, Wrocław, Poznań, Gdańsk oraz Lublin. Uczestnikami byli też przedstawiciele in-

stytucji krajowych (Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska) i regionalnych (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) oraz studenci. Zaprezentowano 21 wystąpień (9 referatowych i 12 kalejdoskopowych) oraz 15 posterów. W każdej sesji przeprowadzono dyskusję. Dodatkowo odbyły się dwie sesje terenowe (m.in. w Ogrodzie Botanicznym UMCS) i wydarzenia towarzyszące, w tym koncert Łukasza Jemioły.

Po przywitaniu uczestników przez rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego i dziekana WNoZiGP dr. Jolantę Rodzoś, prof. UMCS zostały wygłoszone referaty plenarne na temat różnych aspektów zmienności krajobrazu (dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ), epizodów powtarzalnych i ich śladu w krajobrazie (dr hab. Joanna Plit, prof. dr hab. Florian Plit) oraz krajobrazów emocjonalnych (dr hab. Sebastian Bernat, prof. UMCS w zastępstwie autora – dr. hab. Tadeusza J. Chmielewskiego). Następnie przedstawiono prezentacje członków Polskiej Asocjacji Ekologii Krajobrazu pod kierunkiem dr. hab. Jarosława Balona, prof. UJ. Szczególne zainteresowanie uczestników wzbudziła prelekcja na temat „krajobrazu psa”. Kontynuacją wymienionych wystąpień

były referaty reprezentujące kulturowe studia krajobrazowe (m.in. prof. dr hab. Beata Frydryczak) oraz warszawską szkołę architektury krajobrazu SGGW (zespół dr. hab. inż. Jeremiego T. Królikowskiego, prof. SGGW).

Wydarzenie, które patronatem honorowym objął rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, zorganizowali: Komisja Krajobrazu Kulturowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS oraz Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Geograficznego. Wśród gości honorowych znaleźli się: dr hab. Joanna Plit, prof. dr hab. Florian Plit oraz prof. dr hab. Krzysztof H. Wojciechowski. Komitet Naukowy tworzyli: dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski, Sosnowiec), prof. dr hab. Beata Frydryczak (Instytut Kultury Europejskiej UAM, Gniezno), prof. dr hab. inż. Józef Hernik (Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja, Kraków), dr hab. Grzegorz Janicki, prof. UMCS, dr hab. inż. Agniesz-

ka Jaszczyk, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn; Vytautas Magnus University, Kowno), ks. dr hab. Jacek Łapiński, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin), dr hab. Adam Senetra, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn), a Komitet Organizacyjny: dr hab. Sebastian Bernat, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Flaga, dr inż. arch. Anna Polska, dr Małgorzata Stanicka, mgr inż. Patrycja Adamczyk, mgr inż. Jakub Skibiński. Do prac organizacyjnych włączyli się także studenci z Koła Naukowego Planistów „SmartCity”: Julia Byzdra, Weronika Dajek, Radosław Poszytek, Kaja Soboń, Weronika Szymanek.

Było to już siódme seminarium krajobrazowe organizowane przez ośrodek lubelski. Po raz kolejny dowiodło, że badania krajobrazów mają charakter interdyscyplinarne i umożliwiają lepsze rozumienie świata. W trosce o jakość krajobrazu ważne jest otwarcie specjalistów na różne podejścia i współpraca z instytucjami.

Sebastian Bernat

Dzień Archiwisty

29 września Archiwum Państwowe w Lublinie zorganizowało obchody Dnia Archiwisty pod hasłem „Co gryzie archiwistę zakładowego?”. Święto wszystkich archiwistów zostało ustanowione w 2019 r. przez naczelnego dyrektora Archiwów Państwowych dr. Pawła Pietrzyka i jest obchodzone 30 września.

Spotkanie odbyło się w dwóch sesjach: prelekcyjnej i doradczo-poglądowej. Pierwsza miała miejsce w Sali Błękitnej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, gdzie ponad 300 archiwistów zakładowych z całej Lubelszczyzny wysłuchało referatów na temat: tożsamości kustoszy archiwalnych (dr hab. Dariusz Magier, prof. UWS z Archiwum Państwowego w Siedlcach); dobrych praktyk w zawodzie archiwisty Izby Administracji Skarbowej w Lublinie (Anna Jadeszko); metod porządkowania (Katarzyna Łukomska z Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kraśniku); postępowania w przypadku za-

łania archiwum zakładowego (Małgorzata Gnatowicz z Urzędu Gminy w Piszczacu); specyfiki i aktualnych problemów archiwów zakładowych w zakładach penitencjarnych (Paulina Opoka i Paula Anioł z Aresztu Śledczego w Lublinie); zabezpieczania materiałów archiwalnych i dokumentacji niearchiwalnej (Michał Zawada z APL). Moderatorem spotkania była Agnieszka Konstankiewicz, zastępca dyrektora APL.

Druga sesja – doradczo-poglądowa odbyła się w budynku wyżej wymienionego Archiwum. Archiwiści skorzystali z tematycznych punktów konsultacyjnych, w których mogli przedyskutować nurtujące ich kwestie oraz otrzymać fachowe porady. Ponadto obejrzeni wnętrza Archiwum, m.in. pracownię naukową, pomieszczenia magazynowe, pracownię digitalizacji. Dodatkowo na dziedzińcu, w podcieniach i galerii wystawowej czekała na zwiedzających okolicznościowa ekspozycja zawierająca druki ulotne z okresu wojny polsko-bolszewickiej oraz akt lokacyjny Lublina.

Podczas wydarzenia nasz Uniwersytet reprezentował dr Michał Kuchciak, dyrektor Archiwum i Muzeum UMCS.

Anna Romanowska

Międzynarodowa konferencja poświęcona ks. Stanisławowi Konarskiemu

—

W dn. 4–5 października w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona ks. Stanisławowi Konarskiemu w 250. rocznicę śmierci. Zorganizowana została przez Katedrę Historii Społecznej i Edukacji UMCS, Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk oraz Polską Prowincję Zakonu Pijarów.

Ksiądz Stanisław Konarski – symbol polskiego oświecenia, pijar, reformator oświaty, założyciel Collegium Nobilium, znawca prawa, poeta i dyplomata. Pijarzy przybyli do Polski w 1642 r. i w kolejnym stuleciu, ze Stanisławem Konarskim na czele, odegrali ważną rolę w dziejach naszej kultury i nauki. Reformy Konarskiego były pierwszym etapem reform oświatowych. Otwarcie przez niego w 1740 r. Collegium Nobilium uważa się za początek polskiego oświecenia. Sam Konarski twierdził, że jego poczynania są pierwszym krokiem do reformy szkolnictwa w całym kraju i stworzenia jednolitego systemu oświaty, który powstał po jego śmierci, gdy w październiku 1773 r. utworzono Komisję Edukacji Narodowej.

Maciej Jankowski w *Narodzinach inteligencji 1750–1831* pisał o roli Konarskiego w ten sposób:

» Na początku był ksiądz Konarski: od niego zaczynają się dzieje polskich reform oświaty w XVIII wieku. [...] określanymi jest czasem jako przedstawiciel „generacji zero” polskiego oświecenia.

Wkład, który pijarzy wnieśli w rozwój polskiej nauki i kultury, jest niekwestionowany, ale dzieło ks. Konarskiego wymaga wyjątkowego rozpoznania, ponieważ był nie tylko pedagogiem i reformatorem szkolnictwa, ale także politykiem, dramatopisarzem, poetą, filozofem, tłumaczem, edytorem i publicystą.

Konferencja była próbą odpowiedzi na zagadnienia badane przez historyków pedagogiki i pedagogów, historyków myśli politycznej, historyków literatury, językoznawców i teatrologów. Wydarzenie rozpoczęło się od wspólnej mszy świętej dziękczynnej za dzieło ks. Stanisława, odprawionej w katedrze polowej Wojska Polskiego w dawnym kościele pijarskim pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza.

Następnie otwarcia konferencji w budynku Teatru Collegium Nobilium dokonał prof. dr hab. Wojciech Malajkat, rektor Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. W imieniu Rektora naszej Uczelni gości przywitała dziekan Wydziału Historii

i Archeologii dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS. Odczytano też list dyrektora Instytutu Historii dr hab. Dariusza Słapka, prof. UMCS skierowany do uczestników konferencji. W wydarzeniu wzięli udział goście z Włoch, Hiszpanii, Czech Litwy i Białorusi.

W pierwszym dniu konferencji w obradach plenarnych wysłuchano następujących referatów: dr hab. Ewa Kula, prof. dr hab. Adam Massalski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) – *Krąg rodzinny Hieronima Konarskiego (1700–1773), imię zakonne Stanisław*; dr hab. Kazimierz Puchowski, prof. UG (Uniwersytet Gdański) – *Pijarzy wobec edukacji elit*; dr hab. Jacek Wójcicki, prof. IBL (Instytut Badań Literackich PAN) – *Epaminondy (sceniczne) życie po życiu*; doc. PhDr. Miroslav Novotny, CSc. (Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích) – *The importance of Piarists in the development of education in the Budweis Bishopric in the second half of the 18th and the first half of the 19th century*; Tura Pedmonte (Prowincja Katalońska Zakonu Pijarów) – *Wpływ filozofii oświecenia na pijarów w Hiszpanii*; dr hab. Wiesław Pawlak, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II) – *Stanisław Konarski jako kaznodzieja i teoretyk (lub reformator?) kaznodziejstwa*; dr hab. Ryszard Mączyński, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) – *Collegium Nobilium Varsaviae – nowoczesna siedziba pijarskiej uczelni*.

Po ostatnim referacie prof. Ryszard Mączyński oprowadził uczestników po przestrzeniach Collegium Nobilium i katedry polowej, a także opowiedział, jak wyglądały kiedyś.

Ostatnim punktem programu pierwszego dnia konferencji był spektakl *Epaminondas* Stanisława Konarskiego, który po 264 latach powrócił do źródeł, czyli na deski teatru Collegium Nobilium. Sztukę wyreżyserował Jarosław Gajewski, a wystąpili aktorzy Teatru Klasyki Polskiej z Warszawy.

W drugim dniu konferencji obradowano w dwóch sekcjach. Swoje wystąpienia zaprezentowali wówczas przedstawiciele naszego Uniwersytetu, a mianowicie: dr hab. Dariusz Szewczuk – *Pijarzy na kartach polskich podręczników*; dr Kamil Michaluk – *Ks. Antoni Popławski jako ekonomista*; dr Joanna Bugajska-Więćławska – *Tezy o polityce międzynarodowej ks. Stanisława Konarskiego. Współczesne odniesienia*; dr hab. Mariusz Ausz, prof. UMCS – *Stanisław Konarski o nauczycielach – postulaty wciąż aktualne?*

Podczas konferencji zaprezentowano łącznie 60 wystąpień. Należy podkreślić, że wszystkie miały wysoki po-

Fot. Joanna Czelej

Fot. Joanna Czelej

Fot. Joanna Czelej

ziom merytoryczny. Jesteśmy przekonani, że konferencja i publikacja pokonferencyjna będą ważnym głosem w badaniach nad dorobkiem ks. Stanisława Konarskiego, pijarów i całego polskiego oświecenia. Wydarzenie to było niewątpliwie świętem nauki, w którym nasz Uniwersytet odegrał czołową rolę.

Mariusz Ausz

Starożytni Bałtowie

Północno-wschodnia Polska długo była częścią rozciągającej się na wschód ekumeny zamieszkałej przez różne ludy/plemiona bałtyjskie, których odmienna kultura, język, obyczaje i gospodarka komentowane były już w starożytności. Publiusz Korneliusz Tacyt (*Publius Cornelius Tacitus*) opisał dokładnie lud Estiów (*Aesti*) w swoim dziele *Germania*, ogłoszonym w 98 r. po Chr., który miał co prawda do dyspozycji mało żelaza, ale znakomity dostęp do jednego z najcenniejszych surowców – bursztynu. Pikanterii dodaje fakt, że ludem tym miały rządzić kobiety. Do kraju Estiów prowadziły więc różne odnogi szlaków handlowych z „cywilizowanego” południa kontynentu. Docierały nimi do egzotycznej krainy towary rzymskie, a sądząc po ocenie znalezisk, szczególnie zainteresowaniem cieszyły się u miejscowych brązowe monety rzymskie i szklane paciorki.

Archeologia ziem bałtyjskich ma długą historię, znaczącą efektywnymi odkryciami cmentarzysk, osad, małych gródków obronnych. Na ich bazie kreował się nowoczesny warsztat naukowy europejskiej archeologii, a to za sprawą ośrodka naukowego w Królewcu, szczycącego się jednym z najlepszych i najbogatszych muzeów swojej epoki – Prussia-Museum.

Wojna zniszczyła dorobek tego ośrodka w skali, wydawałoby się, nie do odtworzenia. Ale los sprzyjający archeologom ocalił część ogromnej – co prawda okaleczonej – kolekcji zabytków, jakie dzisiaj znajdują się w Berlinie. Dzięki prof. Annie Bitner-Wróblewskiej z Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie uratowano część ksiąg inwentarzowych Prussia-Sammlung, potrafimy dzięki temu identyfikować bezimiennie zabytki i rekonstruować wiedzę o kolekcji. Spod jej mistrzowsko redaktorskiej ręki wychodzą również monumentalne, wielojęzyczne opracowania różnych pozostałości dorobku archeologów pracujących w Prusach Wschodnich i krajach nadbałtyckich. To właśnie takie działania wyłoniły ideę KAFU (Kommission zur Erforschung von Sammlungen archäologischer Funde und Unterlagen aus dem nordöstlichen Mitteleuropa),

i to m.in. dzięki temu wyrosła też cała prężnie działająca grupa młodych badaczy, eksplorujących nie tylko stanowiska w terenie, ale składających w całość rozproszone odkrycia przedwojenne. Merytoryczne centra zawiadywania tą starożytną spuścizną ukształtowały się w Uniwersytecie Warszawskim i Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, które znakomicie współpracują z muzeami w całym regionie. Do grona najświetniejszych badaczy Bałtów z okresu rzymskiego i wędrówek ludów polska archeologia mogła dopisać, obok plejady Niemców, nazwiska Jerzego Okulicza-Kozaryna, Włodzimierza Antoniewicza, Jana Jaskanisa i Mariana Kaczyńskiego. Ich kontynuatorami w randze dzisiejszych naukowych liderów, oprócz wspomnianej prof. A. Bitner-Wróblewskiej, są jeszcze prof. Wojciech Nowakowski i prof. Paweł Szymański.

Szybko dostrzeżono, że kultura nazywana bałtyjską nie jest jednorodna archeologicznie. Zresztą – to wiedzieli już starożytni, mnożąc z czasem imiona ludów należących do Estiów. I tak w 1972 r. M. Kaczyński doszedł do wniosku, że korzystnym dla metody, metodyki i strategii badań oraz analizy wydobytych zabytków byłoby wydzielenie grupy znalezisk z obszaru wokół Suwałk, Augustowa i Gołdapi oraz opisanie ich jako „kultura sudowska” (od imienia ludu Sudów [*Sudinoi*] wymienionego w starożytnych źródłach kartograficznych, pierwszy raz u Klaudiusza Ptolemeusza, potem rozumianych jako Jaćwingowie). Egzystowała ona od schyłku II po VII stulecie po Chr. Każdy student wymienia jednym tchem najważniejsze odkrycia na terytorium tego ugrupowania: Szwajcaria (dzisiaj część Suwałk) – cmentarzysko kurhanowe, na którym odkryto m.in. grób słynnego księcia złożonego wraz z efektywnym uzbrojeniem i oporzędzeniem uprzęży końskiej; Netta – cmentarzysko z grobami ciałałpalnymi i dwoma grobami kryjącymi pochówki koni jest filarem rozważań nad chronologią dziejów całej północno-wschodniej części kraju; w końcu Czerwony Dwór – późne cmentarzysko z fascynującymi relikwiami obrzędów grzebalnych z udziałem przedziwnych konstrukcji

Fot. Muzeum Okręgowe w Suwałkach

kurhanowych. To tylko efektowne wyimki z dorobku badaczy tej kultury.

Ani się spostrzegliśmy, jak minęło 50 lat od wyróżnienia egzotycznego dla nas zjawiska, więc jego badacze postanowili podsumować nie tylko wyniki badań, ale również zadać bardzo istotne pytanie o celowość posługiwania się nadal terminem „kultura sudowska”. Definicja kultury archeologicznej to przecież twór sztuczny, takie narzędzie, które z czasem się tępi... i należy je wymienić na skuteczniejsze.

W dn. 5–8 października odbyła się w Suwałkach niezwykle interesująca konferencja „50 lat minęło. Co dalej z kulturą sudowską?”. Zorganizowali ją badacze kultury bałtyjskiej z Państwowego Muzeum Archeologicznego, Wydziału Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego i Muzeum Okręgowego w Suwałkach. Należy przypomnieć, że wieloletnim dyrektorem ostatniej placówki jest nasz absolwent – Jerzy Brzozowski, a działem archeologii kieruje inny nasz absolwent – Jerzy Siemaszko. Radzą sobie przy tym tak, że duma rozpiera lubelską archeologię. Wszystkim polecam niekonwencjonalną wystawę o pradziejach regionu i znakomitą kolekcję malarstwa, w tym pokaźny zbiór dzieł Alfreda Wierusza-Kowalskiego.

Zaproponowano 13 referatów przygotowanych przez 15 autorów (w tym gości z Litwy) i 5 posterów. Organizatorzy zaprosili też archeologów z Krakowa, Łodzi i Lublina – co my (z panią prof. Barbarą Niezabitowską-Wiśniewską) poczytujemy sobie za uznanie dla naszej pozycji naukowej. Interesującym dodatkiem

był kończący konferencję panel dyskusyjny GovTech „Technologia a nauka”. Odpowiadano na fundamentalne przecież pytanie: na ile współczesna technologia komputerowa jest w stanie wpłynąć na warsztat humanisty i czy potrafi zastąpić nasze „myślenie”? Zgodnie doszliśmy do wniosku, że sztuczna inteligencja nie zastąpi inteligencji... myślącego naukowca.

W ciągu drugiego dnia konferencji zapoznawaliśmy się z najważniejszymi miejscami wykopalisk. Oczywiście zaczęliśmy od Szwajcarii, ale najwięcej emocji i najwięcej estetyczno-duchowych wrażeń dostarczyła wizyta na grodzisku na Górze Zamkowej w Szurpiłach. Położona wysoko, u zbiegu rynien trzech jezior (Szurpiły, Kluczyisko i Jegłówek – każde ma inny poziom wód!), twierdza robi niesamowite wrażenie. Widoki, jakie rozciągają się z jej wałów, nie mają sobie równych; chyba że porównamy je z tymi, jakie oferuje punkt widokowy Suwalskiego Parku Krajobrazowego Suwalszczyzna.

To była znakomita przygoda naukowa, tym bardziej że pokazało się grono młodych badaczek i badaczy, którzy ze swobodą poruszają się po problematyce historii Bałtów, Sudów, Jaćwingów. Referat dr Anny Jugi-Szymańskiej zrobił na nas największe wrażenie, chociaż Autorka z niechęcią, przerażeniem i zażenowaniem przyjmowała należne jej gratulacje.

Perfekcyjna organizacja, wspaniała atmosfera i prawdziwie naukowy duch nad wszystkim stworzyły niezapomniane wrażenie. „Kultura sudowska” obroniła swoją pozycję.

Andrzej Kokowski

Międzynarodowa konferencja „The Impact of European and International Law on Criminal Procedure”

W dn. 12–13 października na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się międzynarodowa konferencja „The Impact of European and International Law on Criminal Procedure”, której tematem był wpływ prawa europejskiego i międzynarodowego na procedurę karną obowiązującą w państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Europeizacja i internacjonalizacja tej dziedziny prawa prowadzi do powstania wielu wątpliwości oraz istotnych problemów natury praktycznej i teoretycznej. Dotyczy to zarówno kwestii objętych wyłącznie przepisami prawa karnego procesowego, jak i zagadnień leżących na styku tych norm oraz norm prawa konstytucyjnego, prawa międzynarodowego publicznego czy wreszcie – a może przede wszystkim – norm mających na celu ochronę praw człowieka i podstawowych wolności. Podczas konferencji przedstawiono oraz przedyskutowano dostrzeżone zagadnienia problemowe.

W wydarzeniu uczestniczyli prelegenci reprezentujący: Uniwersytet w Szeged (prof. Krisztina Karsai, prof. Zsanett Fantoly, dr Andor Gal, PhD, student Gioia Cami), Uniwersytet w Utrechcie (prof. John Vervaele – prezydent AIDP International Association of Penal Law) i Uniwersytet w Luksemburgu (Stanisław Tosza) oraz wielu znamienitych przedstawicieli nauki i praktyki polskiej. Zdalnie referat wygłosił prof. dr hab. Piotr Hofmański – prezydent Międzynarodowego Trybunału Karnego.

Wśród referentów byli również pracownicy WPiA UMCS: prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, prof. dr hab. Leszek Leszczyński, prof. dr hab. Katarzyna Dudka, prof. dr hab. Marek Kulik, dr Barbara Dudzik, dr Edyta Lis, dr Aleksandra Nowosad oraz dr Jarosław Dudzik.

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Konferencję zorganizowali: Wydział Prawa i Administracji, Instytut Nauk Prawnych oraz Katedra Postępowania Karnego UMCS. Sponsorem tego wydarzenia naukowego było Stowarzyszenie KOPIPOL.

Katarzyna Osiak-Krynicka

Goście z IDOS i Ecologic Institute na UMCS

W dn. 25–26 września odbyło się spotkanie robocze polsko-niemieckiego zespołu realizującego projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Nauki oraz Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) pt. „Zrównoważony rozwój miast w Arktyce europejskiej. Rozwój transnarodowego wymiaru zarządzania w regionach peryferyjnych (SUDEA)”. Udział w wydarzeniu wzięły badaczki z German Institute of Development and Sustainability (IDOS) w Bonn: dr Dorothea Wehrmann i Jacqueline Götze oraz Arne Riedel z Ecologic Institute w Berlinie. UMCS reprezentowali dr hab. Katarzyna Radzik-Maruszak, prof. UMCS z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji oraz dr hab. Michał Łuszczuk, prof. UMCS z Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

W ramach projektu SUDEA prowadzone były badania partycypacji lokalnej i współpracy transnarodowej w zakresie zrównoważonego rozwoju miejskiego w siedmiu miastach z europejskiej Arktyki. Na ich podstawie badacze dążą do wyjaśnienia, w jaki sposób można skuteczniej harmonizować praktyki zrównoważonego rozwoju w położonych peryferyjnie miejscach z globalnymi celami i porozumieniami międzynarodowymi.

Podczas wrześniowego spotkania podjęto kluczowe decyzje dotyczące prezentacji wyników projektu, które zostaną opublikowane przez wydawnictwo Taylor and Francis na przełomie 2024 i 2025, oraz wyznaczono kierunki dalszej współpracy.

Michał Łuszczuk
Katarzyna Radzik-Maruszak

Cykl spotkań z dr. Peterem Freyem

W dn. 9–11 października na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa gościł wybitny niemiecki dziennikarz i publicysta dr Peter Frey – były redaktor naczelny (w latach 2010–2022) odnoszącej największe sukcesy niemieckiej stacji telewizyjnej Zweites Deutschen Fernsehen.

W ramach wizyty przeprowadził dla społeczności akademickiej Uczelni cykl trzech otwartych spotkań: *Zeitenwende – Deutschlands Rolle in einer neuen Weltordnung; How stable is Germany?; From Cold War till today – Polish German relations as a personal experience*. Wykłady cieszyły się wielką popularnością i zgromadziły w wydziałowej auli łącznie ponad 300 studentów, głównie z kierunków: stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo narodowe oraz International Relations.

Osobą koordynującą wizytę była dr hab. Katarzyna Stachurska-Szczesiak, prof. UMCS, w ramach pozyskanego przez nią międzynarodowego projektu pt. „Punkt zwrotny – trudne zadanie reorientacji Niemiec”, realizowanego wspólnie z Fundacją Współpracy Polsko-Niemieckiej. Gospodarzem i moderatorem spotkań był dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych prof. dr hab. Marek Pietraś.

Katarzyna Stachurska-Szczesiak

Fot. Prof. Kolesnikenko

Delegacja UMCS z wizytą w Kijowie

W dni. 10–11 października dyrektor Centrum Europy Wschodniej prof. dr hab. Walenty Baluk, dr Nadia Gergało-Dąbek oraz dr Marta Drabczuk (Katedra Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych) przebywali z wizytą w Kijowie. Podczas wyjazdu wzięli udział w pierwszym Forum Historii Mówionej, zorganizowanym przez Muzeum Głosy Ludzi Pokoju Fundacji Rinata Achmetowa (FRA) we współpracy z USC Shoah Foundation, Oral History Association, Kijowskim Uniwersytetem Narodowym im. T. Szewczenki oraz Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej.

Jednym z głównych celów Forum było omówienie problemów związanych z rozwojem kwestii dokumentacji doświadczeń wojennych oraz rozwijanie i pogłębianie istniejących powiązań pomiędzy badaczami a instytucjami zajmującymi się obecnie tą dziedziną.

Forum odbywało się w trzech panelach, w których uczestniczyli m.in. naukowcy, dziennikarze, korespondenci wojenni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, muzealnicy, prawnicy, obrońcy praw człowieka. W części powitalnej wystąpiła m.in. Natalia Jemczenko, dyrektorka ds. komunikacji FRA, która zwróciła uwagę na to, jak ważna jest pamięć dla przetrwania narodu i jego tożsamości. Głos zabrał również prof. Walenty Baluk, który przeczytał list rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego do organizatorów Forum i jego uczestników. Partnerzy ukraińscy ze strony Fundacji Rinata Achmetowa oraz KUN podkreślili znaczenie współpracy z UMCS i wyrazili nadzieję, że będzie ona rozwijana w przyszłości.

Podczas pierwszego panelu dyskusyjnego „Gdy doświadczenie staje się wiedzą” uczestnicy poruszyli kwestie etyki badań i podejść metodologicznych. Rozmawiano także o definiowaniu historii mówionej i odmiennym podejściu do jej dokumentowania stosowanym przez przedstawicieli różnych ośrodków: akademickich, dzien-

nikarskich, prawniczych i artystycznych. W tym panelu swoje przemyślenia zaprezentowali: Anton Drobowycz (dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Ukrainy), Natalia Krywda (KUN), Helinada Hrinchenko (Ukraińskie Stowarzyszenie Historii Mówionej), dr Agata Tatarenko (Instytut Europy Środkowej), dr Ołena Dobrzańska (prorektor KUN), Olha Opałenko (Truth Hounds).

W drugim panelu „Historia mówiona: zadania, role, zagadnienia” omawiano kluczowe wyzwania stojące przed praktykami w dziedzinie dokumentacji doświadczeń wojennych. W szczególności dyskutowano o doświadczeniu przewycięzania wypalenia emocjonalnego, powikłań pourazowych i przestrzeganiu standardów etycznych w dokumentacji. Uczestnikami tego panelu byli m.in.: Anton Lahusza (Kyiv School of Economics), Julia Manukjan (NGO Urban Republic), Natalia Jemczenko (FRA), Janine di Giovanni (dyrektorka The Reckoning Project), Katia Taylor (NGO „Port Kultury”).

Trzeci panel dyskusyjny – „Dokumentacja doświadczeń wojennych i przyszłość” – poświęcony był znaczeniu udokumentowanych doświadczeń wojennych dla przyszłości, wymierzenia sprawiedliwości dla sprawców za zbrodnie oraz adwokatowania Ukrainy na poziomie międzynarodowym. W panelu tym wystąpili: Stephen Sloan (Oral History Association), Anastasija Płatonowa (kulturolożka, dziennikarka i redaktorka), dr Piotr Cywiński (historyk i dyrektor Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau), Ołeksandra Matwijczuk (NGO Centrum Swobód Obywatelskich), Sołomija Borszosz (Instytut Ukraiński), Natalia Mykolska (Dattalion) oraz przedstawiciel USC Shoah Foundation.

Forum cieszyło się dużym zainteresowaniem, wzięło w nim bowiem udział około 200 osób.

Podczas pobytu w Kijowie przedstawiciele UMCS 11 października wzięli również udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Strategiczne partner-

stwo Polski i Ukrainy w kontekście geopolityki regionu Europy Środkowo-Wschodniej”, która odbyła się w Instytucie Stosunków Międzynarodowych KUN. Konferencja została zorganizowana we współpracy z Instytutem Stosunków Międzynarodowych UMCS, Centrum Europy Wschodniej UMCS oraz Instytutem Europy Środkowej w Lublinie. W części powitalnej głos zabrał prof. Walerij Kopijka (dyrektor Instytutu Stosunków Międzynarodowych KUN), prof. dr hab. Beata Surmacz (dyrektor Instytutu Europy Środkowej) oraz prof. dr hab. Walenty Baluk (dyrektor Centrum Europy Wschodniej UMCS).

W części panelowej swoje przemyślenia na temat aktualnego stanu partnerstwa polsko-ukraińskiego i wyzwaniach, które pojawiły się w nim ostatnio, przedstawił prof. Walenty Baluk. Prof. Hryhorij Perepełycia przeanalizował główne cechy i mechanizmy partnerstwa oraz wskazał, dlaczego partnerstwo strategiczne Ukrainy z Polską znacząco i korzystnie wyróżnia się spośród kilkudziesięciu innych partnerstw zawartych przez państwo ukraińskie z innymi krajami. Dr Jakub Olchowski z Instytutu Europy Środkowej i Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego UMCS zwrócił uwagę na różnice w podejściu polityków i badaczy w obszarze partnerstwa strategicznego oraz na znaczenie współpracy po-

między nimi. Prof. Serhij Danylenko omówił kwestie komunikacji strategicznych w relacjach polsko-ukraińskich oraz wskazał na popełnione w tym obszarze błędy. Dr Marta Drabczuk przeanalizowała współpracę gospodarczą z perspektywy partnerstwa strategicznego oraz wyzwania, które pojawiły się w tej dziedzinie po wybuchu wielkoskalowej wojny. Dr Nadia Gergało-Dąbek wskazała na znaczenie płaszczyzny kulturalnej dla partnerstwa strategicznego oraz na dysproporcje instytucjonalne związane z tym obszarem w postaci braku przedstawicielstwa Instytutu Ukraińskiego w Polsce.

Podczas konferencji poruszana była również kwestia problemów w relacjach polsko-ukraińskich związanych z transportem i sprzedażą zboża ukraińskiego. Zdaniem uczestników, problemy te są tymczasowe i nie wpłyną znacząco na stan partnerstwa, które należy do żywotnych interesów zarówno Ukrainy, jak i Polski. Prof. Walenty Baluk zwrócił uwagę na to, że środowisko akademickie, które przygotowało raport *Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy*, wyraża gotowość do świadczenia usług eksperckich na rzecz rządzących w obu krajach w celu uniknięcia problemów w zakresie partnerstwa strategicznego w przyszłości.

Nadia Gergało-Dąbek

VIII Ogólnopolskie Forum „GEO-PRODUKT”

W dn. 5–6 października u podnóża południowej krawędzi Roztocza Wschodniego w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Dębowy Dwór” w Rudzie Różanieckiej odbyło się VIII Ogólnopolskie Forum „GEO-PRODUKT” pod hasłem „Od potencjału do geoprodktu”.

Konferencja została zorganizowana przez Powiat Lubaczowski i Stowarzyszenie Geoturystyczne „Roztocze Wschodnie” we współpracy z Instytutem Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS. Wydarzenie patronatem naukowym objął rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Tematem przewodnim tegorocznego spotkania były zagadnienia związane z kreowaniem geoprodktu na bazie potencjału geologicznego i kulturowego.

Podczas pierwszej sesji „Od zasobów do lokalnego produktu geokulturowego” zaprezentowano cztery tematy: *Geoturystyka i geoparki w Polsce – główne wyzwania, szanse i perspektywy rozwoju* (mgr Michał Poros – Centrum Geoedukacji w Kielcach); *Od inwentaryzacji geostanowisk, przez interpretację dziedzictwa geologicznego i kulturowego, do produktu geoturystycznego* (dr inż. Ewa M. Welc, dr inż. Krzysztof Miśkiewicz – Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie); *Przykłady dobrych praktyk w kreowaniu produktu geoturystycznego* (dr hab. Maria Górńska-Zabielska, prof. UJK – Uniwer-

Uczestnicy Forum w ruinach cerkwi w Hucie Różanieckiej ↓

sytet Jana Kochanowskiego w Kielcach); *Nowoczesne techniki w dokumentowaniu, interpretacji oraz popularyzacji zasobów dziedzictwa geokulturowego oraz kreowaniu geoprodktu* (prof. dr hab. Waldemar Kociuba – UMCS).

Z kolei problematyka drugiej sesji „Aspekty samorządowe, społeczne, naukowe i edukacyjne w procesie planowania produktu geoturystycznego” koncentrowała się na zagadnieniach takich jak: *Rola społeczności lokalnej, samorządu oraz partnerstwa naukowego w powstaniu ścieżki geoedukacyjnej »Dolina Świśliny« w Górach Świętokrzyskich* (dr hab. Anna Fijałkowska-Mader, mgr inż. Ewelina Bąk, mgr inż. Karolina Bieńko, mgr inż. Agnieszka Milianowicz – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy); *Aspekt samorządowo-społeczny w procesie zagospodarowania nieczynnego kamieniołomu piaskowca w Gminie Kozy (woj. śląskie)* (mgr inż. Agnieszka Handzlik – Urząd Gminy Kozy); *Perspektywy popularyzacji geoturystyki i geoedukacji wśród studentów turystyki* (dr Andrzej Kacprzak – Uniwersytet Wrocławski, mgr Monika Cychowska-Nowak – Sudecka Zagroda Edukacyjna, Stowarzyszenie Kaczawskie/Geopark Kraina Wygastych Wulkanów).

Podczas ostatniej sesji „Potencjał do kreowania turystycznego produktu geokulturowego na Roztoczu Wschodnim” poruszono następujące zagadnienia: *Dziedzictwo geologiczne Roztocza Wschodniego w świetle koncepcji świadczeń ekosystemowych* (dr hab. Teresa Brzezińska-Wójcik – UMCS, dr hab. inż. Jan Urban – Instytut Ochrony Przyrody PAN); *Zasoby kulturowe jako podstawa do kreowania produktu geoturystycznego na Roztoczu Wschodnim* (dr Renata Krukowska, dr Joanna Szczęsna – UMCS); *Możliwości wykorzystania zasobów geoturystycznych Roztocza Wschodniego w edukacji dzieci i młodzieży* (dr Joanna Szczęsna – UMCS); *Produkt turystyczny w planowaniu i zarządzaniu przestrzenią* (dr hab. Bogusława Baran-Zgłobicka, mgr inż. Jakub Skibiński – UMCS).

W trakcie wszystkich sesji dyskutowano nad różnymi podejściami do kreowania geoprodktu oraz sposobami ich udostępniania i popularyzacji wśród szerokiego grona odbiorców.

Okazją do dyskusji nad kwestiami dotyczącymi turystycznego udostępniania geostanowisk oraz ochrony dziedzictwa geologicznego była również sesja posterowa

Fot. Wrona Burczko

wa. Przyczynę do niej stanowiły m.in. przykłady z Torunia, Rudek koło Nowej Słupi w Górach Świętokrzyskich, polsko-niemiecki Światowy Geopark UNESCO Muskau Faltenbogen/Łuk Mużakowa.

Dodatkowo dzięki warsztatom terenowym prowadzonym przez dr hab. Teresę Brzezińską-Wójcik oraz dr hab. Ewę Skowronek (UMCS) uczestnicy poznali wybrane przykłady zasobów geologicznych i kulturowych Roztocza Wschodniego. Dyskusja koncentrowała się wokół możliwości turystycznego udostępnienia od-

ślonięć utworów miocenu w Hucie Różanieckiej oraz na górze Brusno wraz z wielowątkowym kontekstem wielokulturowym w nawiązaniu do nieistniejącego ośrodka kamieniarskiego w Starym Bruśnie i nagrobków na nekropolii w Nowym Bruśnie.

Forum było dobrą okazją nie tylko do nawiązania nowych kontaktów z miłośnikami przyrody nieożywionej, ale także do wymiany doświadczeń zwłaszcza w kontekście projektu geoparku na Roztoczu.

Teresa Brzezińska-Wójcik

Spotkania z Fizyką i Matematyką

W październiku na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki miał miejsce kolejny cykl „Spotkań z Fizyką i Matematyką”. Wykłady poprowadzili doświadczeni nauczyciele akademicy, którzy w przystępny i zrozumiały sposób wyjaśnili wybrane zagadnienia.

9 października wykład pt. *Dialog o pierwiastku z dwóch i niemych liczbach* wygłosił dr Jerzy Mycka. Uczestnicy mieli okazję poznać różne etapy rozwoju pojęcia „liczba” oraz znaleźć odpowiedź na następujące pytania: na czym polega sztuka podwajania figur i brył geometrycznych? jak szukać wspólnej miary różnych odcinków? które z liczb ciągle milczą (*numeri surdi*)? dlaczego drukarze używają formatu A? co Pierre Wantzel myślał o linijce i cyrkułu? czy istnieją liczby, których się nie da policzyć?

16 października miał miejsce kolejny wykład pt. *Od średniej arytmetycznej do średniej potęgowej oraz metoda k-średnich w uczeniu maszynowym*. Dr Tomasz Walczyński przedstawił różne rodzaje średnich jako przykłady miar statystycznych tendencji centralnej. Ponadto omówił algorytm uczenia oraz metodę k-średnich i jej zastosowania w analizie skupień (segmentacji, klastrowaniu).

23 października wykład pt. *Flatlandia, czyli kraina... materiałów dwuwymiarowych* wygłosił prof. dr hab. Mariusz Krawiec. *Flatlandia, czyli kraina płaszczyzn*

to tytuł książki napisanej przez Edwina Abbotta prawie półtora wieku temu. Opisuje ona życie bohaterów, tytułowych płaszczyzn, w świecie dwuwymiarowym. Współczesną analogią tego świata w naszym życiu mogą być materiały dwuwymiarowe, których prekursorem jest grafen – kryształ węgla o grubości pojedynczej warstwy atomowej. Ogromny sukces grafenu spowodował, że w ciągu ostatnich lat zaczęto syntetyzować i intensywnie badać inne materiały o podobnej budowie. Podczas spotkania zostały omówione wybrane właściwości i zastosowania takich materiałów.

Ostatni wykład odbył się 30 października. Dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS zaprezentował temat *Dlaczego krótsze jest lepsze: Świat krótkich impulsów światła – Nagroda Nobla z fizyki 2023*. W swoim wystąpieniu przedstawił najnowsze odkrycia i zastosowania attosekundowych impulsów światła, a także podzielił się swoją pasją i wiedzą na temat rosnącej roli technologii laserowych w badaniach naukowych. Uczestnicy poznali również osiągnięcia i sylwetki tegorocznych laureatów Nagrody Nobla z fizyki.

Wykłady zostały zrealizowane w ramach projektu „Ucz się z MaFi-ą 3”, finansowanego z budżetu państwa z programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” – moduł: Popularyzacja nauki i promocja sportu.

Marta Kostrzewa

Wydział Ekonomiczny rozwija współpracę międzynarodową

W dn. 16–20 października dziekan Wydziału Ekonomicznego dr hab. Mariusz Kicia przebywał na Wydziale Ekonomii i Nauk o Administracji tureckiego Selçuk Üniversitesi w Konya w ramach mobilności finansowanej z programu Erasmus+. Podczas pobytu przeprowadził zajęcia poświęcone ekonomii i finansom eksperymentalnym dla studentek i studentów kierunku Business Administration oraz projektowaniu i realizacji badań eksperymentalnych w naukach społecznych dla słuchaczek i słuchaczy studiów doktoranckich.

Selçuk Üniversitesi to jedna z największych tureckich uczelni, na której studiuje około 70 tys. osób. Wydział Ekonomii i Nauk o Administracji współpracuje m.in. z Uniwersytetem Szczecińskim oraz z uczelniami z Opola i Legnicy. Od 2014 r. ma też podpisaną umowę z UMCS, choć aktywność do tej pory ograniczona była tylko do jednej, krótkiej wizyty na Wydziale Ekonomicznym wykładowców tureckich w maju 2014 r. Teraz może się to zmienić.

Zainteresowanie studiami w Polsce jest w Konya zauważalne, dotyczy to także oferty UMCS. Podczas pobytu dziekana WE odbywały się konsultacje dla tureckich studentów, którzy pytali o studia anglojęzyczne na naszym Uniwersytecie, zasady rekrutacji i warunki studiowania. Zainteresowani byli zwłaszcza kierunkami: International Relations (Wydział Politologii i Dziennikarstwa) oraz Data Science (Wydział Ekonomiczny), które mogliby kontynuować na poziomie magisterskim jako przyszli absolwenci licencjatu Business Administration, jedyne go kierunku na Wydziale Ekonomii i Nauk o Administracji Uniwersytetu Seldżuckiego, oferowanego w języku angielskim. Z największym zainteresowaniem przy-

jęta byłaby jednak możliwość kontynuowania studiów na UMCS na kierunku biznesowym, takim jak Business Administration czy Business Management. Nie jest to pierwszy taki sygnał z zagranicznych ośrodków, będziemy zatem rozważać na Wydziale Ekonomicznym poszerzenie oferty studiów anglojęzycznych o taki kierunek.

Pobyt na Selçuk Üniversitesi był też świetną okazją do spotkań i rozmów na temat współpracy dydaktycznej i badawczej pomiędzy naszymi uniwersytetami. Wydział Ekonomii i Nauk o Administracji uruchamia w listopadzie laboratorium ekonomii eksperymentalnej, dla której projektuje pierwsze badanie, odwołujące się do teorii gier i elementów ekonomii behawioralnej (*nudge theory*). Badacze chcą sprawdzić, w jaki sposób można oddziaływać na decyzje producentów zbóż, którzy nadmiernie eksploatując zasoby wód podziemnych w okolicy Konya, doprowadzają do powstawania zapadlisk powierzchni. Naukowcy z laboratorium zainteresowani są współpracą w zakresie projektowania i realizacji eksperymentów oraz wspólnymi publikacjami, zwłaszcza w obszarze ekonomii zrównoważonego rozwoju. W semestrze letnim 2023/2024 będziemy gościć na WE wykładowcę lub wykładowczynię z Turcji w ramach obowiązującej umowy mobilności dydaktycznej.

Zespół Erasmus na Selçuk Üniversitesi podkreślał, że współpraca międzynarodowa jest ważnym elementem w strategii rozwoju całego uniwersytetu. W związku z tym otrzymaliśmy zaproszenie do prac nad przygotowaniem projektu do konkursu Horizon Europe, który ze względu na zakres może być początkiem kooperacji z innymi naszymi Wydziałami: Historii i Archeologii, Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Achiwum prywatne

oraz Artystycznym. Zaproszenie i szczegóły projektu zostały przekazane poszczególnym jednostkom. Władze Wydziału Ekonomii i Nauk o Administracji Selçuk Üniversitesi są też zainteresowane długoterminową współpracą z WE UMCS, m.in. chcą przedłużyć umowę mobilności w programie Erasmus+ na kolejne lata (aktualna obowiązuje do końca bieżącego roku akademickiego), a także poszerzyć ją o mobilności dla pracowników administracji oraz aplikowanie do tureckiej agencji wymiany akademickiej o grant na sfinansowanie długoterminowego pobytu badawczo-dydaktycznego na Selçuk Üniversitesi w roku akademickim 2024/2025.

Wizyta na Selçuk Üniversitesi i rozmowy o współpracy z Wydziałem Ekonomicznym nie miałyby miejsca, gdyby nie konferencja, która odbyła się w dn. 19–20 października. Brawijaya International Conference on Economics, Business and Finance 2023 (BICEBF) organizowana była w tym roku przez University of Brawijaya oraz Social Science & Business Research Network (SSBRN) z Indonezji na Selçuk Üniversitesi w Konya, zaś WE UMCS był jednym ze współorganizatorów tego międzynarodowego wydarzenia razem z Universitas Jenderal Soedirman (Indonezja), Petroleum-Gas University of Ploiesti (Rumunia) i Institute of National Economy-Romanian Academy (Rumunia). Dr hab. Anna Wawryszak-Misztal z Katedry Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości otrzymała zaproszenie do wygłoszenia wykładu jako *keynote speaker* (*Women in leadership positions: challenges and opportunities*), zaś

dziekan dr hab. Mariusz Kicia uczestniczył w towarzyszącej konferencji Forum Dziekanów, a na jednej z sesji przedstawiał wyniki prowadzonych badań na temat akceptacji rozwiązań fintechowych (*Financial expert or influencer? How a recommendation impacts the fintech acceptance rate among Polish individual investors*).

Podczas Forum Dziekanów prezentowany był nasz Uniwersytet, Wydział Ekonomiczny oraz możliwości badawczej i dydaktycznej współpracy międzynarodowej. Pierwszym efektem jest zaproszenie do wygłoszenia wykładu (online) dla studentów kolejnego wydziału University of Brawijaya w Indonezji. Będzie to już czwarty taki wykład. W ciągu ostatnich kilku miesięcy prelekcje dla studentów dwóch indonezyjskich uniwersytetów wygłosili dr hab. Elżbieta Bukalska, prof. UMCS z Katedry Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości oraz dr hab. Mariusz Kicia z Katedry Bankowości i Rynków Finansowych. Natomiast w czerwcu wykład dla studentów kierunku finanse i rachunkowość UMCS poprowadziła dr Felizia Arni z University of Surabaya w ramach inicjatywy „WE Go Global”, cyklu wykładów prezentujących wybrane aspekty ekonomii, finansów i zarządzania w różnych gospodarkach na świecie. Przygotowywane są także wspólne artykuły naukowe.

Współpraca z indonezyjskimi uniwersytetami rozpoczęła się w 2019 r., a po przerwie wymuszonej pandemią, od 2022 r. jest coraz bardziej intensywna. Liczymy na to, że podobnie będzie w przypadku Selçuk Üniversitesi.

Mariusz Kicia

Pogranicza kulturowe dla archeologii to prawdziwa „kopalnia skarbów”

Pogranicze polsko-ruskie w średniowieczu to jeden z ciekawszych, inspirujących i rozwojowych tematów badawczych, które są realizowane w Instytucie Archeologii UMCS. Ostatnie lata obfitowały w wydarzenia archeologiczne za sprawą badań przeprowadzonych w ramach dwóch projektów naukowych. Kierownikiem obu jest dr Tomasz Dzieńkowski, ale ekipę badawczą tworzą specjaliści z różnych ośrodków (Warszawa, Rzeszów, Lipsk, Kraków, Poznań, Bristol, Zurych). Projekt o wdzięcznym tytule „Między Wschodem a Zachodem. Książęca rezydencja typu *motte* z XIII w. w Chełmie – kulturowa rewolucja na pograniczu”, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w ramach programu MINIATURA, wystartował dwa lata temu i dotyczy badań nad średniowiecznym ośrodkiem w Chełmie. Możliwość wyjazdów studyjnych do instytutów badawczych w Nitrze (Słowacja), Ołomuńcu (Czechy) i Lipsku (Niemcy) zaowocowała zebraniem pokażnej liczby danych potwierdzających, że wzniesiona w latach 30. XIII w. rezydencja książęca była niezwykle nowatorska architektonicznie i wzorowała się na zachodnioeuropejskich założeniach typu *motte*, które do Europy Środkowo-Wschodniej dotarły nieco później, bo w drugiej połowie XIII w. Zatem rewolucja kulturowa zaczęła się nie gdzie indziej jak na Pograniczu!

Warto przypomnieć, iż Chełm w XIII w. był ważnym ośrodkiem grodowo-osadniczym, a jego „kariera” rozpoczęła się wraz z akcją osadniczą księcia Daniela

Romanowicza, której jednym z elementów była budowa rezydencji książęcej składającej się z budowli wieżowej z kaplicą o bogatym wystroju. Budowle kamienne i ceglane wykonał warsztat sprowadzony z Europy Zachodniej, a najlepsze analogie dla rezydencji znajdujemy w obiektach typu *motte*, w których zabudowę umieszczano na nasypie. Klasycznym przykładem europejskich *motte* są wieża na kopcu zamku w Windsorze (Anglia) i zamek w Gisors (Francja). Były to siedziby rezydencjalno-obronne fundacji królewskiej, książęcej, rycerskiej i biskupiej powszechne na terenie całej Europy, które tak pięknie zilustrowano na tkaninie z Bayeux. Chełmska siedziba odbiegała nieco od standardowych założeń XI-wiecznej Europy, ale analogii możemy szukać zarówno w Niderlandach (Borssele), Anglii (Farnham) czy włoskim San Marco Argentano (Kalabria).

Dzięki współpracy z mgr. szt. Grzegorzem Więckiem z Wydziału Artystycznego udało się zrekonstruować formę założenia, oczywiście na tyle wiernie, na ile pozwalały wyniki badań archeologicznych. Pełne opracowanie wyników badań ukaże się w postaci artykułu.

Drugi projekt finansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz UMCS dotyczył badań w Czermnie i miał szczególne zadanie – rozpoznać, jakie „skarby” archeologiczne kryją się na stanowisku określanym jako podgrodzie „Zamczysko”.

Warto dodać, iż Czerarno, położone 120 km od Lublina, to dzisiaj niewielka miejscowość, ale – jak wskazują

Oprac. Grzegorz Więcek

↑ Chełm – rezydencja książęca (faza II)

dane archeologiczne – z „wielką” historią. Identyfikowane jest z historycznym Czerwieniem (Grody Czerwieńskie), znanym ze źródeł pisanych i wzmiankowanym pod słynnym rokiem 981: „Poszedł Włodzimierz ku Lachom i zajął grody ich: Przemyśl, Czerwień i inne grody (...)”. Pozostaje jednym z ważniejszych środkowo-europejskich stanowisk z okresu wczesnego średniowiecza. Według ustaleń archeologów ośrodek grodowy położony nad rzeką Huczwą był miejscem wymiany handlowej, pełnił również funkcję obronną i mieszkalną. Stanowisko do dzisiaj intryguje badaczy swoim bogactwem, a turystów zadziwia... pozostałościami grodu w postaci 6-metrowych wałów. W dolinie rzeki tuż pod ziemią skrywają się relikty cmentarzysk i osad, niegdyś tętniących życiem i rozciągających się na przestrzeni ponad 150 ha. Ponadlokalne znaczenie ośrodka podkreślają również unikatowe zabytki – skarby ozdób srebrnych, akcesoria kupieckie, militaria, sakralia i przedmioty codziennego użytku.

Dwa sezony badań wykopaliskowych na podgrodzium przyniosły sensacyjne wyniki, a ich odkrywcami byli również studenci Instytutu Archeologii UMCS, biorący udział w praktykach wykopaliskowych wraz z mgr Moniką Maziarczuk. Badania georadarowe potwierdziły uporządkowaną zabudowę mieszkalną i gospodarczą na 5-hektarowym podgrodzium, zaś w części północnej odkryto duży budynek o niejasnej funkcji (rezydencja, świątynia, budynek gospodarczy). Właściwa interpretacja będzie możliwa dopiero po badaniach wykopaliskowych. Z kolei wykopy odsłoniły konstrukcje drewniane ulicy-traktu wewnętrznego, jamy gospodarcze, w których przechowywano produkty i które wykorzystywano do prac gospodarczych i rzemieślniczych. Pozyskano ponad 40 tys. zabytków, wśród których szczególnie cenne są szklane i metalowe ozdoby, brązowe aplikacje, ołowiane plomby, wyroby kościane i z poroża (zdobiona pobocznica wędzidła końskiego, szydła, oprawki) oraz oczywiście cała grupa naczyń glinianych. Niezwykle treściwa pod względem naukowym była współpraca ze specjalistami – geomorfologami,

Fot. Tomasz Dzieńkowski

gleboznawcami z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS w osobach: prof. dr. hab. Jana Rodzika, dr. hab. Piotra Zagórskiego, prof. UMCS, dr. Piotra Demczuka i dr. Jarosława Pietruczuka pod kierunkiem prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego.

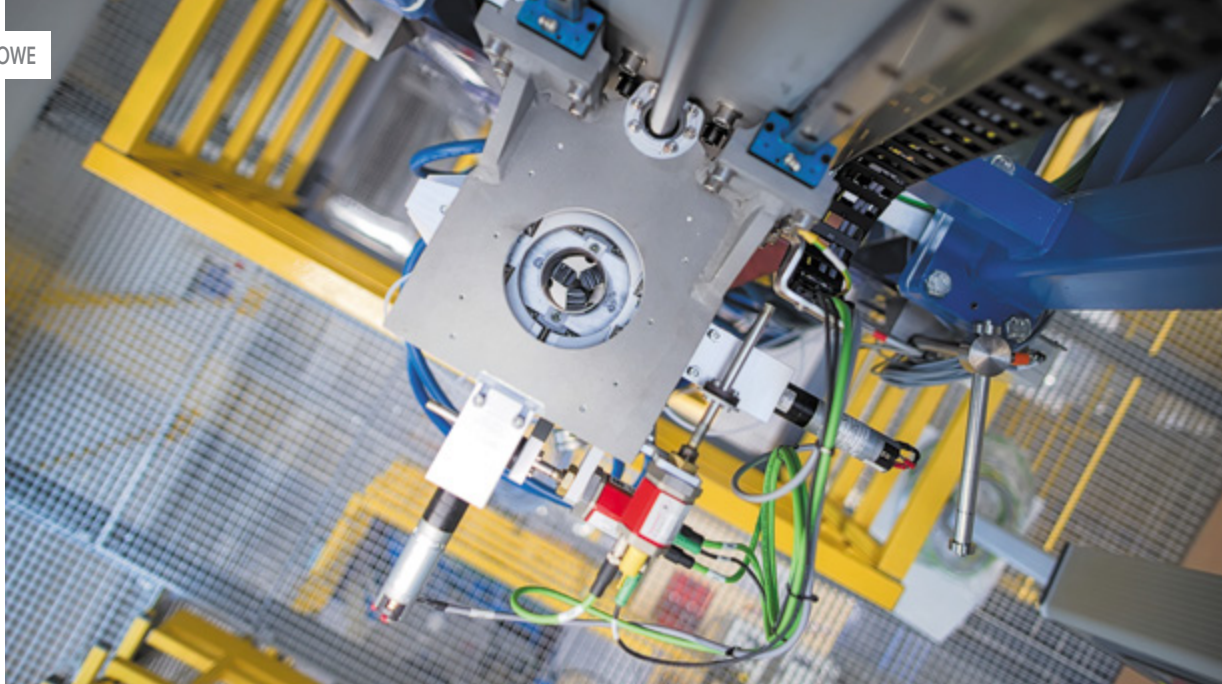
Swoistym game changer'em okazały się datowania dendrochronologiczne, które – jeśli chodzi o konstrukcję traktu – wykazały, że drewno tu użyte ścięto w latach 70. i 90. X w. Taka datacja potwierdza funkcjonowanie osadnictwa w X w., a więc bardzo prawdopodobnym jest, iż Czerxmno to historyczny Czerwień.

Badania nad zespołem osadniczym w Czerxmnie trwają już niemal 100 lat. W ostatnich dekadach możliwa jest szersza współpraca różnych ośrodków – UMCS (archeolodzy i geografowie), Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Instytutu Historii i Kultury w Lipsku (GWZO), co pozwala generować więcej danych, uzyskiwać nowej jakości informacje, a tym samym poszerzać naszą wiedzę o średniowiecznej historii tej części Europy.

Tomasz Dzieńkowski

↑ Czerxmno
– badania
wykopaliskowe

Wieża do wyciągania światłowodów, która powstała w ramach projektu NLPQT →

Fot. Bartosz Prohl

Podsumowanie projektu pn. „Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych (NLPQT)”

W dn. 19–20 października w Warszawie przedstawiciele Instytutu Nauk Chemicznych wzięli udział w konferencji podsumowującej ogólnopolski projekt pn. „Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych (NLPQT)”. W spotkaniu naukowym zorganizowanym przez Wydział Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego wzięli udział: zastępca dyrektora INCh dr hab. Katarzyna Szymczyk, prof. UMCS i kierownik Pracowni Technologii Światłowodów dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS. Podczas wydarzenia mgr inż. Adam Paździor przedstawił prezentację pt. „Fiber-optic sensor for monitoring critical bolted connections in space applications”, dotyczącą przebiegu prac (przeprowadzonych przez Pracownię) nad stworzeniem czujnika światłowodowego do monitorowania krytycznych połączeń śrubowych w zastosowaniach kosmicznych.

Rozwój diagnostyki medycznej, wzmocnienie bezpieczeństwa cyfrowego, budowa nowych laserów czy tworzenie narzędzi do badania kosmosu to tylko niektóre z obszarów, w jakich będzie działać Narodowe Laboratorium Fotoniki i Technologii Kwantowych. Projekt powstał po to, by wspierać rozwój technologii fonicznych i kwantowych w Polsce.

Konferencja zorganizowana przez Uniwersytet Warszawski była podsumowaniem dotychczasowej realiza-

cji projektu NLPQT wśród zaangażowanych w to przedsięwzięcie ośrodków naukowych z całej Polski. Przegląd sprawozdań z zakończonych prac nad powstaniem rozbudowanej infrastruktury stał się dla naukowców okazją do wymiany doświadczeń oraz lepszego rozpoznania potencjału współpracy między poszczególnymi podmiotami konsorcjum i instytucjami zewnętrznymi jak m.in. Europejska Agencja Kosmiczna.

NLPQT ma na celu budowę nowoczesnej infrastruktury badawczej, z której mogliby korzystać zarówno naukowcy, jak i przedsiębiorcy. Na jego podstawie powstało konsorcjum o ogólnopolskim charakterze. Kieruje nim prof. Czesław Radzewicz z Wydziału Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Oprócz UW do konsorcjum należą: Instytut Chemii Fizycznej PAN, Politechnika Śląska, Politechnika Wrocławska, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (jednostka Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN), Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika.

Dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS jest członkiem Komitetu Sterującego, który koordynuje i nadzoruje działalność konsorcjum. Dzięki jego zaangażowaniu zakończono istotny etap realizacji projektu na Wydziale Chemii UMCS, czyli rozbudowę nowoczesnej infra-

struktury do wytwarzania światłowodów. W kwietniu 2021 r. ukończono remont pomieszczeń technologicznych Pracowni. Najważniejsze pomieszczenia powiększyły się o dodatkową przestrzeń i zakupiono nową aparaturę, m.in. najnowocześniejsze optyczne analizatory widma, źródło supercontinuum, reflektometr optyczny z funkcją czujnika rozłożonego, urządzenie do wytwarzania kombajnerów światłowodowych oraz zestaw do analiz mechanicznych. Projekt pozwolił również na sfinansowanie zakupu profesjonalnej wyciągarki do światłowodów o wysokości roboczej 10 m.

Projekt jest podzielony na trzy obszary tematyczne: Krajowy System Wytwarzania i Dystrybucji Wzorcowej Nośnej Optycznej, Laboratorium Technologii Fotonicznych oraz Laboratorium Technologii Kwantowych.

Udział Pracowni Technologii Światłowodów w NLPQT dotyczy m.in.: projektowania, charakterystyki i wytwarzania specjalistycznych światłowodów szklanych i polimerowych, w tym światłowodów wysoce nieli-

niowych do konwersji częstotliwości i generowania supercontinuum; produkcji i oczyszczania materiałów do technologii światłowodów; projektowania i realizacji urządzeń do produkcji światłowodów; wytwarzania powłok funkcjonalnych poprzez strukturyzację powierzchni; konstrukcji i praktycznej realizacji sensorów światłowodowych opartych na światłowodowych siatkach Bragga i siatkach długookresowych, w tym światłowodowych sensorów rozproszonych, oraz sensorów interferencyjnych i polaryzacyjnych.

Projekt NLPQT został dofinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020 (Oś priorytetowa IV: Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego, działanie 4.2: Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki). Wartość dofinansowania projektu dla UMCS wyniosła 11 802 367,42 zł.

Urszula Jackowska

Noc Innowacji

20 października odbyła się kolejna edycja Nocy Innowacji, inicjatywy zorganizowanej w ramach Digital Festival 2023. Jej głównym celem jest otwarcie dla wszystkich świata nowych technologii i sztucznej inteligencji na każdym poziomie zaawansowania. Wydarzenie miało zachęcać do poznania i nabywania nowych umiejętności, rozwijania kompetencji przyszłości i osiągnięcia postępu zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym.

Dr hab. Grzegorz Wójcik, prof. UMCS podczas Nocy Innowacji wygłosił prelekcję pt. *Badanie zespołu przewlekłego zmęczenia i mgły mózgowej metodami elektroencefalografii ilościowej i uczenia maszynowego*. Związek między mgłą mózgową a COVID-19 jest interesującym obszarem badawczym, który stał się bardziej widoczny w miarę rozwoju pandemii. Chociaż COVID-19 jest przede wszystkim chorobą układu oddechowego, to jednak wpływa również na układ nerwowy i może prowadzić do wystąpienia objawów związanych z mgłą mózgową u niektórych pacjentów.

Mgła mózgową, znana także jako „mózg mglisty” lub „mgła umysłowa” (ang. *brain fog*), to termin używany do opisanego subiektywnego uczucia dezorientacji, zamętu umysłowego oraz trudności w koncentracji, myśleniu i przetwarzaniu informacji. Osoby doświadczające mgły mózgowej często opisują to jako uczucie, jakby ich umysł był zawieszony w obłokach lub otulony mgłą, co utrudnia wykonywanie codziennych zadań i myślenie klarowne. Jest ona objawem wielu różnych stanów zdrowia i schorzeń, takich jak zespół przewlekłego zmęczenia, depresja, lęki, stres, choroby autoimmunologiczne, a także może być efektem ubocznym stosowania niektórych leków. W pewnych przypadkach mgła mózgową może być spowodowana brakiem snu, niedożywieniem lub stresem, dlatego zdrowy styl życia i odpowiednia higiena snu mogą pomóc w jej łagodzeniu.

W trakcie wykładu zaprezentowane zostały także wyniki najnowszych badań prowadzonych w Katedrze Neuroinformatyki i Inżynierii Biomedycznej, które polegały na analizie sygnału EEG grupy pacjentów oraz grupy kontrolnej metodami uczenia maszynowego.

*Grzegorz Wójcik
Marta Kostrzewa*

Olomouc Biannual 2023

W dni. 16–18 października na Uniwersytecie Palackiego w Ołomuńcu odbyła się konferencja „Aurora Olomouc Biannual 2023”. Nasz Uniwersytet, reprezentowany przez dyrektora Centrum ECOTECH-COMPLEX prof. dr. hab. Ryszarda Naskręckiego, został zaproszony na to wydarzenie jako partner UPOL.

Konsorcjum Aurora zostało zawiązane w ramach European Universities Initiative przez dziewięć uniwersytetów: Vrije Universiteit Amsterdam, University of Iceland, University of East Anglia, University of Duisburg-Essen, University Federico II of Naples, Universitat Rovira i Virgili, Universität Innsbruck, Palacký University Olomouc, Copenhagen Business School, Université Paris-Est Créteil oraz University of Minnesota (USA) jako tzw. partner globalny konsorcjum. Warto wspomnieć, że European Universities Initiative to inicjatywa, która została stworzona przez Komisję Europejską dla wzmocnienia wymiany akademickiej i międzynarodowej konkurencyjności europejskich szkół wyższych oraz ich współpracy w kierunku nowoczesnego kształcenia i badań. Jest finansowana z programu Erasmus+ i ma wspierać sojusze zawarte między instytucjami szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech krajów członkowskich Unii Europejskiej lub innych krajów programu.

Podczas wydarzenia, oprócz oficjalnych spotkań rektorów, rady konsorcjum i koordynatorów, odbyły

się sesje plenarne, tematyczne oraz – najciekawsze dla uczestnika zewnętrznego – panele dyskusyjne. W panelu pn. „Wpływ i rola uniwersytetów europejskich na przyszłość szkolnictwa wyższego w Europie” przedstawiono wiele informacji, z których można było dowiedzieć się, jak współpraca w ramach sojuszy wpływa pozytywnie na rozwój poszczególnych uczelni. W panelu pn. „Alliance Exchange – równoważenie edukacji, innowacji badawczych i odpowiedzialności społecznej” rozmawiano o największych wyzwaniach związanych z poszukiwaniem równowagi pomiędzy różnymi obszarami aktywności współczesnych uniwersytetów. Z kolei w panelu „W stronę europejskich sojuszy uniwersyteckich skupionych na studentach” żacy z uczelni działających w konsorcjum Aurora dyskutowali o tym, jak najefektywniej wykorzystać szanse i możliwości, jakie ono stwarza.

Ciekawym doświadczeniem było zapoznanie się z funkcjonowaniem Aurora Institute, czyli wirtualnego centrum, łączącego kluczowe elementy współpracy w ramach konsorcjum. Zarówno oficjalne punkty programu, jak i mniej oficjalne spotkania oraz rozmowy pozwoliły wyrobić sobie pogląd, że konsorcjum niezwykle ambitnie traktuje nowe możliwości współpracy, a tych dziewięć współpracujących ze sobą uniwersytetów tworzy społeczność opartą na wspólnych wartościach i celach, które chcą razem osiągnąć.

Ryszard Naskręcki

IV konferencja naukowa z cyklu „Inwestycje Alternatywne”

20 października odbyła się konferencja naukowa „Inwestycje Alternatywne 2023”, zorganizowana już po raz czwarty przez Katedrę Ubezpieczeń i Inwestycji.

Konferencja została objęta patronatem Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk. W tym roku odbywała się w formule zdalnej na platformie MS Teams. Spotkała się z dużym zainteresowaniem środowiska naukowego oraz praktyków – wzięło w niej udział około 150 uczestników z ponad 30 ośrodków naukowych.

Konferencję rozpoczęto od sesji plenarnej, w której wystąpili zaproszeni goście: prof. dr hab. Krzysztof Jajuga z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu z referatem *Alternatywne inwestycje – problemy zarządzania portfelem*, prof. dr hab. Małgorzata Zaleska reprezentująca Komitet Nauk o Finansach PAN oraz Szkołę Główną Handlową w Warszawie z referatem *Wszecobecnny bankowy moral hazard* oraz prof. dr hab. Anna Szelągowska ze Szkoły Główniej Handlowej w Warszawie z referatem *„Demonstrator Technologii” jako przykład innowacyjności w budownictwie społecznym*. Następnie w dwóch turach odbyło się sześć równoległych sesji tematycznych: „Nieruchomości – inwestycje tradycyjne czy alternatywne?”, „Alternatywne źródła kapitału w rozwoju gospodarki”, „Kryptoaktywa: kryptowaluty, CBDC, tokeny NFT”, „Nieruchomości – część 2. Rynek towarów, surowców, walut – tradycyjny czy alternatywny?”, „Inwestycje emocjonalne”, „Prawne aspekty inwestycji alternatywnych”. Większość z prezentowanych referatów dotyczyła ekonomicznych aspektów inwestycji, ale nie tylko. Jedną z sesji tematycznych była poświęcona prawnym aspektom inwestycji alternatywnych, co okazało się istotnym uzupełnieniem podejmowanej w trakcie obrad tematyki. W sumie w sesji wprowadzającej oraz w sześciu równoległych sesjach tematycznych wygłoszono łącznie około 50 referatów, będących pokłosiem prowadzonych badań nad rozwojem szeroko rozumianych inwestycji alternatywnych.

Efektom konferencji będzie kolejna już monografia oraz publikacja tekstów naukowych w czasopiśmie „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio H – Oeconomia”.

Wydarzeniu towarzyszył Konkurs o Nagrodę Dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów UMCS na najlep-

szy tekst naukowy nadesłany na konferencję. W tym roku Kapituła Konkursu, której przewodniczyła dr hab. Jolanta Szołno-Koguc, prof. UMCS, dyrektor wymienionego Instytutu, nagrodziła *ex aequo* I miejscem dwa opracowania naukowe: mgr. Krzysztofa Drózdza – *Inwestycje alternatywne na przykładzie rynku drzewnego* oraz mgr. Michała Włodarczyka – *The Economic Impact of AI-Generated Art on the NFT Market*.

Po pozytywnych opiniach uczestników, podkreślających znaczenie konferencji jako platformy wymiany poglądów i prezentowania najnowszych wyników badań, można stwierdzić, że konferencja naukowa z cyklu „Inwestycje alternatywne” na trwałe wpisała się w krajobraz środowiska naukowego.

Teresa Bednarczyk
Ilona Skibińska-Fabrowska
Katarzyna Królik-Kołtunik

Fot. Wojciech/Freepik

Jubileuszowa konferencja rusycystów UMCS

W dn. 28–29 września odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Rusycystyka po 2022 roku: kontynuacja badań i nowe wyzwania / Русистика после 2022 года: традиции и новые перспективы”, połączona z jubileuszem prof. dr. hab. Romana Lewickiego, kierownika Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego, znanego teoretyka i praktyka przekładu, językoznawcy i leksykografa, oraz dr hab. Aliny Orłowskiej, prof. UMCS z Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego, cenionej badaczki folkloru, literatury i kultury rosyjskiej. Dostojni Jubilaci, pracując w murach UMCS naukowo, pełniąc funkcje kierownicze oraz kształcąc młodzież akademicką przez ponad 45 lat, wnieśli ogromny wkład w rusycystykę lubelską. Dwudniowe spotkanie w międzynarodowym gronie, odbywające się w formule zdalnej, było zarazem okazją do obchodów 60-lecia rusycystyki na UMCS.

W jubileuszowej konferencji uczestniczyło około 50 badaczy z krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich, m.in. z: Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, a także z uczelni z Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec i Łotwy. Do grona prelegentów dołączyli niezależni badacze z Rosji i Białorusi. Liczną grupę uczestników stanowili naukowcy z Uczelni macierzystej, przed laty studenci i uczniowie Jubilatów, dziś współpracownicy oraz kontynuatorzy badań rusycystycznych i szerzej – sławistycznych, prowadzonych na UMCS.

Podczas otwarcia konferencji głos zabrał prof. dr hab. Arkadiusz Bağajewski, dyrektor Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, który podkreślił złożone okoliczności, z jakimi mierzy się rusycystyka po 2022 r. W imieniu organizatorów gości i Jubilatów powitał prof. dr hab. Siergiej Kowalow, kierownik Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego, przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Konferencji i zarazem jej inicjator.

W dalszej części spotkania zostały przybliżone sylwetki Jubilatów przez ich dawnych doktorantów, obecnie pracowników Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego i Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego. Referat pt. *Słowo na jubileusz Pana Profesora Romana Lewickiego* wygłosiły dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek, prof. UMCS oraz dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS, zaś *Słowo na jubileusz Pani Profesor Aliny Orłowskiej* – dr Artur Sadecki. W biogramach zwrócono uwagę zarówno na

różne etapy ich kariery zawodowej, bogaty dorobek naukowy i dydaktyczny, sukcesy organizacyjne, piastowane stanowiska w strukturach uniwersyteckich, jak i zainteresowania pozanaukowe. Z kolei Jubilaci w swoich wystąpieniach wrócili wspomnieniami do różnych etapów pracy w murach UMCS, mówili o doświadczeniu współpracy międzynarodowej, kształtowaniu programów nauczania w odpowiedzi na zmieniającą się rzeczywistość oraz wyzwaniach stojących przed kierunkiem w różnych latach. Nawiązali też do osiągnięć kolegów i koleżanek starszego i młodszego pokolenia, tym samym przybliżając w zarysie historię rusycystyki na UMCS.

Panel dyskusyjny noszący znamienity tytuł „Rusycystyka na tle wojny, represji, emigracji / Русистика на фоне войны, репрессий, эмиграции” poświęcono sytuacji rusycystyki po 2022 r. Głos zabrali przedstawiciele uczelni zagranicznych i krajowych, którzy podzielili się doświadczeniem pracy i kształcenia studentów z ostatnich lat, zwłaszcza po roku 2022.

W sekcjach, poza gośćmi, referaty wygłosili pracownicy naszego Uniwersytetu: językoznawstwo – dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS, dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek, prof. UMCS, dr Leszek Mikrut, dr hab. Piotr Złotkowski, dr Dorota Głuszak; literaturoznawstwo – dr hab. Agnieszka Gozdek, prof. dr hab. Siergiej Kowalow, dr Ewa Stawinoga; w panelu dyskusyjnym wypowiedziała się dr Agnieszka Goral.

Konferencja była platformą wymiany myśli naukowej oraz okazją do uczczenia wkładu zasłużonych przedstawicieli rusycystyki lubelskiej – wybitnych naukowców oraz wytrwałych dydaktyków i organizatorów działalności kadry. Komitet Organizacyjny tworzyli: prof. dr hab. Siergiej Kowalow, dr hab. Edyta Manasterska-Wiącek, prof. UMCS, dr Dorota Głuszak, dr Artur Sadecki oraz dr hab. Ewa Białek, prof. UMCS.

Początki rusycystyki na naszym Uniwersytecie należy wiązać z utworzeniem w 1962 r. Katedry Filologii Słowiańskiej, następnie w 1963 r. Zakładu Filologii Rosyjskiej. W 1970 r. powstał Instytut Filologii Obcych, przekształcony w 1972 r. w Instytut Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej. W 1992 r. utworzono Instytut Filologii Słowiańskiej istniejący do 2019 r. Dziś kadra rusycystyczna wraz z ukraińcami, białoruszczykami i bułgarystami tworzy dwie katedry – Katedrę Językoznawstwa Słowiańskiego i Katedrę Literaturoznawstwa Słowiańskiego.

Ewa Białek

Fot. Michał Płan

III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Prawna ochrona zwierząt”

26 października na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się III Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu „Prawna ochrona zwierząt” pod hasłem „Dobrostan zwierząt. Perspektywa prawna”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji UMCS we współpracy z Katedrą Prawa Pracy, Ochrony Środowiska i Prawa Rolnego Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku oraz Fundacją Inicjatyw Akademickich w Lublinie.

Celem konferencji była wymiana poglądów przedstawicieli różnych środowisk na temat dobrostanu zwierząt, dlatego do udziału w niej zostali zaproszeni zarówno przedstawiciele świata nauki, jak i osoby, które w praktyce zajmują się ochroną zwierząt. Podczas wydarzenia dyskutowano o normatywnych podstawach ochrony dobrostanu zwierząt oraz instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych gwarancjach realizacji tej ochrony.

Otwarcia konferencji i powitania jej uczestników dokonali prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Berezka, prof. UMCS oraz dziekan WPIA prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak. Referaty wygłosili m.in.: dr hab. Anna Kalisz z mgr Dorotą Pawlicką (NSA) – *Od ochrony prawnej ku prawom zwierząt – między swia-*

domością moralną a prawną. Ewolucja podejścia na przykładzie orzecznictwa sądownoadministracyjnego; dr Małgorzata Szymańska (UMCS) – *Dobrostan zwierząt gospodarskich jako element zrównoważonego rozwoju;* mgr Kinga Welz z dr. n. wet. Mirosławem Welzem (Wojewódzki Inspektorat Weterynarii z/s w Krośnie) – *Problem bezdomności zwierząt w Polsce – stan obecny i perspektywy.*

O dużym zainteresowaniu problematyką konferencji świadczy udział w niej przedstawicieli 15 ośrodków naukowych z Polski, Włoch, Czech i Ukrainy (Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, University of Macerata, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Akademii Leona Koźmińskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Karola w Pradze, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu WSB Merito w Poznaniu, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Społecznej Akademii Nauk w Łodzi). Konferencja odbyła się w trybie hybrydowym.

Eliza Komierzyńska-Orlińska

Prezentacja koncepcji zazielenienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Lublinie

10 października w siedzibie firmy MEDISEPT Sp. z o.o. odbyło się spotkanie podsumowujące prace nad stworzeniem koncepcji zazielenienia Podstrefy Lublin – SSE Euro-Park Mielec. Celem projektu jest z jednej strony stworzenie spójnej koncepcji zieleni urządzonej, zarówno na potrzeby zlokalizowanych tam przedsiębiorstw, jak i przylegających do strefy obszarów zabudowy mieszkaniowej, a z drugiej ukazanie możliwości współpracy na linii miasto – biznes – uczelnie. W spotkaniu wzięli udział studenci i ich opiekunowie merytoryczni z ramienia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przedstawiciele firm działających w strefie, a także władz miasta, w tym prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk. Zespół projektowy z UMCS reprezentowała dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej oraz inż. Anna Puchacz ze Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”.

Spotkanie rozpoczęli pomysłodawcy projektu Przemysław Śnieżyński – prezes MEDISEPT Sp. z o.o. oraz Piotr Taracha – prezes Intrograf-Lublin S.A. Następnie głos zabrała mgr inż. Katarzyna Bujan z Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin – koordynatorka projektu. W dalszej części spotkania dr Dagmara Kociuba przedstawiła wyniki prac przedprojektowych, w tym inwentaryzacji przyrodniczo-urbanistycznych, kilkunastu analiz obszaru projektowego oraz omówiła proponowane inspiracje, ze szczególnym uwzględnieniem zagospodarowania rond mogących w przyszłości kreować wizerunek strefy. Następnie dr inż. Malwina Michalik-Śnieżek z UP przedstawiła ogólną koncepcję zagospodarowania, wzbogaconą o rozwiązania służące poprawie jakości życia mieszkańców tej części miasta oraz pracowników firm zlokalizowanych w SSE, na podstawie której wypracowano szczegółowe projekty nasadzeń dla poszczególnych ulic. Wydarzenie zakończyło uroczyste wręczenie pre-

Archiwum prywatne

Fot. <https://gospodarczy.lublin.eu/centrum-informacji/zazielenienie-specjalnej-strefy-ekonomicznej-euro-park-mielec-podstrefa-lublin-conaz-biowej/finalizacji>

zydentowi miasta dr. Krzysztofowi Żukowi podziękowań za dotychczasową współpracę od firm prowadzących swoją działalność w Lublinie.

Spotkanie było doskonałą okazją do przedstawienia koncepcji i przekonania przedsiębiorstw i władz miasta do idei zazielenienia strefy oraz zaprezentowania przykładowych rozwiązań opracowanych przez studentów.

Inicjatywa zapoczątkowana przez firmy Intrograf-Lublin S.A. i MEDISEPT Sp. z o.o. aktualnie jest w końcowej fazie realizacji. Uzgadniane są szczegółowe projekty nasadzeń dla wybranych ulic. Realizacja koncepcji będzie współfinansowana ze środków firm, które już zadeklarowały bądź zadeklarują swoje uczestnictwo w przedsięwzięciu. Pierwsze nasadzenia zaplanowano na wiosnę 2024 r.

Dagmara Kociuba

Przygotowanie cudzoziemców do studiów na UMCS

Już od kilku lat w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS wrzesień to czas intensywnej pracy dla studentów przyjętych na pierwszy rok studiów różnych kierunków na naszej Uczelni oraz dla nauczycieli CJKP, którzy pomagają młodym ludziom z Ukrainy i Białorusi udoskonalić znajomość języka polskiego.

W tym roku w intensywnym kursie online (80 h), bezpłatnym dla kandydatów, wzięło udział 105 osób. Zajęcia odbywały się codziennie (od poniedziałku do piątku) w siedmiu grupach. Program został dostosowany do potrzeb uczestników, dla których bardzo ważne jest nie tylko doskonalenie językowe, lecz także zaznajomienie z szeroko rozumianą kulturą polską, socjokulturą i realiami akademickimi; wszystko to bowiem ułatwia studentom proces adaptacji w nowym środowisku. Biegłość w posługiwaniu się językiem, znajomość norm i obyczajów polskich są najważniejszymi czynnikami wzmacniającymi pewność siebie, które pozwalają młodym ludziom zintegrować się z młodzieżą polską i z satysfakcją podjąć wyzwania akademickie. W ostatnim tygodniu zajęć studenci napisali test pod-

Fot. Wiktorja Hudy

sumowujący, tak żeby każdy mógł sprawdzić postępy w nauce, a w ostatni dzień kursu wzięli udział w grze miejskiej pt. „Labirynty Miasteczka Akademickiego”, zorganizowanej przez grupę nauczycieli CJKP.

W semestrze zimowym na najsolidniejszych studentów czeka nagroda w postaci bezpłatnego kursu języka polskiego. Wszystkim życzymy sukcesów!

Agata Małyńska

Rekonstruktorzy-historycy na Polach Chwały

W dni. 22–24 września odbyła się XVII edycja Pól Chwały, festiwalu wieńczącego sezon aktywności ruchu odtwórstwa historycznego w Polsce. Wydarzenie, jak co roku, przyciągnęło setki rekonstruktorów. W tym gronie znaleźli się też studenci z Koła Naukowego Amatorów Antyku, którzy wspólnie z kolegami z Legionu XXI Rapax oraz członkami Stowarzyszenia na Rzecz Popularyzacji Antyku „Hellas et Roma” na swój sposób „opowiadali” o antyku. Stworzyli warowny, przygraniczny obóz, przyczółek cywilizacji na skraju dzikiej germańskiej puszczy. Dało to asumpt do wykładów na temat archeologicz-

nie udokumentowanych wpływów rzymskich na ziemiach polskich.

Kluczowym punktem festiwalu był przemarsz rekonstruktorów przez centralną arenę, co wzbudziło aplauz licznej widowni.

Wyróżnikiem tegorocznej odsłony imprezy był udział w niej Wojsk Obrony Terytorialnej, połączony z żołnierską przysięgą.

Polach Chwały stały się wyjątkowym forum wymiany rekonstruktorskich doświadczeń, spotkaniem pasjonatów historii i... promowania naszej Uczelni.

Tomasz Basa

„3,2,1... Studia start!” za nami

18 października upłynął pod hasłem promocji studenckich: kół naukowych, organizacji i jednostek ogólnouniwersyteckich. Na placu Marii Curie-Skłodowskiej ich przedstawiciele zachęcali społeczność akademicką do podjęcia dodatkowych aktywności.

Pobieranie odcisków palców, quizy, występy artystyczne, uniwersyteckie koło fortuny to jedynie część atrak-

cji, które tego dnia czekały na uczestników. Spragnieni podróży mogli wziąć udział w wycieczce po kampusie uniwersyteckim, a dzięki Akademickiemu Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odpoczynek między zajęciami został urozmaicony grami planszowymi i strefą chillout. Dodatkowo wszyscy zainteresowani otrzymali darmowe bilety wstępu do Ogrodu Botanicznego UMCS oraz sadzonki roślin doniczkowych, a restauracja „Bazylika” przygotowała gorące napoje oraz słodki poczęstunek.

Przy stoisku Centrum Promocji, organizatora wydarzenia, chętni mieli okazję zapisać się do projektu „Działam dla UMCS”, umówić się na spotkanie z doradcą zawodowym oraz zakręcić słynnym już kołem fortuny i odpowiedzieć na najważniejsze pytania dotyczące funkcjonowania Uniwersytetu. Dowiedzieli się też, jakie warunki należy spełnić, aby dołączyć do Akademickiego Związku Sportowego UMCS czy największej organizacji studenckiej – Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów. Mieli również okazję przekonać się, że działalność w studenckich kołach naukowych umożliwia uzupełnienie wiedzy, zdobycie cennych umiejętności oraz nawiązanie szeroko pojętej współpracy i nowych znajomości.

Patronat medialny nad wydarzeniem sprawowali: Akademickie Radio Centrum oraz Telewizja Akademicka TV UMCS. Partnerzy: Ogród Botaniczny UMCS i restauracja „Bazylika”.

Justyna Stępnik

Fot. Bartosz Proff

Fot. Bartosz Proff

Fot. Bartosz Proff

Projekt SKNP „SmartCity” dla gminy Kraśniczyn na finiszu

11 października w Urzędzie Gminy Kraśniczyn odbyła się prezentacja projektu zagospodarowania terenu wokół zbiornika Czajki, opracowanego przez Studenckie Koło Naukowe „SmartCity” pod kierunkiem dr Dagmary Kociuby. Prezentacja miała miejsce podczas sesji Rady Gminy, w której uczestniczyli m.in. wójt Monika Grzesiuk, sekretarz Waldemar Federowicz, przewodnicząca rady Maria Szpak oraz radni. UMCS reprezentowały dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej, inż. Anna Puchacz – koordynatorka projektu, a także Weronika Dajek, Marta Piesta, Weronika Szymanek i Aleksandra Zajac z SKNP „SmartCity”.

Po oficjalnym powitaniu odbyła się prezentacja projektu, którą poprowadziła inż. Anna Puchacz. Przed-

Archiwum SKNP SmartCity

stawiła jego główne założenia oraz pokazała wizualizacje przygotowane przez członków Koła.

Kolejnym etapem była dyskusja, którą moderowała dr Dagmara Kociuba. Proponowane rozwiązania bardzo spodobały się władzom gminy i radnym. W czasie dyskusji padły nowe pomysły i propozycje, które zwiększą funkcjonalność zagospodarowania tego terenu. Omawiano również możliwości pozyskania środków na realizację projektu.

Na koniec władze złożyły podziękowania na ręce dr Dagmary Kociuby.

Projekt jest realizowany w ramach Grantu Władz Rektorskich UMCS.

Dagmara Kociuba

„Red & Blue – czyli weryfikacja i zarządzanie incydentami bezpieczeństwa” – meetup

19 października na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyło się spotkanie z Dawidem Jankowskim, Competency Center Directorem z Sii Polska, specjalistą z ponad 15-letnim doświadczeniem w tworzeniu i zabezpieczaniu oprogramowania. Wydarzenie skierowane było do wszystkich osób zainteresowanych tematyką Cybersecurity, zarówno studentów, jak i pracowników technicznych.

Gość wygłosił prelekcję pt. *Weryfikacja podstawą bezpieczeństwa*, w której omówił różne metody weryfikacji w procesie zapewnienia bezpieczeństwa organizacji. Wskazał również różnice między nimi i wyjaśnił, kiedy warto je stosować.

W kolejnej części meetupu przedstawił prezentację pt. „Niebieska strona mocy”, dotyczącą procesu obsługi incydentów bezpieczeństwa, jego etapów oraz uczestników.

Po części prezentacyjnej odbyła się sesja pytań oraz spotkanie networkingowe, podczas którego nawiązy-

Fot. Marta Kostrzewa

wano relacje biznesowe w celu współpracy, wymiany wiedzy i zdobywania nowych umiejętności.

W spotkaniu wzięło udział około 40 osób – studentów i pracowników Wydziału.

Marta Kostrzewa

Rozmowa z Aleksandrą Ziemborską – koszykarką z drużyny mistrzyń Polski

Aleksandra Ziemborska należała do historycznego złotego składu Polskiego Cukru AZS UMCS Lublin. Sukcesy święci również w koszykówce 3 × 3, bo na niedawnych mistrzostwach świata wywalczyła srebro.

Ostatnie dwa lata były dla Ciebie niezwykle udane. Wywalczyłaś m.in. dwa mistrzostwa Polski, a niedawno srebro mistrzostw świata U23 w koszykówce 3 × 3. Jak na początek Twojej seniorskiej kariery, to bardzo imponujący dorobek.

Zgadza się, na razie idzie to w dobrym kierunku. Liczę, że tych osiągnięć będzie jeszcze więcej w następnych latach i że na tym się nie skończy. Na razie moją najcenniejszą zdobyczą jest wicemistrzostwo świata w koszykówce 3 × 3. Ten medal znaczy dla mnie naprawdę wiele, bardzo chciałam go zdobyć. Było to chyba widać w każdym meczu, bo starałam się dać z siebie wszystko. Wiedziałam, że taka szansa się już nie powtórzy. Teraz za to mam szansę na zdobycze w seniorskiej koszykówce.

Czułaś, że ten medal jest w Twoim zasięgu?

Jak najbardziej. Jakby mi ktoś powiedział przed mistrzostwami, że zajmiemy drugie miejsce, to brałabym to w ciemno. Celowałyśmy najpierw w wyjście z grupy i dostanie się do najlepszej ósemki, a później do czwórki. Dotarliśmy jednak aż do finału i prawie go wygrałyśmy. Byłyśmy naprawdę bardzo blisko.

Twój rzut z Niemkami, który dał Wam awans do fazy pucharowej, stał się hitem w Internecie.

Musiałśmy wygrać z Niemkami pięcioma punktami, żeby wejść do najlepszej ósemki. Troszeczkę za późno się obudziłyśmy, bo przy wyniku 17:17. Byłam najbardziej doświadczoną zawodniczką w tej drużynie, jeżeli chodzi o grę 3 × 3. Czułam, że to do mnie należała rola liderki. Nie dostałam MVP mistrzostw, ale myślę, że MVP Internetu wygrałam.

Po tyłu meczach w koszykówce 3 × 3 nie odzwyczaiłaś się od grania w tej pięcioosobowej?

Miałam krótką przerwę pomiędzy jednym zgrupowaniem a drugim w zespole z Lublina, jakieś dwa tygodnie okresu przygotowawczego, później trochę znikłam, ale zdążyłam się już poznać z dziewczynami i poznać zagrywki. Myślę, że teraz będziemy się bardziej zgrywać w meczach na początku sezonu. Koszykówka 5 × 5 różni się od tej w wydaniu 3 × 3, bo piłka jest lżejsza i jest więcej koleżanek na boisku. Nie gra się ciągle jeden na jeden, ale myślę, że szybko się przystosuję i że będzie to widać w trakcie spotkań.

Co w ogóle sprawiło, że kolejny sezon z rzędu będziemy Cię oglądać w biało-zielonych barwach?

Myślę, że ten zespół może znowu grać o medale. To jest nasz cel i wierzę, że ten sezon skończymy znów na podium. Jest tu też możliwość gry w Eurolidze i pokazania się na międzynarodowym podwórku. To na pewno duża szansa dla każdej zawodniczki. Nie odstraszyła mnie zapowiedź, że to będzie kompletnie inny zespół. Nie można dwa czy trzy razy z rzędu skompletować takiego samego składu, gdyż jest to bardzo trudne. Szkoda, że odeszły dziewczyny z zeszłego sezonu. Wiadomo, zawsze trudniej jest się zgrać na nowo, kiedy dookoła są nowe twarze. Jak to wyjdzie w tym roku? Przekonamy się pod koniec sezonu, ale jestem dobrej myśli. Nowe koleżanki są bardzo fajne, miłe i mam nadzieję, że tę dobrą atmosferę będzie też widać na boisku.

Przygoda w Eurolidze już się rozpoczęła. Jak podchodzić do tych rozgrywek, w których dopiero debiutujecie?

Widać było trochę stresu całej drużyny, szczególnie w tym pierwszym meczu ze Schio. Większość składu dotąd nie występowała na aż tak wysokim szczeblu. Musimy się bardziej skupić na momentach, podczas których tracimy koncentrację i popracować nad tym, żeby utrzymać dobrą grę przez 40 minut. Wtedy jest szansa, że zdobędziemy zwycięstwo. Z meczu na mecz będzie to lepiej wyglądać, bardziej się zgramy i stanie się to taką rutyną. W tych spotkaniach w Eurolidze nie będziemy faworytkami, ale myślę, że dzięki temu możemy zaskoczyć.

Rozmawiał Rafał Małyś

Foto: iStock/freepik

Asystent dydaktyczny jako towarzysz studiowania

Początek roku akademickiego dla każdego studenta, doktoranta rozpoczynającego i kontynuującego studia jest czasem wyjątkowym, pełnym nowych wyzwań oraz możliwości realizacji indywidualnych potrzeb. Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów wychodzi naprzeciw tym potrzebom, oferując osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym osobom z niepełnosprawnościami, wsparcie w postaci asystentów dydaktycznych.

Asystenci dydaktyczni przede wszystkim uczestniczą w procesie wyrównywania szans edukacyjnych osób z indywidualnymi potrzebami. Nie wyręczają, ale towarzyszą podczas studiowania. Do ich zadań należy m.in. wsparcie studenta lub doktoranta podczas dotarcia na zajęcia dydaktyczne i powrotu z nich oraz w trakcie poruszania się po budynkach Uniwersytetu, adaptacja materiałów dydaktycznych do formatów dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, sporządzanie notatek z zajęć, pomoc w sprawach organizacyjnych, przypominanie o ważnych sprawach na Uczelni.

Wsparcie asystenta daje wiele możliwości zarówno osobom zgłaszającym chęć skorzystania z niego, jak i sa-

mym asystentom. Dzięki temu osoba z niepełnosprawnością może włączać się w społeczność akademicką, otrzymać pomoc w realizacji obowiązków edukacyjnych, poznać nowe osoby, a także pokonywać codzienne bariery. Asystenci natomiast zyskują doświadczenie w pracy zawodowej z możliwością wpisania go do CV, mogą sprawdzić się w nowych sytuacjach, wdrożyć się w obowiązki i realizację zadań w ramach podpisanej umowy, jak również nawiązać nowe relacje czy rozwijać swoje kompetencje społeczne.

Aby skorzystać z pomocy asystenta, wystarczy wypełnić internetowy formularz zgłoszeniowy dostępny na stronie UMCS w zakładce Student/Dla osób z niepełnosprawnościami/Formy wsparcia/Pomoc asystenta. Wsparcie przyznaje Komisja ds. Osób z Niepełnosprawnościami, która rozpatruje każdy przesłany przez studenta, doktoranta wniosek.

Natomiast każdy, kto chce zostać asystentem dydaktycznym, może przesłać formularz zgłoszeniowy dotyczący współpracy z asystentami w zakładce Student/Dla osób z niepełnosprawnościami/Asystenci-współpraca, a także skontaktować się z pracownikami Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego.

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji zapraszamy również do zapoznania się z *Przewodnikiem dla asystenta studenta/doktoranta z niepełnosprawnością w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej*, przygotowanym w ramach projektu współfinansowanego ze środków UE pn. „Dostępny UMCS”. Przewodnik można znaleźć na stronie internetowej Uczelni w zakładce Student/Dla osób z niepełnosprawnościami/Asystenci-współpraca.

Beata Kiczyńska

Jubileusz 50-lecia Wydziału Pedagogiki i Psychologii

Główne uroczystości jubileuszowe odbyły się w dn. 11–12 października w obiektach Wydziału Pedagogiki i Psychologii przy ul. Głębokiej. Program uroczystości prezentował się niezwykle bogato i ciekawie.

Obchody jubileuszu rozpoczęły się od spotkania z absolwentami. Zebrani mieli okazję zwiedzić nową siedzibę Wydziału na Kampusie Zachodnim, w tym Izbę Pamięci, wykonali wspólne zdjęcie pn. „Okno czasu” do pamiątkowej publikacji, spotkali się z wykładowcami, byłymi i obecnymi pracownikami oraz znajomymi z lat studenckich. Została także odsłonięta tablica upamiętniająca śp. prof. dr. hab. Mieczysława Łobockiego (1929–2012), wybitnego naukowca związanego z Instytutem Pedagogiki UMCS.

Symbolicznym punktem programu było wmurowanie kapsuły czasu z pięknym przesłaniem do przyszłych pokoleń. Następnie w Galerii Akademickiej została otworzona wystawa malarska prac pracowników WPiP pn. „Artyści 50-lecia”, połączona z pokazem plenerowym filmów i zdjęć pod hasłem „Z kart historii naszego Wydziału”. Odbyły się też prezentacje Rady Wydziałowej Samorządu Studentów i organizacji studenckich. Warto również odnotować, że Wydział przygotował pamiątkowe kartki pocztowe przedstawiające siedziby instytutów kiedyś i obecnie.

Część oficjalna jubileuszu odbyła się 12 października. W auli Instytutu Psychologii zgromadzili się przedstawiciele władz rektorskich, kanclerskich, kwestorskich i dziekańskich, osoby pełniące funkcje dziekańskie na WPiP na przestrzeni lat, byli i obecni pracownicy, studenci, reprezentanci różnych instytucji oraz inni za-

proszeni goście. Na początku głos zabrał rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski:

„Cieszę się ogromnie, że mogę uczestniczyć w tym wyjątkowym święcie i jubileuszu złotych godów Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Warto jednak pamiętać, że pedagogika i psychologia na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej ma znacznie dłuższą historię i korzeniami sięga do początków Uczelni. [...] To doskonała okazja do sięgnięcia pamięcią i odtworzenia głównych etapów związanych z funkcjonowaniem i rozwojem tej jednostki, ale również do zastanowienia się nad tym, co nas czeka w przyszłości – w kolejnych dekadach.

Mówiąc o Wydziale, mam na myśli z jednej strony infrastrukturę, a z drugiej przede wszystkim ludzi. [...] Obecnie jesteśmy w zupełnie nowej rzeczywistości i miejscu, które, w moim odczuciu, otwiera znakomite perspektywy do dalszego, dynamicznego rozwoju Wydziału. Są wśród nas osoby, które z tą jednostką związane są niemalże od początku jej istnienia [...]. To swoista sztafeta pokoleń i warto pamiętać, szczególnie przy okazji takich uroczystości, że na dobry wizerunek i silną markę Wydziału składają się dokonania nie tylko nas, ale i poprzedników.

Dziekan dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS wrócił wspomnieniami do dotychczasowych inicjatyw zrealizowanych w ramach jubileuszu. Prezentując Wydział, nawiązał do dawnego hasła jednostki „tradycja i nowoczesność”.

„Choć przenieśliśmy się do nowoczesności, to jednak staramy się pamiętać o naszej tradycji i historii. [...] Mamy już 50 lat i nasze nowoczesne siedziby, można powiedzieć „szklane domy”, stanowią w tej

Fot. Bartosz Proń

chwili miejsce, w którym funkcjonujemy. Do tej metafory również nawiązują szklane medale 50-lecia, które pozwalają dostrzec naszą historię, a jednocześnie nie przestaniają wizji przyszłości. [...] Wydział Pedagogiki i Psychologii w 2023 r. symbolicznie rozpoczął nowy rozdział, ale rzeczywistość przerosła chyba najśmielsze oczekiwania i wizję założycieli. Po prawie pół wieku funkcjonowania należymy bowiem do największych wydziałów na UMCS. W tym czasie studia ukończyło u nas blisko 35 tys. osób. Pięćdziesiąt lat temu, ale i jeszcze całkiem niedawno, nikt nie mógł przypuszczać, że w tym właśnie roku nasz Wydział będzie należał do najnowocześniejszych kompleksów dydaktyczno-naukowych w Polsce. [...] Musimy wspomnieć również o kadrze, bez której te wspaniałe przestrzenie nie miałyby znaczenia. To także wielka praca poprzednich pokoleń: dziekanów, dyrektorów, pracowników. Dzisiejsza pozycja Wydziału to też wspólna praca studentów, niesamowicie zaangażowanych w ożywianie tego miejsca.

Dziekan opowiedział o rozwoju kadry naukowej oraz momentach przełomowych dla Wydziału, przypomniał też największe zasługi jego twórców. Nawiązał do trudnych momentów, jak np. lekcji niezależności akademickiej oraz obywatelskiego wychowania podczas stanu wojennego, czasu pandemii, konieczności opuszczenia historycznej siedziby w centrum miasta i towarzyszącym temu wątpliwościom, a wreszcie przywołał czas budowy i dużą logistykę w postaci przeniesienia na kampus 2 tys. studentów i 200 pracowników.

W dalszej części wydarzenia okolicznościowe wystąpienia mieli: II wicewojewoda lubelski Bolesław Gzik, starosta lubelski Zdzisław Antoń, wicemarszałek województwa lubelskiego Zbigniew Wojciechowski, przedstawiciel Kuratorium Oświaty w Lublinie Seweryn Gąbka oraz zastępca prezydenta Lublina Mariusz Banach. Reprezentanci władz centralnych oraz samorządowych przekazali na ręce Dziekana gratulacje i słowa uznania dla społeczności Wydziału, który został uhonorowany medalem „Zasłużony dla miasta Lublin” oraz dyplomami wojewody, marszałka i starosty. Prof. dr hab. Ryszard Bera otrzymał od wiceprezydenta medal „Zasłużony dla miasta Lublin”, zaś prof. dr hab. Janusz Kirenko – „Medal Unii Lubelskiej”.

Kilka słów do zebranych skierowali: przewodnicząca Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN prof. dr hab. Agnieszka Cybał-Michalska, wiceprzewodniczący prof. dr hab. Stefan M. Kwiatkowski, a także reprezentantki innych polskich uczelni.

Fot. Michał Płatek

Fot. Michał Płatek

Kolejnym punktem programu było wręczenie medali 50-lecia jako wyróżnienia dla osób zasłużonych dla Wydziału. Na zakończenie odbyły się występy artystyczne przygotowane przez studentów oraz zaproszonych artystów.

Katarzyna Skątecka

CKF UMCS ma już 70 lat!

19 października w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyła się gala jubileuszowa z okazji 70-lecia Centrum Kultury Fizycznej. Były podziękowania, wzruszenia, radosne tańce i śpiewy oraz medale i odznaczenia dla osób, które przyczyniły się do sukcesów tej dynamicznie rozwijającej się jednostki.

W uroczystości wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, kanclerz Uczelni Grażyna Elżbieta Fiok, rektorzy i prorektorzy minionych kadencji, dziekani i dyrektorzy poszczególnych jednostek, przedstawiciele władz samorządowych, wojewódzkich i marszałkowskich, pracownicy CKF oraz miłośnicy sportu.

» Bardzo się cieszę, że mogę uczestniczyć w tym święcie, wyjątkowym dla naszej wspólnoty akademickiej. Tak znaczący jubileusz to doskonały moment do wspomnień i wzruszeń, których na pewno dziś nie zabraknie. To również dobra okazja, aby uhonorować w sposób szczególny tych najbardziej zasłużonych

– powiedział Rektor i na ręce dyrektora CKF dr. Tomasza Bieleckiego, prof. UMCS złożył podziękowania dla wszystkich, którzy przez siedem dekad uczestniczyli w krzewieniu kultury fizycznej wśród studentów.

Dyrektor CKF wspominał osoby, które zapisały się na kartach historii akademickiego sportu, wymienił najważniejsze sukcesy i osiągnięcia Centrum, a także opowiedział o początkach jednostki, kiedy to zgodnie z uchwałą Senatu Akademickiego z 21 lutego 1951 r. wprowadzono zajęcia z wychowania fizycznego do programu studiów UMCS, powołując przy tym Studium Wychowania Fizycznego. Później jego nazwę zmieniono dwukrotnie: w 1974 r. na Studium Wychowania Fizycznego i Sportu, a następnie w 2008 r. na Centrum Kultury Fizycznej, pod którą funkcjonuje do chwili obecnej.

Na przestrzeni siedmiu dekad CKF zatrudniał łącznie ponad 110 nauczycieli akademickich i trenerów, blisko 30 pracowników administracyjnych i inżynierjno-technicznych oraz 120 pracowników obsługi, a funkcję kierowniczą sprawowało 5 osób: Stanisław Rejzner (1951–1952); Aleksander Strycharzewski (1952–1969); Andrzej Prędkiewicz (1957–2000); Krzysztof Edward Krawczyk (2000–2013) oraz Tomasz Bielecki (od 2013 r. do chwili obecnej).

» Działalność, którą prowadzimy, ukierunkowana jest na kilka obszarów. Jednym z nich jest wychowanie fizyczne studentów. Na przestrzeni lat było wiele zmian, np. w liczbie godzin. Początkowo były to grupy przygotowania ogólnego, sportowego, różne sekcje, grupy gimnastyki leczniczej. Przełom nastąpił w roku akademickim 2005/2006. Wtedy to, jako jeden z pierwszych uniwersytetów w Polsce, wprowadziliśmy zajęcia profilowane, studenci mogą sami wybierać termin i rodzaj zajęć. Młodzież jest bardzo zadowolona z takiego rozwiązania, a my jesteśmy dumni, że ten system wciąż się sprawdza

– powiedział dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS.

W dalszej części swojej wypowiedzi zaznaczył, że od początku działania CKF było związane z klubem uczelnianym AZS UMCS i te dwa podmioty ściśle ze sobą współpracowały i współpracują do dziś.

» Akademicki Związek Sportowy UMCS funkcjonuje od 1954 r. i na początku działał bez własnych obiektów sportowych. Ówczesny rektor prof. dr hab. Grzegorz L. Seidler powiedział kiedyś, że „poza nauką i kulturą sport będzie trzecim bokiem naszego Uniwersytetu”. Obecne władze rektorskie dążą do tego, aby Uczelnia była kompletna, a sport stanowi ważny aspekt naszego funkcjonowania w UMCS. Jak się okazało, to były prorocze słowa, bo mamy wiele sukcesów.

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

W trakcie wydarzenia głos zabrali również przedstawiciele władz miasta i województwa: Bartłomiej Bałaban, członek zarządu województwa lubelskiego i Beata Stepaniuk-Kuśmierzak, zastępczyni prezydenta Lublina ds. kultury, sportu i partycypacji.

„ Jest mi niezmiernie miło uczestniczyć w jubileuszu CKF UMCS, tym bardziej że chyba każdy mieszkaniec Lublina jest w jakiś sposób związany z tym Centrum. Ja jako młody chłopak korzystałem z całej infrastruktury, głównie z boisk do tenisa, pływalni i z możliwości gry w koszykówkę. Moje trzy córki nauczyły się tu pływać. Cieszę się, że nadal zarażacie sportem młodych ludzi, a rektorzy wspomagają sport oraz aktywizują mieszkańców Lublina i Lubelszczyzny

– powiedział Bartłomiej Bałaban.

Podczas uroczystości Rektor uhonorował byłych i obecnych pracowników CKF, wręczając im wyróżnienia, a na ręce Dyrektora przekazał specjalny adres okolicznościowy i kwiaty. Dyplomy uznania oraz medale m.in. „Zasłużony dla Miasta Lublin” wręczyli również przedstawiciele władz miasta i województwa.

Wydarzenie uświetniły występy artystyczne dr szt. Natalii Wilk i dr. hab. szt. Tomasza Momota, prof. Uczelni wraz z grupą Drogie Panie oraz Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego.

Patronat honorowy nad jubileuszem objęli: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prezydent miasta Lublin dr Krzysztof Żuk oraz marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski. Z kolei partnerami medialnymi byli: TVP 3 Lublin, Polskie Radio Lublin, Dziennik Wschodni, TV UMCS oraz Akademickie Radio Centrum.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Jubileusz 40-lecia pracy naukowej prof. dr hab. Grażyny Krasowicz-Kupis

„Owocnie i barwnie” – takie hasło przyświecało konferencji naukowo-dydaktycznej, która odbyła się 10 października w Instytucie Psychologii, połączonej z jubileuszem 40-lecia pracy naukowej prof. dr hab. Grażyny Krasowicz-Kupis.

Uroczystość rozpoczęła się od życzeń dla Pani Profesor, podziękowań i gratulacji za imponujący dorobek naukowy, cenne dokonania w obszarze działalności praktycznej, dydaktycznej i organizacyjnej. Spotkanie zaszczylił swoją obecnością rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który wręczył Jubilatce szczególne wyróżnienie – medal „Zasłużony dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”. Prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk z kolei uhonorował prof. Grażynę Krasowicz-Kupis „Medalem Unii Lubelskiej”, a władze diekańskie Wydziału Pedagogiki i Psychologii przekazały „Medal 50-lecia Wydziału”. Następnie uroczystą laudację wygłosiła dr hab. Aneta Borkowska, prof. UMCS. Obchody jubileuszu uświetnił koncert dr szt. Natalii Wilk oraz dr. hab. szt. Tomasza Momota, prof. UMCS.

Prof. Grażyna Krasowicz-Kupis pełni funkcję dyrektora Instytutu Psychologii oraz kierownika Katedry Psychologii Edukacyjnej i Diagnostyki Psychologicznej. Oprócz pracy naukowej poświęca się praktyce psychologicznej i logopedycznej. Jest autorką wielu publikacji poświęconych dysleksji, zagadnieniom rozwoju czytania, pisania, mowy i diagnostyki psychologicznej oraz współautorką licznych narzędzi diagnostycznych dla psychologów, pedagogów i logopedów.

Podczas części naukowej konferencji, którą prowadziła dr Małgorzata Kostka-Szymańska, prof. UMCS oraz dr Tomasz Knopik z Katedry Psychologii Edukacyjnej i Diagnostyki Psychologicznej, wystąpili wybitni specjaliści zajmujący się problematyką szeroko rozumianej komunikacji językowej oraz diagnostyki psychologicznej. Interesującym wykładom przysłuchiwali się zaproszeni goście, współpracownicy i „uczniowie” (magistranci, doktoranci) Pani Profesor, studenci oraz liczne grono psychologów-praktyków pracujących na co dzień w instytucjach i placówkach współpracujących z Instytutem Psychologii UMCS.

Obrazom konferencyjnym towarzyszyły ciekawe dyskusje nad dotychczasowymi dokonaniem w dziedzinie, perspektywami rozwoju oraz kolejnymi

projektami badawczymi i publikacjami. Spotkanie teoretyków i praktyków stało się okazją do prezentacji i przypomnienia owocnych kontekstów dotychczasowej profesjonalnej działalności naukowej, ale również barwnych aspektów amatorskiej twórczości plastycznej Jubilatki. Kolejnym barwnym akcentem – tym razem kończącym obrady – był występ Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego.

Konferencję patronatem honorowym objęli: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Psychologicznego oraz Komitet Psychologii Polskiej Akademii Nauk. Patronat medialny sprawowali natomiast: Przegląd Psychologiczny, TV UMCS, Polskie Radio Lublin oraz TVP 3 Lublin.

Komitet Organizacyjny Konferencji

For. Michał Piat

50 wspaniałych lat...

29 września był dniem wyjątkowym dla społeczności Instytutu Pedagogiki, a także całego środowiska pedagogów specjalnych. Tego dnia jubileusz 50-lecia pracy zawodowej świętowała dr hab. Zofia Palak, prof. UMCS.

Prof. Zofia Palak zawodowo związana jest z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej od 28 listopada 1973 r., kiedy to, będąc jeszcze studentką ostatniego roku na kierunku pedagogika z logopedią, została zatrudniona na stanowisku asystenta (ówczesne przepisy umożliwiały zatrudnianie najlepszych studentów ostatnich lat). Od tamtego czasu pełniła liczne funkcje wynikające ze specyfiki pracy na Uniwersytecie: nauczyciela akademickiego, badacza naukowego, kierownika Zakładu Psychopedagogiki Specjalnej, prodziekana, kierownika Katedry Psychopedagogiki Specjalnej i Socjopedagogiki Specjalnej, profesora Uczelni. Pomimo ogromu obowiązków wynikających z realizowanych zadań, po mistrzowsku łączyła pracę zawodową z rolami matki i babci, a dla wielu pracowników była i wciąż pozostaje serdeczną przyjaciółką.

Trudno w kilku słowach streścić osiągnięcia z całego półwiecza, zwłaszcza kiedy mowa o tak wyjątkowej osobowości, wspomnę więc jedynie o tych najważniejszych. Prof. Zofia Palak wypromowała wielu magistrów i doktorów, a także wspierała w procesie habilitacyjnym niejednego młodego badacza. Dzięki jej zaangażowaniu i pomocy środowisko pedagogów specjalnych zostało wzbogacone o wielu znakomitych nauczycieli i terapeutów, a także kolejnych badaczy, którzy nadal poszukują dróg optymalizacji kształcenia i wychowania osób z niepełnosprawnością. Dla Pani Profesor szczególne znaczenie miała i ma jakość kształcenia, co znajduje wyraz w pełnionych przez nią funkcjach: eksperta Polskiej Komisji Akredytacyjnej, opiekuna naukowego i merytorycznego studiów podyplomowych w zakresie tyflopädagogiki, oligofrenopedagogiki (od 2005 r.) oraz diagnozy i terapii osób z autyzmem (od 2012 r.), a także roli przewodniczącej zespołu programowego kierunku pedagogika specjalna. Liczne publikacje naukowe dowodzą jej niestrudzonego poszukiwania odpowiedzi na pytania dotyczące zagadnień z zakresu edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością, szczególnie osób niewidomych i słabowidzących. Profesor Zofia Palak dała się poznać społeczności akademickiej także jako znakomity orga-

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

nizator i osoba potrafiąca skutecznie, lecz empatycznie zarządzać zespołem.

Znakomitym dowodem tego, że pozostawiła niezatarty ślad w życiu zawodowym wielu pedagogów specjalnych, ale również w życiu prywatnym licznych współpracowników i studentów, był dzień jubileuszu. Na uroczystość przybyło wielu znakomitych gości, dla których Jubilatka jest osobą szczególną: prof. dr hab. Zdzisław Bartkiewicz; dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL; prof. dr hab. Janusz Kirenko; dr hab. Piotr Majewicz, prof. UP; dr hab. Adam Mikrut, prof. UP; prof. dr hab. Małgorzata Sekułowicz; dr hab. Małgorzata Walkiewicz-Krutak, prof. APS; dr hab. Anna Zamkowska, prof. UTH, a także przedstawiciele władz Uczelni i miasta oraz dyrektorzy ośrodków i szkół specjalnych. Uroczystość swoją obecnością uświetnili również najbliżsi członkowie rodziny Jubilatki.

Podczas spotkania nie zabrakło zabawnych, interesujących oraz wzruszających wspomnień. Szanownej Jubilatce życzymy wielu cudownych lat, pełnych miłości i obecności dobrych ludzi.

Małgorzata Brodacka

Pamięci prof. Jana Zalewy

Prof. Jan Zalewa należał do niewielkiej grupy nauczycieli akademickich, którzy 1 października 1965 r. zainaugurowali pierwsze zajęcia na nowym Wydziale Ekonomicznym UMCS. Na emeryturę przeszedł w 2010 r. jako ostatni z „ojców założycieli” Wydziału. Był jego żywą historią, zmieniały się pokolenia pracowników, tylko prof. Zalewa trwał. Nawet po przejściu na emeryturę niemal codziennie bywał na Wydziale, dopóki starczyło mu sił, aby porozmawiać z młodszymi kolegami o sprawach ekonomistów.

Jan Zalewa urodził się 30 czerwca 1940 r. we wsi Borów w powiecie krasnostawskim. W 1954 r. ukończył szkołę podstawową w Borowie, a w 1959 r. Technikum Rolniczo-Chmielarskie w Krasnymstawie. W tym też roku podjął studia w Szkole Głównej Planowania i Statystyki, gdzie w 1964 r. obronił pracę magisterską. Po ukończeniu studiów został zatrudniony jako asystent na organizującym się Wydziale Ekonomicznym UMCS. Rozprawę doktorską obronił w 1970 r., a w 1976 r. przeprowadził i obronił habilitację. W 1977 r. otrzymał stanowisko docenta i był pierwszym samodzielnym pracownikiem naukowym spośród asystentów, którzy rozpoczynali pracę na tym Wydziale. Dalszym etapem jego kariery było stanowisko profesora nadzwyczajnego, które otrzymał w 1991 r.

Od początku pracy na Wydziale Ekonomicznym Jan Zalewa był związany z Katedrą (a później Zakładem) Ekonomiki Rolnictwa, utworzoną przez prof. Augustyna Woś. Prof. Woś odegrał znaczącą rolę w jego karierze zawodowej i naukowej, najpierw zatrudniając go w organizowanej przez siebie Katedrze, a następnie sprawując opiekę naukową jako promotor pracy doktorskiej. Prof. Augustyn Woś, który 1966 r. objął Katedrę Ekonomiki Politycznej, opiekował się wieloma młodymi pracownikami naukowymi, ale w Janie Zalewie miał swojego najważniejszego ucznia.

W 1977 r. doc. Jan Zalewa objął funkcję kierownika Zakładu Ekonomiki Rolnictwa i odtąd nadzorował program studiów na kierunku ekonomika rolnictwa (pierwszy z kierunków studiów powstałych na Wydziale). W 1983 r. zmodernizował i poszerzył profil naukowy Zakładu, przekształcając go w Zakład Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Zainicjował utworzenie specjalności gospodarka żywnościowa w związku z przechodzeniem od branżowego do funkcjonalnego charakteru kształcenia studentów ekonomii. Specjalność ta, zdaniem jej twórcy, odpowiadała potrzebom regionu lubelskiego i dawała większe szanse naukowego rozwoju.

Oprócz kierowania Zakładem piastował wiele innych ważnych funkcji. W latach 1987–1990 był dyrektorem Instytutu Ekonomiki Produkcji, Organizacji i Zarządzania. Kilukrotnie pełnił też funkcję prodziekana (łącznie 7 lat).

W 1990 r. został wybrany na dziekana Wydziału. Był to niezwykle ważne lata w rozwoju polskich uczelni w warunkach restrukturyzacji systemowej i politycznej państwa. Szczególnego znaczenia nabrało przebudowywanie nauk społecznych, odchodzących od dogmatycznego marksizmu. Przełom dokonywał się także w naukach ekonomicznych. Zaowocował nowymi programami studiów i nowymi strukturami kształcenia, co dało początek swoistej ekspansji studiów ekonomicznych, przejawiającej się ogromnym wzrostem zainteresowania wśród kandydatów. W porozumieniu z ówczesnym rektorem UMCS prof. Eugeniuszem Gąsiorem, zwolennikiem daleko idących zmian na Uczelni w duchu nowych czasów, dziekan Jan Zalewa wraz ze swoją ekipą prodziekanów – Piotrem Karpusiem i Jerzym Węćławskim przeprowadził Wydział z ekonomii tzw. realnego socjalizmu do ekonomii gospodarki rynkowej. Związany był z tym nowy program studiów, w którym

nauki ekonomiczne przestały już być głównie przedmiotem ideologicznym. Równocześnie w tej kadencji uległy przyśpieszeniu awanse naukowe pracowników Wydziału, a także nasiliły się kontakty naukowe z ośrodkami zagranicznymi.

W swojej długoletniej pracy na Wydziale Ekonomicznym niezwykle dużo czasu poświęcał dydaktyce. Pod jego kierunkiem powstało ponad 500 prac magisterskich. W pracy ze studentami zawsze wykazywał wiele życzliwości, posiadał umiejętność nawiązywania osobistego kontaktu, co ułatwiało mu przekazywanie wiedzy i doświadczenia badawczego.

Zasłużył się także w opiece nad młodą kadrą naukową. Wypromował 6 doktorów, recenzował wiele prac doktorskich i habilitacyjnych. Był egzaminatorem z ekonomii na egzaminach doktorskich na innych wydziałach i uczelniach naszego środowiska.

Związany był z różnymi instytucjami naukowymi. W latach 1977–1985 był członkiem Rady Naukowej Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, w latach 1981–1983 Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN, a w latach 1996–2002 Komitetu Ekonomiki Rolnictwa PAN. Od 1987 r. był członkiem rzeczywistym Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. W latach 1985–1988 był członkiem Rady Programowej „Problemów Ekonomicznych” – miesięcznika wydawanego przez Zarząd Oddziału PTE w Krakowie. Pismo to, o ogólnopolskim charakterze, posiadało wysoką rangę naukową w kręgach ekonomistów.

Zainteresowania badawcze prof. Jana Zalewy koncentrowały się wokół procesów gospodarczych w rolnictwie polskim, a szczególnie w zakresie funkcjonowania kompleksu gospodarki żywnościowej. Szczegółowo badał relacje czynników wytwórczych i ich efektywność w gospodarce chłopskiej w systemie nakazowo-rozdzielczym. Według prof. Wosia Jan Zalewa od początku stawiał sobie trudne zadania naukowe, podejmował nowe problemy badawcze i starał się być oryginalny w ich rozwiązywaniu. Świadczy o tym rozprawa doktorska *Relacje ziemia – praca – majątek produkcyjny w indywidualnej gospodarce chłopskiej*. Tę problematykę badawczą kontynuował w kilku kolejnych artykułach, a następnie znacznie poszerzył w rozprawie habilitacyjnej *Związki rolnictwa z przemysłem wytwarzającym środki produkcji rolnej*. Koncentrował się tu głównie na instrumentach ekonomicznych, które przez te związ-

Archiwum Wydziału Ekonomicznego

ki się realizowały. Badał poziom kosztów przemysłowych środków do produkcji rolnej. Jego rozprawa habilitacyjna została oceniona bardzo wysoko.

Kolejny nurt badań prof. Jana Zalewy, który pojawił się w okresie polskiej restrukturyzacji systemowej, dotyczył ogólnej analizy rozwoju rolnictwa regionu Polski południowo-wschodniej. Były to studia nad czynnikami stymulującymi rozwój rolnictwa oraz nad procesami dostosowawczymi poszczególnych grup gospodarstw w warunkach rynkowych. Ważniejsze publikacje z tego okresu to: *Możliwości i bariery rozwoju rolnictwa Lubelszczyzny w latach 1918–1989*, *Procesy przygotowawcze gospodarki żywnościowej do warunków gospodarki rynkowej*, *Uwarunkowania i problemy rozwojowe rolnictwa*

polskiego w gospodarce rynkowej oraz Opinie rolników w zakresie sprzedaży produktów rolnych.

Badanie skutków urynkwienia rolnictwa umożliwiło prof. Zalewie włączyć się do dyskusji na temat wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w warunkach nowej rzeczywistości ekonomicznej. Efektem tych zainteresowań były kolejne publikacje: *Wytwarzanie odnawialnych surowców energetycznych nową formą wielofunkcyjnego rozwoju rolnictwa* oraz *Możliwości rozszerzenia działalności rolnictwa*.

Środowisko, z którego się wywodził, wpłynęło nie tylko na jego zainteresowania badawcze, ale także na działalność społeczno-polityczną. Swoje zainteresowania polityczne zaczął realizować w szkole średniej, wstępując do Związku Młodzieży Wiejskiej. Była to druga połowa lat 50. XX w., lata tzw. odwilży postalinowskiej i – jak się wtedy wydawało – także odradzanie się wiejskiego ruchu młodzieżowego na bazie tradycji II Rzeczypospolitej. Konsekwencją działalności w ZMW było wstąpienie w 1961 r., a więc jeszcze w trakcie studiów, do Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego. Z partią tą związał swoją dalszą działalność polityczną, pełniąc w niej wiele ważnych funkcji. Już w czasie studiów na SGPiS sprawował funkcję prezesa uczelnianego komitetu ZSL, a następnie podobną funkcję pełnił na UMCS. W 1984 r. został powołany uchwałą Plenum NK ZSL na członka Komisji Polityki Gospodarczej. Swoją pozycję w ZSL wykorzystywał przede wszystkim do propagowania wiedzy ekonomicznej dotyczącej polskiej wsi i problemów polskiego rolnictwa, o czym świadczą wygłaszane na różnych forach aktywu politycznego ruchu ludowego referaty i prowadzone szkolenia. W pierwszych latach III Rzeczypospolitej zaangażował się w przebudowę ruchu ludowego, nawiązującego do tradycji Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Za swoje osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne, naukowe i polityczne prof. Jan Zalewa był wielokrotnie nagradzany i odznaczany. Za osiągnięcia naukowo-badawcze był dwukrotnie wyróżniony nagrodą III stopnia Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1972 i 1977 r.). Kilkakrotnie otrzymywał nagrody rektora za prace dydaktyczne i organizacyjne. W 1981 r. otrzymał Medal „Nauka w Służbie Ludu”, a w 1995 r. Medal Komisji Edukacji Narodowej. W 1975 r. otrzymał Złotą Odznakę honorową Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Otrzymał też wysokie odznaczenia

państwowe – w 1980 r. Złoty Krzyż Zasługi, a w 1988 r. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Prof. Jan Zalewa był człowiekiem niezwykle pogodnego usposobienia, w działaniu rozważny, podejmujący decyzje bez nadmiernego pośpiechu. Równocześnie był bystrym i krytycznym obserwatorem, szukającym wyjaśnień w różnych płaszczyznach, wykraczających znacznie poza uprawianą problematykę naukową. Wielokrotnie w trakcie 45 lat współpracy na Wydziale miałem zaszczyt i przyjemność prowadzić z nim rozmowy i dyskusje. Podziwiałem jego szerokie zainteresowania historyczne, a równocześnie swoisty realizm życiowy i polityczny.

Ze szczególnym sentymentem wspominam początki naszej kariery zawodowej, nasze spartańskie wówczas warunki mieszkaniowe. Mieszkaliśmy w tzw. Obórce – barakach, które pozostawały po przejściowym obozie pracy z czasów okupacji przy cmentarzu na ul. Lipowej (dziś stoi tu Lublin Plaza). Mieszkało tam wówczas wielu asystentów nie tylko Wydziału Ekonomicznego, po sześć osób w małych pokojach. Warunki były, jak na dzisiejsze czasy, niewyobrażalne, ale przyjaźnie wówczas zawarte przetrwały próby późniejszych „lepszych” czasów.

Z równym wzruszeniem wspominam nasze spotkania w podziemiach gmachu Starej Humanistyki, gdzie mieściła się część zakładów naukowych Wydziału, bardzo wówczas rozproszonego. Grono młodych wtedy pracowników było niezwykle zintegrowane. Była to epoka „siermiężnego socjalizmu”, bez nadmiernych pokus materialnych, i być może dlatego więcej czasu można było poświęcić na spotkania koleżeńskie. Efektem tych spotkań były nie tylko przyjaźnie, ale nawet małżeństwa, jak w przypadku Jana Zalewy, który tu poznał swoją żonę Adę. Oboje pozostali związani z Wydziałem aż do przejścia na emeryturę.

Odchodzą już na zawsze kolejni uczestnicy tych spotkań, a wraz z nimi pamięć o tamtych czasach. Teraz dołączył do nich prof. Jan Zalewa. Przez ostatnie kilka lat nasilająca się choroba stopniowo oddalała Profesora od spraw, które na co dzień absorbowały, ale zawsze miał przy sobie swoją żonę Adę i syna Piotra.

Zawodowa i naukowa droga prof. Jana Zalewy to 45 lat historii Wydziału Ekonomicznego, historii, którą tworzyli ludzie jego pokolenia.

Józef Duda

Dedykowane Szwajcarii

Pod takim tytułem ukazała się drukiem wyśmienita pod względem edytorskim publikacja wierszy byłego nauczyciela akademickiego dr. hab. Sergiusza Riabinina z rysunkami dr. Zbigniewa Józwicka i posłowiem rzeszowskiego konesera sztuki drukarskiej Jana Wolskiego.

Wydawcą tego bibliofilskiego rarytasu jest Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza” w Rzeszowie, w opracowaniu graficznym Grzegorza Wolańskiego i Jana Wolskiego. Druk i oprawę wykonała drukarnia Bonus Liber.

W posłowiu pt. *Szwajcarskie wrażenia w wiersze zakłęte i rysunkiem dopełnione* Jan Wolski pisze:

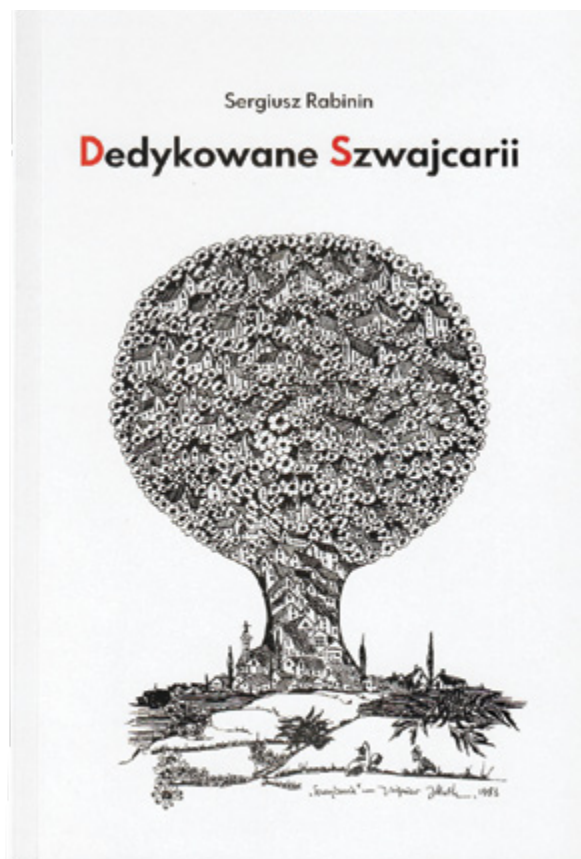
„Związki Polski i Szwajcarii są dużo bardziej wszechstronne, głębsze i silniejsze niż to (...) mogłoby się wydawać. Jeszcze intensywniejsze są one w indywidualnych doświadczeniach (...) Sergiusza Riabinina i Zbigniewa Józwicka.

Spośród całej plejady Polaków, którzy byli związani ze Szwajcarią od XV w. aż do czasów najnowszych, wymieńmy chociaż tych najbardziej znanych. Są to: Jan Kochanowski, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński, Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Józef Ignacy Kraszewski, Józef Conrad Korzeniowski, Tadeusz Estreicher, Gabriel Narutowicz i Józef Piłsudski.

Do tego szacownego grona dołączyli autorzy niniejszej publikacji – Sergiusz Riabinin i Zbigniew Józwick – o których szerzej pisze Wolski:

„Riabinin był pod ogromnym wrażeniem Szwajcarii. (...) O fascynacji krajem i jego przyrodą świadczą wiersze, które pod wpływem tych mocnych doznań napisał. Podobnych doznań zakosztował Józwick, czego poświadczeniem jest cykl zachowanych rysunków piórkiem. (...) Narysował swoje szwajcarskie impresje w oparciu o to, co zobaczył, naszkicował, ale i zachował w pamięci, biorąc za podstawę tekstową Riabininową *Litanie na intencję Szwajcarii*. Powstało w ten sposób 8 rysunków. (...) Riabinin w swoim zawodowym życiu odbył wiele podróży. Jedną z nich był wyjazd do Kraju Helwetów, a efektem, poza naukowymi doświadczeniami, jest cykl wierszy dedykowanych Szwajcarii. Był tam dwukrotnie w latach 1977 i 1983.

Zbigniew Józwick przebywał w Lugano w Szwajcarii od 10 do 20 sierpnia 1978 r. z okazji XVII Międzynarodowego Kongresu Ekslibrisu. O współpracy Riabinina z Józwickiem w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodow-

skiej świadczy m.in. publikacja Wydawnictwa UMCS wydrukowana w 1989 r. w nieistniejącej dziś drukarni UMCS, w której drukowane były jego teki grafik, ekslibrisów i katalogów wystaw. Są to *Sezonowe rytmy przyrody* autorstwa S. Riabinina, które swoimi grafikami dopełnił i zinterpretował Z. Józwick. O naukowych i poetyckich fascynacjach Riabinina tak pisał ilustrator większości jego tomów poetyckich:

„Nauka i poezja połączyły się w jednym człowieku – przyrodniku i poecie. Był rozmiłowany w ptakach, uszlachetnionych badylach i ludziach. Odnajdywał zagubione myśli w koronach starych drzew, oddawał pokłony przyrodzonym krzyżom, słońcu i chwastom na miedzach. Przez całe życie poszukiwał, ale i odnajdywał drogi do Matki Bożej, Świętych Pańskich. Wskazywał je innym.

Antoni Dudek

Monografia o języku dziennikarzy

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się książka dr Beaty Jarosz (Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa) pt. *Język zawodowy polskich dziennikarzy prasowych (XIX–XXI w.)*, wydana dzięki dofinansowaniu z ministerialnego programu „Dokonała nauka – wsparcie monografii naukowych”. To pierwsze opracowanie, które zawiera kompleksową analizę nomenklatury branżowej używanej w środowisku dziennikarskim od XVIII w. do czasów współczesnych.

Przedmiot opisu stanowi język zawodowy polskich dziennikarzy prasowych, tzn. specyficzna odmiana polszczyzny będąca narzędziem wewnątrzgrupowej komunikacji w trakcie zbierania informacji i opracowywania materiałów prasowych. Ten subkod, którego początki zaczęły kształtować się już w XVIII w., nie został jeszcze szczegółowo opisany. Do tej pory powstało jedynie kilka artykułów, które nie wykraczały poza rejestrację niewielkiego zbioru określeń i zasygnalizowanie wybranych aspektów. Język zawodowy dziennikarzy pozo-

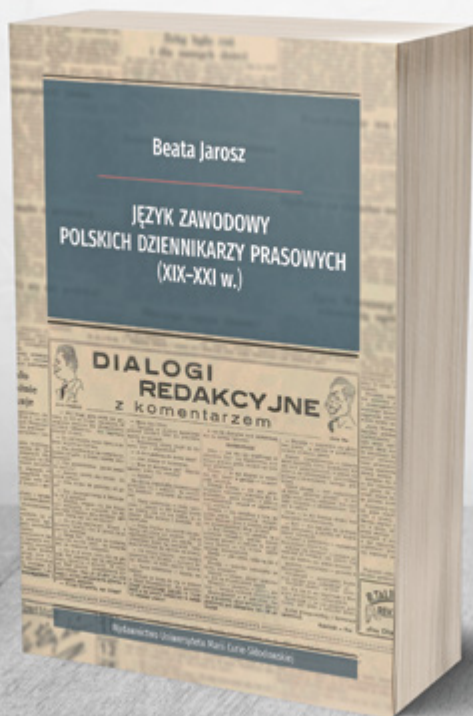
staje poza obszarem badawczym socjolingwistyki, mediolingwistyki i medioznawstwa, będąc – jak czytamy we wstępie do książki – właściwie problemem niczym: lingwiści analizują język przekazów medialnych, medioznawcy skupiają się m.in. na funkcjach i zawartości mediów, socjologowie na pozajęzykowych aspektach zawodu, a historycy konstruuja dzieje instytucji, poszczególnych publikatorów lub omawiają biografie konkretnych osób.

Prof. dr hab. Jacek Warchała (UŚ) podkreślił w recenzji wydawniczej, że monografia B. Jarosz nie jest

» klasyczną pracą leksykograficzną, ale nad wyraz niebanalną próbą osadzenia materiału leksykalnego w diachronicznej perspektywie rozwoju i stopniowego kształtowania się przez kilka wieków dziennikarstwa jako profesji. [...] jest wybitnym osiągnięciem badawczym i stanowi istotny krok w rozwoju wiedzy na temat profesjolektu dziennikarskiego, ale to także kopalnia wiedzy nie tylko na temat słownictwa, ale i historii prasy w Polsce od XVII wieku do czasów najnowszych, a także wybitny wkład w rozwój nowoczesnej leksykografii.

Wśród walorów merytorycznych publikacji, szczególnie istotnych dla rozwoju językoznawstwa, należy wymienić uporządkowanie metajęzyka oraz problematycznych kwestii teoretycznych z zakresu socjolingwistyki, a także unowocześnienie metodyki badania języków zawodowych m.in. poprzez wprowadzenie ścisłych procedur weryfikacyjnych i zastosowanie rzadko używanych w lingwistyce narzędzi elektronicznych. Zaprojektowane badania, których istotą jest połączenie różnych metod pozyskiwania, weryfikacji, analizy i opisu danych empirycznych, wyrastają z głębokiego przekonania autorki o zasadności integrowania koncepcji, narzędzi i kontekstów w celu odpowiedniej charakterystyki języka.

Wśród istotnych zalet wypada też wymienić m.in.: ustalenie genezy i etapów rozwoju profesjolektu polskich dziennikarzy prasowych; zgromadzenie ponad 2600 nazw fachowych, spośród których wiele nie funkcjonowało do tej pory w opracowaniach i słownikach tematycznych; rekonstrukcję znaczeń i zakresów pojęciowych poszczególnych jednostek leksykalnych; weryfikację danych leksykograficznych i dotychczasowych ustaleń na temat nazw przywoływanych w opracowaniach; wydzielenie pól leksykalno-semantycznych; ustalenie międzywyrazowych zależ-

Archiwum Wydawnictwa UMCS

ności wewnątrzodmianowych, międzyodmianowych i międzyjęzykowych.

Publikacja ma charakter lingwistyczny. Adekwatny opis języka zawodowego nie byłby jednak możliwy bez omówienia samej profesji i realiów, w których kształtował się specjalistyczny subkod, dlatego też w książce zostały wyjaśnione zagadnienia genologiczne, techniczne, socjologiczne, prawne i historyczne. Monografia może zatem zainteresować nie tylko językoznawców i medioznawców, ale również historyków, socjologów, kultu-

roznawców, a w szczególności dziennikarzy. Zgodnie z założeniami projektu w programie „Doskonała nauka” jej egzemplarze trafią do różnych ośrodków polskich i zagranicznych, w tym w Niemczech, Czechach i Stanach Zjednoczonych.

Książka została wydana dzięki dofinansowaniu uzyskanemu w trybie konkursowym w programie „Doskonała nauka – wsparcie monografii naukowych” finansowanym przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (DNM/SP/548855/2022).

Wydział Filologiczny

Ameryka Łacińska – niepowodzenia i wyzwania demokracji

Ukazał się XV tom „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales”, czasopisma wydawanego przez Instytut Stosunków Międzynarodowych UMCS.

Artykuły zamieszczone w sekcji „Dossier” zatytułowanej *Ameryka Łacińska: niepowodzenia i wyzwania demokracji*, wpisują się w aktualną debatę na temat stanu demokracji w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach. Wielu państw latynoamerykańskim nie udało się skonsolidować demokratycznych systemów politycznych, zagwarantować wolnych i uczciwych wyborów, ustanowić rządów prawa i społeczeństwa obywatelskiego. Rządy państw Ameryki Łacińskiej stoją przed wyzwaniami przywrócenia i umocnienia praworządności oraz modernizacji instytucji demokratycznych w celu przezwyciężenia ich anomii i odzyskania legitymizacji społecznej.

Autorzy artykułów opublikowanych w sekcji „Dossier” analizują niepowodzenia demokracji, skupiając uwagę na Gwatemali, Kolumbii i Meksyku. Z kolei w tekstach w sekcji „Artykuły i eseje” autorki opisu-

Archivum Wydawnictwa UMCS

ją dynamikę procesów i specyfikę wyzwań geoeconomicznych w wymiarze globalnym i państwowym. Tom zamyka sekcja „Recenzje i raporty”, w której zaprezentowano trzy opinie na temat książek monograficznych i serii wydawniczych, polecanych uwadze czytelników.

Katarzyna Krzywicka

Fot. Agata Kozół, WBP m. H. Łopacińskiego w Lublinie

Nowa książka dr hab. Anny Łosowskiej

28 września w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie miało miejsce spotkanie autorskie połączone z promocją kolejnej książki dr hab. Anny Łosowskiej – historyka, archiwisty, wieloletniego dyrektora Archiwum i Muzeum UMCS, wykładowcy w Zakładzie Archiwistyki Instytutu Historii UMCS.

Podczas spotkania słowo wstępne wygłosił Tadeusz Sławecki, dyrektor biblioteki, który przybliżył okoliczności powstania książki, jej tematykę oraz życiorys Autorki. Wieczór poprowadziła Katarzyna Stanecka z Działu Naukowo-Wydawniczego WBP. Wydarzenie cieszyło się dużym zainteresowaniem czytelników, wśród których byli m.in.: ks. prof. Jarosław Marczewski – rektor Seminarium Duchownego w Lublinie, s. Karolina Kołodziejczyk z Archiwum Archidiecezjalnego Lubelskiego, Agnieszka Konstankiewicz – zastępca dyrektora Archiwum Państwowego w Lublinie, dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS – zastępca dyrektora Instytutu Historii, dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS

i prof. dr hab. Janusz Łosowski z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii oraz przedstawiciele Archiwum UMCS: dr Michał Kuchciak i Anna Romanowska.

Monografia *Grodziczcy herbu Łada w Lubelskiem. Dzieje średniozamożnej rodziny ziemiańskiej od połowy XVIII do połowy XX w.* jest pierwszą próbą przedstawienia dziejów jednej rodziny (XVIII–XX w.) w kontekście wydarzeń społeczno-politycznych: powstania styczniowego, uwłaszczenia włościan, konfliktów na tle rozgraniczenia gospodarstw, wrzenia rewolucyjnego z 1905 r., I wojny światowej i problemów, przed którymi stanęła młoda państwowość polska. Autorka z dużą dokładnością zbadała powiązania rodzinne jej członków, często wyjaśniając funkcjonujące od lat nieścisłości.

Książkę, która składa się z 6 rozdziałów poświęconych poszczególnym przedstawicielom rodziny, wzbogacają: wyrysowane drzewo genealogiczne linii lubelskiej rodu Grodzickich, dodatek *Zarys dziejów Józefa Leona Grodzickiego i jego dóbr w Podlaskiem*, 13 aneksów z materiałem źródłowym archiwalnym, prywatnym, fotografie rodzinne oraz współczesne wizerunki miejsc zamieszkania i pochówku członków rodziny. Całość dopełniają bibliografia oraz indeksy: osobowy i geograficzny.

Publikacja może zainteresować zarówno historyków regionalistów, jak i osoby bezpośrednio związane z opisywanym terenem.

Anna Romanowska

Fot. Wiktor Paluszński

Fot. Wiktor Paluszński

Rowerowa podróż do Lublina A.D. 1897

Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, Lubelskie Centrum Dokumentacji Historii Sportu przy Instytucie Historii UMCS oraz Muzeum UMCS w Lublinie przygotowały wystawę pt. „Rowerem po drogach i bezdrożach Królestwa Polskiego”.

Za ekspozycję odpowiadał dział naukowy MSiT pod kierunkiem dr. hab. Roberta Gawkowskiego. Scenariusz ekspozycji został oparty o diariusz z rowerowej podróży, którą latem 1897 r. odbył wiceprezes Warszawskiego Towarzystwa Cyklistów Antoni Klemens Fertner (1849–1915) wraz ze swoim 14-letnim synem Stasiem.

Bohaterowie zachowanej w rękopisie relacji z rozpoczętej w Warszawie peregrynacji dotarli m.in. do Lublina i Puław. Staś przedstawiał odwiedzane miejsca i stąd w opisie podróży pojawiają się ciekawe wątki lubelskie.

Wystawę uzupełniły inne akcenty lubelskie nawiązujące do dwóch wcześniejszych ekspozycji przygotowanych przez LCDHS, a poświęconych początkom kolarstwa w Lublinie oraz międzywojennym Biegom Dookoła Polski, które związane były z naszym miastem.

Atrakcją był oryginalny bicykl stanowiący własność wielkiego miłośnika kolarstwa Łukasza Śmiecha.

Otwarcie ekspozycji odbyło się 9 października w holu przed wejściem głównym do Wydziału Filologiczne-

go UMCS. Władze naszej Uczelni reprezentował prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Trwała pamiątka ekspozycji, książka pt. *511 wiorst na rowerze. Moja pierwsza wycieczka po Królestwie Polskim*, подарowana przez dr. hab. Gawkowskiego, trafiła do kącika książki sportowej w czytelni Instytutu Historii.

*Dariusz Stąpek
Dariusz Boruch*

Wernisaż wystawy „Grafika i malarstwo” prof. Artura Popka

18 października w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki UMCS odbył się wernisaż wystawy pt. „Grafika i malarstwo” z okazji 40 lat pracy twórczej prof. szt. plast. Artura Popka z Instytutu Sztuk Pięknych.

W wernisażu wzięli udział przedstawiciele świata sztuki, artyści oraz członkowie naszej społeczności akademickiej. Władze Uczelni reprezentowali: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i kanclerz Grażyna Elżbieta Fiok, zaś władze Wydziału Artystycznego: dziekan dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS oraz dyrektor Instytutu Sztuk Pięknych prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz.

Prof. Artur Popka od lat związany jest z naszą Alma Mater. Ukończył z wyróżnieniem psychologię oraz wychowanie plastyczne na UMCS. W 1983 r. podjął pracę w Instytucie Wychowania Artystycznego jako asystent-stażysta, a następnie asystent i starszy asystent. W latach 1991–1992 odbył staż doktorancki na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierunkiem prof. Rafała Strenta. W 2011 r. uzyskał tytuł profesora sztuk plastycznych. W latach 2009–2012 był dyrektorem Instytutu Sztuk Pięknych UMCS. Pełnił również funkcję dziekana Wydziału Artystycznego UMCS w kadencji 2012–2016. Zorganizował ponad 80 wystaw indywidualnych (m.in. w Bratysławie, Chicago, Los Angeles, Buffalo), brał udział w ponad 70 wystawach międzynarodowych oraz ponad 80 zbiorowych. To autor

około 100 projektów katalogów, książek, druków akcydensowych itp. Jego prace zdobyły renomę międzynarodową, wchodząc w skład wielu zbiorów uznanych galerii, muzeów oraz kolekcji prywatnych.

Twórcze dokonania Profesora dotyczą grafiki warsztatowej, a zwłaszcza tradycyjnych, szlacheckich technik metalowych (akwaforta, suchoryt) oraz malarstwa tworzonego konsekwentnie od 2003 r. w formacie 100 × 100 cm.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Jubileusz Centrum Kultury Fizycznej, 19 października 2023 r.

Fot. Bartosz Prohl

Koncert inauguracyjny, 23 października 2023 r.

Fot. Michał Piąt

WIRTUALNA KARTA BIBLIOTECZNA

DOSTĘPNA W TWOJEJ BIBLIOTECE GŁÓWNEJ

POLITECHNIKA
LUBELSKA

UMCS

UP
UNIwersytet
PRZYRODNICZY
w Lublinie

KATOLICKI
UNIwersytet
LUBELSKI
JANA PAWŁA II

KUL 1918